

Општина Нова Црња

Стратегија одрживог развоја општине Нова Црња
2015-2020.

Нова Црња, децембар 2015.

Садржај

Порука Председника општине	...	3
Преамбула	...	4
Израда Стратегије одрживог развоја	...	6
Листа скраћеница	...	7
Методологија израде	...	8
1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ		10
1.1. Административни и географски положај	...	10
1.2. Кратак историјат Општине	...	11
1.2.1. Историјски развој насељеног места Александрово		11
1.2.2. Историјски развој насељеног места Војвода Степа		11
1.2.3. Историјски развој насељеног места Нова Црња		12
1.2.4. Историјски развој насељеног места Радојево		13
1.2.5. Историјски развој насељеног места Српска Црња		13
1.2.6. Историјски развој насељеног места Тоба		14
1.3. Општи подаци о становништву	...	15
1.4. Карактеристике локалне самоуправе		16
1.4.1. Комуникација Општине са окружењем	...	18
1.4.2. Надлежности у сфери локалног економског развоја	...	19
2. ИНДИКАТОРИ		20
3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА		22
3.1 Економски развој	...	22
3.1.1. Опис тренутне ситуације	...	22
3.1.1.1. Анализа тржишта рада и радне снаге	...	22
3.1.1.2. Индустрија	...	23
3.1.1.3. Пољопривреда	...	25
3.1.1.3.1. Биљна производња	...	26
3.1.1.3.2. Сточарство	...	28
3.1.1.4. Развој МСП и предузетништва	...	29
3.1.1.5. Туризам	...	29
3.1.1.6. Кратак преглед релевантних планских докумената	...	34
3.1.2 SWOT анализа – ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	...	37
3.2 Друштвене делатности	...	38
3.2.1. Опис тренутне ситуације	...	38
3.2.1.1. образовање	...	38
3.2.1.2. Здравствена заштита	...	40
3.2.1.3. Социјална заштита	...	42
3.2.1.4. Култура и уметност	...	42
3.2.1.5. Спорт и рекреација	...	46
3.2.1.6. Медији и информисање	...	47
3.2.1.7. Невладине организације	...	47
3.2.1.8. Кратак преглед релевантних планских	...	48

докумената		
3.2.2 SWOT анализа – ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ	...	49
3.3 Животна средина	...	50
3.3.1. Опис тренутне ситуације	...	50
3.3.1.1. Клима и рељеф	...	51
3.3.1.2. Природни ресурси и минерална богатства	...	52
3.3.1.3. Природне и заштићене вредности	...	56
3.3.1.4. Водни ресурси	...	56
3.3.1.5. Ваздух	...	59
3.3.1.6. Дееградација земљишта	...	60
3.3.1.7. Управљање зеленилом	...	61
3.3.1.8. Биљни свет	...	65
3.3.1.9. Управљање чврстим отпадом		66
3.3.1.10. Рециклажа		68
3.3.1.11. Кратак преглед релевантних планских докумената	...	71
3.3.2 SWOT анализа – ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	...	72
3.4 Инфраструктура	...	73
3.4.1. Опис тренутне ситуације	...	73
3.4.1.1. Путна мрежа	...	73
3.4.1.2. Електронска комуникациона инфраструктура	...	76
3.4.1.3. Електрификација	...	77
3.4.1.4. Топлификација и гасификација	...	80
3.4.1.5. Водоснабдевање	...	81
3.4.1.6. Канализација и отпадне воде	...	83
3.4.1.7. Кратак преглед релевантних планских докумената	...	84
3.4.2 SWOT анализа – ИНФРАСТРУКТУРА	...	85
4. ИНТЕГРАЛНА АНАЛИЗА		86
4.1 Кључни фактори успеха	...	89
5. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ		91
5.1 Дефинисање визије	...	91
5.2 Дефинисање приоритета, општих и посебних циљева	...	92
6. АКЦИОНИ ПЛАН		94
7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ		113
8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА		114
АНЕКСИ	...	116
• Индикатори		
• Закључак о изradi СЛОРа		
• <i>Project fishe</i> за ТОП 10 пројеката		
• Профил локалне заједнице/општине		

Порука Председника општине

Поштовани суграђани,

Сведоци смо краха економског система, глади, ратова и хаоса на међународном нивоу, стварања потрошачког менталитета, наметања лажних вредности, губитка посла, увлачења држава у дужничко ропство, политичке дестабилизације региона борбом принципа права народа на самоопредељење и принципа неповредивости граница суверених држава што све заједно узрокује опште незадовољство и јаку жељу за променом како на глобалном, тако и на локалном нивоу.

Општина Нова Црња је само једна од многих у овако негативном контексту продукције бројних изазова које је могуће савладати једино одрживим развојем, усклађеним са потребама садашњице. Како се планирањем сопственог развоја изражава одговорност за будућност, донета је одлука да се проблемима и питањима од друштвеног значаја приступи стратешким дефинисањем приоритета и начина коришћења ресурса, чиме ће уједно бити отворена и могућност прилагођавања динамичном окружењу у ком се налазимо.

Свесни чињенице да напредак у локалној заједници првенствено зависи од нас самих, партиципациојом свих заинтересованих субјеката из јавног, приватног и НВО сектора, израђена је Стратегија одрживог развоја општине Нова Црња 2015-2020. год. у којој је представљен дугорочан, циљно оријентисан, свеобухватан модел остварења постављених циљева.

Пред Вама је документ који се темељи на сва четири подједанко значајна стуба развоја – економски, културни, социјални и еколошки, уједињујући их на задатку задвољавања интереса становништва Општине.

Срдачно,

Председник Општине

Пера Миланков

У Новој Црњи, децембра 2015. год

Преамбула

Општина Нова Црња предузима значајне кораке у планирању сопственог развоја у складу са постојећим законским оквирима и савременим европским и светским токовима. Данас је суштински елемент у било којој земљи јачање локалних капацитета и развијање свести у циљу локалног одрживог развоја.

Савремени свет се последњих деценија све више бави проблемима одрживог развоја, који нису више само питање конкретних земаља, већ управо због своје све веће међузависности, питање одрживости је наднационалног карактера. У складу са тиме, потписана су и усвојена многобројна документа која пред конкретне земље постављају шире циљеве. Полазећи од извештаја Римског клуба са почетка 70-их година XX века, преко Рио декларације и Агенде 21¹ из 1992. год., свет се определио и своје развојне циљеве дефинисао у Миленијумским циљевима развоја Уједињених Нација из 2000. год.

Европска Унија је у последњих 20-ак година, прешла пут од потписивања и усвајања бројних споразума, конвенција и стратегија, да би данас стигла до своје стратегије одрживог развоја дефинисане у документу под називом Европа 2020, у којем се пред земље чланице и оне које то намеравају да постану, поставља за циљ економски развој ЕУ заснован на знању, уз очување животне средине, висок ниво запослености, продуктивности и социјалне кохезије.

Многе земље су своје националне стратегије одрживог развоја већ ускладиле са поменутиим наднационалним стратегијама и циљевима. За Републику Србију национални стратешки документ у овој области је Национална стратегија одрживог развоја, која дефинише одрживи развој као циљно оријентисан, дугорочан, непрекидан, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални) на свим нивоима. У Стратегији се потенцира израда модела који на квалитетан начин задовољава друштвено-економске потребе и интересе грађана, а истовремено уклања или знатно смањује утицаје који прете или штете здравој животној средини и природним ресурсима. Поред тога, на националном нивоу је урађен и документ Национални план регионалног развоја 2014-2020. година – развој региона Србије путем партнерства, у којем се промовише интегрисани приступ одрживом социо-економском развоју свих делова територије Србије. Овај документ дефинише 3 стратешка циља: 1. Развој људског капитала, 2. Стварање услова за одрживи развој и 3. Стварање нових радних места и богатства, као и један оперативни/имплементациони циљ: Унапређење институционалног капацитета.

У складу са процесима стратешког планирања, и Аутономна покрајина Војводина је, нарочито од уласка у XXI век, више пута дефинисала своје стратешке развојне циљеве, а последњи пут је то учињено у Програму развоја АП Војводине 2014-2020. Поред тога, треба напоменути да се процес стратешког планирања спровео и на нивоу Баната, а да је

¹ Једно од поглавља Агенде 21 о битним групацијама је и поглавље о улози локалних власти. Са свих страна света, разна тела су наглашавала њихову улогу у конкретној примени "одрживости" на локалном нивоу. Из овога је и произашла препорука дата у 28. поглављу – да локалне власти треба да се консултују са становништвом у погледу осмишљавања стратегије за стварање Локалне Агенде 21.

резултирао документом под називом Регионална развојна стратегија БАНАТ 2009-2013. Реално је очекивати да ће се при напретку у ЕУ интеграцијама, моћи јасније сагледати улоге региона и суб-региона у оквирима конкретне државе, па ће самим тим и израда нових стратешких докумената бити утемељенија.

И коначно, и општина Нова Црња је више пута била укључена у процес планирања, па тако и стратешког планирања. Резултати тих процеса су следећи документи:

1. Стратешки план развоја општине Нова Црња 2010-2015.
2. Локални акциони план запошљавања општине Нова Црња за 2014. год.
3. Локални акциони план за младе 2010-2014.
4. Стратешки план развоја социјалне заштите општине Нова Црња за период 2009-2013. год.
5. Локални акциони планови за унапређење образовања, запошљавања, становања и здравља Рома у општини Нова Црња за период 2013-2015. год.
6. Локални план управљања отпадом - са програмом (из 2010. год.)
7. Локални еколошки акциони план (из 2011. год.)
8. Просторни план општине Нова Црња (из 2011.год.) и Измене и допуне Просторног плана Општине Нова Црња (из 2014.год.). Овај План садржи разраду за насељена места Радојево и Тоба.
9. План генералне регулације насеља Нова Црња (из 2013. год.), План генералне регулације насеља Српска Црња (из 2013.год.), План генералне регулације насеља Војвода Степа (из 2011.год.), План генералне регулације насеља Александрово (из 2006. год.).

Сви претходно наведени документи представљају основ за израду **Стратегије одрживог развоја општине Нова Црња за период 2015. до 2020. године** (у наставку: Стратегија), која је по својој суштини стратегија одрживог локалног развоја. Изради Стратегије се приступило систематски и у партнерству са Владом Аутономне покрајине Војводине, односно Секретаријатом за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, а који је пружио финансијску подршку и Регионалним центром за друштвено-економски развој БАНАТ д.о.о., Зрењанин, који је обезбедио техничку подршку у овом процесу стратешког планирања.

Да би се стекли и други неопходни предуслови за израду Стратегије, Општинско веће општине Нова Црња је донело Одлуку о приступању изради Стратегије одрживог развоја општине Нова Црња број: I-06-43/14-2 од 30.10.2014. год., у којој је између осталог и дефинисан плански период од 2015. до 2020. год.

На седници која је одржана дана 29.12.2015. год. Скупштина општине Нова Црња је усвојила Стратегију, чиме је она постала и њен званични документ.

Тим за израду Стратегије

Израда Стратегије одрживог развоја

Ова Стратегија је резултат ТИМСКОГ рада запослених у општинској управи општине Нова Црња, представника јавних предузећа, приватног сектора, као и невладиних организација и удружења грађана са територије Општине. Техничку подршку у припреми стратешког документа пружио је стручни тим Регионалног центра за друштвено-економски развој БАНАТ, д.о.о., Зрењанин.

А. Тим за израду Стратегије (општина Нова Црња)

1. Горан Лакић, координатор
2. Ружица Богдановић Адамовић, заменик координатора
3. Ђорђе Хајдуковић, административни асистент

Б. Приватни сектор и установе

1. Основна школа „Ђура Јакшић“, Српска Црња
2. Средња школа „Ђура Јакшић“, Српска Црња
3. Основна школа „Петефи Шандор“, Нова Црња
4. Основна школа „4. Октобар“, Војвода Степа
5. Основна школа „Станко Крстин“, Радојево
6. Основна школа „Бранко Радичевић“, Александрово
7. СКТЦ „Ђура Јакшић“, Српска Црња
8. Народна библиотека „Ђура Јакшић“, Српска Црња
9. Дом здравља, Српска Црња
10. Фабрика уља „Банат“ АД, Нова Црња
11. Биостар КД, Војвода Степа

Ц. НВО сектор и удружења грађана

1. Удружење ратних добровољаца 1912-1918, њихових потомака и поштовалаца, Војвода Степа
2. Еко покрет „Бели багрем“, Српска Црња
3. Центар за развој младих општине Нова Црња, Српска Црња
4. Удружење „Академац“, Српска Црња
5. Удружење жена, Тоба
6. Удружење жена, Нова Црња

Листа скраћеница

АПВ	Аутономна покрајина Војводина
ДВД	Добровољно ватрогасно друштво
ДП	Државни пут
ДТД	Дунав-Тиса-Дунав
ЕД	Електродистрибуција
ЕУ	Европска унија
ЗЗЈЗ	Завод за јавно здравље
ЗЖС	Заштита животне средине
ЈП	Јавно предузеће
КЛЕР	Канцеларија за локални економски развој
ЛС	Локална самоуправа
МСП	Мала и средња предузећа
МЗ	Месна заједница
НВО	Невладина(е) организација(е)
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ОП	Општински пут
ОСИ	Особе са инвалидитетом
ОШ	Основна школа
ПГ	Пољопривредно газдинство
ПУ	Предшколска установа
РЗС	Републички завод за статистику
РС	Република Србија
РСД	Динар
РПК	Регионална привредна комора
РЦР	Регионални центар за развој
СРЦ	Спортско-рекреативни центар
ТС	Трансформаторска станица
Сл. гл.	Службени гласник
ФКУ	Фонд за капитална улагања
ЦЗСР	Центар за социјални рад

Методологија израде

Методологија за израду Стратегије одрживог развоја општине Нова Црња 2015-2020. је настала разрадом методологије на програму Exchange 2, подржаном од стране Европске уније - Заједничка подршка локалним самоуправама у циљу методолошке стандардизације процеса стратешког планирања за потребе Сталне конференције градова и општина и локалних самоуправа у Србији, као и са елементима Методологије израде стратешког плана локалног економског развоја АП Војводине.

Стратегија одрживог развоја општине Нова Црња за период од 2015. до 2020. године је општи стратешки план локалног одрживог развоја који даје смернице и дефинише активности за будући одрживи развој општине Нова Црња. Временски оквир за имплементацију Стратегије је 2015 - 2020. год., односно 6 година, и акциони план Стратегије је рађен, углавном, оквирно у периоду 2014-2020. год., остављајући простор за евентуалне промене стања окружења. На овај начин оставља се простор за евентуално будуће ажурирање Стратегије, у складу са променама у окружењу, као и за допуну Акционог плана стратегије са пројектима који би се реализовали у другом делу планског периода, односно до 2020. год.

Ова Стратегија се, у својој бити, односи на одрживи развој живота, рада и функционисања локалне заједнице у општини Нова Црња. Одрживост подразумева коришћење природних ресурса у мери која дозвољава да се ти ресурси природно обнове, односно да се не наруши њихов квалитет за будуће генерације.

Стратегија се дефинише, усваја и реализује на општинском нивоу. У неким циљевима, програмима и активностима, Стратегија подразумева регионални и/или национални приступ решавању одређених проблема, али се у наведеним циљевима и активностима подразумева већ обострано изражен интерес суседних локалних самоуправа, Аутономне покрајине Војводине, као и Републике Србије. Посебно се истиче значај сарадње са суседним државама који поред локалног интереса заступа и интерес Републике Србије. Сарадња са Румунијом је од изузетног значаја како за општину Нова Црња тако и за саму Републику Србију јер остварује интерес на државном нивоу. Решавањем заједничких проблема (борба против поплава, илегалне миграције, незапосленост грађана) па све до заједничких инвестиција из области пољопривреде, туризма, производње и трговине има за циљ побољшање добросуседских односа две земље и промоцију прекограничне сарадње.

У читавом процесу планирања примењиван је партиципативни приступ, у којем су локални актери, а пре свега представници општине Нова Црња, представници приватног и невладиног сектора, узели активно учешће, дајући драгоцене смернице за овај стратешки документ. Процес имплементације подразумева исти приступ, односно подразумева директну укљученост свих заинтересованих страна током трајања целокупног процеса.

У том контексту је на почетку процеса израде Стратегије председник Општине донео Решење о образовању и именовању чланова радних група за израду Стратегије одрживог развоја општине Нова Црња број I-06-45/2014 од 25.11.2014. год. Радне групе су формиране по претходно одређеним приоритетима:

- РГ 1: Економски развој
- РГ 2: Развој друштвених делатности
- РГ 3: Заштита животне средине
- РГ 4: Развој инфраструктуре

Радне групе су описале и анализирале тренутно стање (SWOT), а потом су дефинисале визију, опште и посебне циљеве у оквиру приоритета. На основу дефинисаних циљева урађен је акциони план који треба да доведе до испуњења постављених циљева. Радне групе су у просеку имале по 5 састанака, међутим чланови радних група су имали и низ интерних састанака, као и састанака са корисницима директно заинтересованим за процес израде и имплементације Стратегије.

Резултат рада радних група је перманентно праћен и потврђиван од стране Стратешког савета за израду Стратегије (Решење бр. I-02-87/14 од 13.11.2014. год.) који је формиран са посебном наменом да прати како израду, тако и будућу реализацију Стратегије.

Стратешки документ у себи садржи следећа поглавља:

- Опште инфомације о Општини
- Индикатори постојећег стања
- Анализа постојећег стања и SWOT анализа
- Интегрална анализа
- Дефинисање стратегије (визија, приоритети, општи и посебни циљеви)
- Акциони план
- Имплементација Стратегије
- Мониторинг и евалуација

Ниво имплементације Стратегије ће се перманентно пратити путем годишњег циклуса евалуације. Годишњи циклус праћења и евалуације на овај начин ће омогућити перманентно ажурирање визије, приоритета, циљева и активности, док ће се за оцену успешности користити селектовани индикатори.

Слика 1. Шири методолошки оквир локалног стратешког планирања

1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ

1.1. Административни и географски положај

Општина Нова Црња се налази се у север-североисточном делу Србије, односно источном делу Војводине уз границу са Румунијом, односно Европском Унијом, са којом је повезана међународним граничним прелазом Српска Црња. Административно припада средњобанатском округу и простире се на 273 km² на којој живи нешто више од 10.000 становника. Спада у ред мањих општина у Србији и Војводини, а граничи се са општином Кикинда на западу, општином Житиште на југу и делом на истоку, док је на западу и делом на северу, граница Општине истовремено и државна граница према Румунији.

Општину Нова Црња образује општински центар Нова Црња, и 5 насељених места: Александрово, Војвода Степа, Радојево, Српска Црња и Тоба.

Главна одредница положаја је близина границе са Румунијом до које се са територије Општине стиже државним путем 1б реда.

Удаљеност Нове Црње од неких значајнијих центара је следећа:

- Темишвар (Румунија): 62 km
- Зрењанин: 44 km
- Нови Сад: 95 km
- Београд: 112 km

Табела 1: Општи подаци о Општини у поређењу са вишим територијалним јединицама

Територијална јединица	Површина (km ²)	Пољопривредна површина (%)	Број насеља	Становништво (на дан 30.06.2013.)		Катастарских општина	Регистрованих месних заједница
				укупно	на 1 km ²		
Општина Нова Црња	273	90,7	6	9.978	37	7	6
Удео у односу на Округ	8,38%	87,5	10,91%	5,49%	57	11,67%	8,70%
Удео у односу на АПВ	1,26%	82,4	1,28%	0,52%	88	1,57%	1,09%
Удео у односу на РС	0,31%	65,8	0,10%	0,14%	81	0,12%	0,14%

Извор: РЗС

1.2. Кратак историјат Општине

Насеље Српска Црња старо је више од 600 година и у својој дугој историји врло често је мењала становништво. У њој су од 1373. год. до данас, досељавали се, живели и одлазили Срби, Мађари, Румуни, Немци, Роми и други народи. Седам већих и три мање колонизације до сада само су допуњавале број становника јер се Српска Црња од свог постанка до данас, никада није расељавала.

Највећа колонизација извршена је у Српској Црњи, децембра 1945. год. када је насељено 396 породица из Босанске Крајине. Крајишници потичу из околине Кључа, Мркоњићграда, Босанског Новог, Санског Моста, Босанске Дубице, Босанског Петровца и Бихаћа.

1.2.1. Историјски развој насељеног места Александрово

Према времену настанка Александрово припада групи новијих села у Војводини. Формирало га је колонизирано становништво након Првог светског рата. Пре тог периода на територији данашњих атара налазило се неколико мајура тј. мањих насеобина на којима су становали земљорадници. Сви су они били запослени на великом имању земљопоседника грофа Андрије Чекоњића, коме је касније одузета имовина.

Године 1920. донета је Уредба на основу које је додељивано земљиште за насељавање добровољцима из Првог светског рата са подручја Лике и појединих банатских насеља. Услов је био да се насељавање и изградња стамбених објеката изврше у року од три године.

Већ при одређивању тачне локације насеља дошло је до првих тежих несугласица колониста. Преовладало је мишљење да је најбоље да се насеље гради на рудини Јанушевац, крај саме железничке пруге и макадамског пута. Процес поделе грађевинског земљишта изазвао је нове неспоразуме међу досељеницима. Они из банатских насеља желели су да граде куће у делу поред железничке пруге и пута, а становништву из Лике требало је да припадне део удаљенијих од ових комуникација. Да би сви били задовољни одлучено је да се расподела парцела обави према азбучном редоследу презимена. Тако су породице чије презиме почиње словом „А“ добиле плацеве у северозападном, а оне са почетним словом „Ш“ у крајњем источном делу насеља.

Нема тачних података колико је домаћинстава досељено у периоду 1921 – 1923. год., пре свега због стихијског досељавања оних који нису били предвиђени. Најближи реалности су подаци који говоре да их је било преко 1.000.

Насеље је првобитно названо Александрово. Овај назив се задржао до завршетка Другог светског рата. После ослобођења становници су одлучили да га измене и дају му прикладније име. Одлучено је да то буду Велике Ливаде. Насеље је касније поново преименовано и врећен му је стари назив.

1.2.2. Историјски развој насељеног места Војвода Степа

Као и Александрово, насеље Војвода Степа настало је на експроприсаном имању грофа Чекоњића 1921. год. Почетком 1922. год. приспеле су прве породице досељеника. Најпре стиже око 40 херцеговачких породица, затим Личани, у трећој групи били су Црногорци и, на крају, долазе Банаћани. После наведених колониста у ово насеље досељавају се Личани, Херцеговци, Босанци и Делиблатинци који су овде имали неког од родбине. То су тзв. ауто-колоници, који су на различите начине себи обезбедили обрадиво земљиште и простор за

градњу стамбених објеката. Од државе су добили земљиште на двадесетогодишњу отплату, што им је било веома прихватљиво. Још једну категорију досељеника у новоформираном становништву чине оптанти, односно Срби који су до формирања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца живели у пограничним областима Мађарске и Румуније. Како су ове области, након утврђивања нових граница припале поменутиим земљама, они су се изјаснили за промену држављанства и повратак у матичну земљу.

Карактеристично је да су бивши добровољци добијали пет хектара обрадивог земљишта, а остали катастарсако јутро по члану породице. С обзиром на релативно повољне услове за стицање поседа и изградњу кућа, допунска колонизација је трајала скоро до 1937. год. И у овом случају је око одређивања локације дошло до размимоилажења. Коначна одлука била је да то буде мајур Леоне. Тако је 1924. год. почела планска градња.

На првом попису становништва у Војвода Степи је већ 1931. год. живело 2.838 становника у 570 домаћинстава.

1.2.3. Историјски развој насељеног места Нова Црња

Нова Црња припада групи старијих банатских села. Првобитно насеље почело је да се

развија 2-3 километра југозападно од данашње локације, на делу пустаре Бузитово, када је велепоседник Чекоњић 1792. год. довео прву групу досељеника, коју су чинили кметови Мађари. Друга група населила се 1828. год. на месту где се сада налази Нова Црња. Они су склопили уговор са велепоседником о преузимању дела обрадивог земљишта на тридесетогодишњу отплату. Иако је заузета нова локација

и даље је задржано има Бузитово. Након тога је, услед искључиво мађарског становништва, названо Мађар Црња и овај назив је задржан до 1922. год., када је након проширења насеље преименовано у Нова Црња.

Још пре Првог светског рата село је добило жупу, вођена је матична књига рођених, саграђена је прва школска зграда, као и црква. Такође су изграђене две зграде општине, ископан је први атарски бунар, пуштена је у саобраћај железничка пруга, изграђен је и парни млин, били су формиран и ватрогасно друштво и кредитна банка.

Овако успешан развој насеља прекинут је Првим светским ратом. После завршетка рата, аграрном реформом, становницима Нове Црње није додељено земљиште, а положај сиромашних радника постао је све тежи. Застој у развоју насеља и привреде траје и током Другог светског рата.

Касније, почевши са аграрном реформом, следе значајне промене у пољопривреди и привреди у целини. Најзначајнији објекти изграђени у том периоду су: зграда Општинског суда,

индустријски првенац – фабрика уља „Банат“, нова зграда Скупштине општине, Здравствена амбуланта, Дом омладине, Ловачки дом, фабрика шећера „Банаћанка“ и нова школска зграда.

1.2.4. Историјски развој насељеног места Радојево

Радојево спада у групу најстаријих насеља у Банату. Први пут се помиње још 1334. под именом Петерда, која се налазила два километра северно од данашње локације. Насеље је било окружено водом и у њега се могло ући само са северне стране. На основу имена и оскудних остатака насеља претпоставља је да је Петерда била српско насеље. Сановништо се бавило претежно сточарством и ловом. Каснијим исушивањем земљишта земљорадња је постала све важнија. Становништво је боравило у земуница делимично укопаном у земљу, где су владали изузетно лоши услови.

Након повлачења Турака, Петерда улази у посед грофа Кларија, који досељава Србе и Румуне из Ђармате и околине. Досељеници су се одлучили за нову локацију, где се и данас налази село. Касније су им се придружили и староседеоци из Петерде. Свако домаћинство је за изградњу куће добило по једно катастарско јутро земље. Додељено им је и обрадиво земљиште. Сеоски пашњак био је заједнички. Нема поузданих података, али се може претпоставити да је досељавање новог становништва започето 1768., а да је ново насеље формирано 1770/71. год. Из поштовања према грофу, досељеници су насеље назвали Кларија. Своје садашње име село Радојево добило је после Другог светског рата, 1947. год.

Почетком XIX века у овом селу живело је 1.500 становника. Овај број је интензивно растао. У том периоду тадашња Кларија улази у посед Загребачке бискупије и досељава се 20 племићких породица из Хрватске, којима се додељује око 5.500 катастарских јутара земље. Све ово је довеле до промене етничке структуре насеља.

1.2.5. Историјски развој насељеног места Српска Црња

По времену постанка Српска Црња припада групи најстаријих насеља у Војводини. Писани споменицима говоре да се ово насеље први пут помиње 1373. год. Најпре је са једне пустаре досељено 68 српских породица, а затим се насеље постепено проширивало. У великој бици, која је на овом простору вођена 1696. год. између аустроугарске војске и Турака, село је скоро потпуно уништено. За релативно кратко време ово насеље је поново обновљено српским живљем. У XVIII веку гроф Чекоњић је овде доселио Немце и у мањем броју Мађаре. Немци су формирали нови део насеља под називом Немачка Црња, а Мађари су се насељавали знатно јужније, формирајући насеље Мађарска Црња - садашња Нова Црња. Немци су се досељавали у два наврата и њихов број је знатно растао. Крајем Другог светског рата и после његовог завршетка дошло до значајних промена у саставу становништва. Немци су се иселили, а на њихово место дошло је наше становништво из Босанске Крајине.

У својој прошлости насеље је неколико пута мењало назив. Прва насебина на локацији садашње Српске Црње звала се Старо Селиште, затим Черња, Црна Греда, па Олеш или Олаш, Српска Црња и, као што је већ поменуто, један део до завршетка Другог светског рата носио је назив Немачка Црња.

Карактеристично је да ово насеље од свог зачетка до новије историје никада није било потпуно уништено. У тако отпорном и некада економски и културно безначајном пограничном месту родио се 1832. год. великан наше књижевност, сликар и изузетни родољуб Ђура Јакшић. Његова родна кућа данас је претворена у спомен-музеј, где се чувају сва прикупљена грађа и документација о животу и раду овог врсног писца. Чини се да ни један наш песник није тако срастао са својим завичајем као

Ђура Јакшић. Поред свог књижевног стваралаштва, исказао се и као врсан сликар. Овај таленат посебно је испољио сликајући иконе, које и данас украшавају српску православну цркву у Српској Црњи. У знак поштовања и захвалности мештани су му подигли два споменика и његовим именом назвали бројне установе и институције. „Липарске вечери” су традиционална и најзначајнија културна манифестација у Српској Црњи и целој Општини. Одржавају се сваке године у знак сећања на Ђуру Јакшића. Из године у годину окупљају све већи број аматера и професионалаца, љубитеља књижевности, сликарства, музике и позоришта.

У овом селу рођено је још неколико значајних људи: песник и приповедач Милета Јакшић, историчар Милан Јакшић, учитељица и једна од првих жена романописаца у Србији Драга Гавриловић, књижевници Момчило Миланков и Војислав Кузмановић и познати југословенски вајар Александар Зарин.

1.2.6. Историјски развој насељеног места Тоба

Према историјским подацима, Тоба је настала релативно касно, тачније у XVIII веку. Први засеоци старог насеља, изграђеног око пустаре Светог Хуберта, помињу се 1781. год. под називом Велика Тоба. У XVIII веку помиње се и Мала Тоба, која је касније добила име Хенријета мајур. Овако мала насеобина имала је свега неколико кућа. Када је ова територија постала посед грофа Зичија, услед потребе за радном снагом, нови власник великог имања доселио је становнике из околине Сегедина. Колонизација је вршена у два маха 1811. и 1813. год. Сваки досељеник добио је у закуп 10 катастарских јутара обрадивог земљишта, грађевинско земљиште и основни материјал за градњу кућа. Број становника нагло је почео да расте. Касније је овај посед неколико пута мења власника.

Од зачетка првог насеља до 1848. год. читава територија чинила је велику самосталну пустару под називом Велика Тоба. Временом овом насељу се прикључују још четири околна мајура. Године 1869. насеље је припадало Торонталској жупанији, општини Жомбоља. Имала је 1.762 становника мађарске и немачке народности.

Значајнији јавни објекти подигнути су у насељу од 1811. до 1928. год. Најстарија зграда је бивша зграда општинског одбора, сада месне канцеларије. Затим следи изградња католичке цркве. Сви остали јавни објекти подигнути су после Првог светског рата.

1.3. Општи подаци о становништву

Укупан број становника општине Нова Црња, по попису из 2011. год. износи 10.300, што је у односу на 2002. год. пад од 2.405 становника, односно 18,93% (!!!), што је више у поређењу са просеком на нивоу средњобанатске области (9,88%), а нарочито у поређењу са нивоом АП Војводине (4,87%) и просеком на нивоу Републике Србије (3,52%). Овај податак указује на забрињавајућу чињеницу о депопулацији Општине!

Табела 2: Упоредни преглед кретања броја становника, према спроведеним пописима до 2011. год.

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Република Србија	5.794.837	6.162.321	6.678.247	7.202.915	7.729.246	7.576.837	7.498.001	7.234.099
АП Војводина	1.640.599	1.698.640	1.854.971	1.952.560	2.034.782	1.970.195	2.031.992	1.932.945
Средњобанатска област	218.821	221.667	229.812	231.486	230.962	216.754	208.456	187.860
Општина Нова Црња	23.169	23.382	21.580	18.298	16.270	14.252	12.705	10.272

Извор: РЗС, Становништво-упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2002. и Општине и региони у Републици Србији 2013.

Напомена: Број становника са 2011. год. је прерачуната вредност за дан 30.06.

Према попису из 2011. год., од укупног броја становника Општине, Срби чине око 67,39%, Мађари око 17,71%, Роми око 9,89%, док су остале националне припадности заступљене у знатно мањем проценту. Треба напоменути да је релативно значајан удео оних који се нису изјаснили (2,06%).

Табела 3: Кретање броја становника у Новој Црњи и насељеним местима Општине, према спроведеним пописима до 2011. год.

Насеље	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Нова Црња	3.185	3.310	3.317	2.911	2.739	2.326	1.861	1.491
Александрово	4.564	4.615	4.034	3.406	3.061	2.870	2.665	2.124
Војвода Степа	2.832	3.076	2.857	2.518	2.032	1.812	1.720	1.366
Радојево	2.869	2.915	2.595	2.230	1.872	1.541	1.385	1.059
Српска Црња	8.220	7.977	7.376	6.001	5.467	4.885	4.383	3.664
Тоба	1.499	1.489	1.401	1.232	1.099	818	691	518

Извор: РЗС, Становништво-упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2002. и Попис становништва, домаћинства и станова у Републици Србији 2011: Први резултати

Напомене:

- Подаци за 1991. и 2002. год. су преузети на основу методологије из 2002. год.
- Подаци за 2011. год. су преузети из Првих резултата пописа становништва

Просечна старост становника у општини Нова Црња, према подацима за 2012. год. је виша у односу на ниво за средњобанатску област (42,44 године) и републички ниво (42,23 године), а значајно виша у односу на ниво покрајине (41,83 године) и износи 43,07 године. Међутим, индекс старења становништва у Општини је виши само у односу на АП Војводину (119,64), али је зато нижи у односу на Републику Србију (125,38) и средњобанатску област (125,87), а нарочито у односу и износи 124,92.

Табела 4: Просечна старост становништва Општине, према полу, и у односу на област, АПВ и РС и удео становништва преко 65 година старости

Територијална јединица	Пол	Година	Удео популације преко 65 год.	Удео популације преко 65 год.
		2011.	2002.	2011.
Општина Нова Црња	просек	43,0	19,67	18,01
	М	41,4		
	Ж	44,6		
Средњобанатска област	просек	42,4	16,43	17,11
	М	40,5		
	Ж	44,1		
АП Војводина	просек	41,8	15,51	16,39
	М	40,2		
	Ж	43,3		
Република Србија	просек	42,2	16,54	17,40
	М	40,9		
	Ж	43,6		

Извор: РЗС

Очекивано трајање живота деце рођене 2010-2012. год. у општини Нова Црња је у случају мушке деце 68,94 година, а женске 74,67, што је у оба случаја мање, него на нивоу средњобанатске области (мушка деца 70,72 а женска деца 76,01), на нивоу АП Војводине (мушка деца 71,15 а женска деца 76,64), док је ова разлика још већа на нивоу Републике Србије (мушка деца 72,22 а женска деца 77,29).

1.4. Карактеристике локалне самоуправе

Општина Нова Црња је конституисана 1960. год. Седиште локалне самоуправе Нова Црња налази се у Новој Црњи, на адреси ЈНА број 110.

У Општини је у службеној употреби српски и мађарски језик.

Органи општине Нова Црња су:

- Скупштина општине,
- Председник општине,
- Општинско веће и
- Општинска управа.

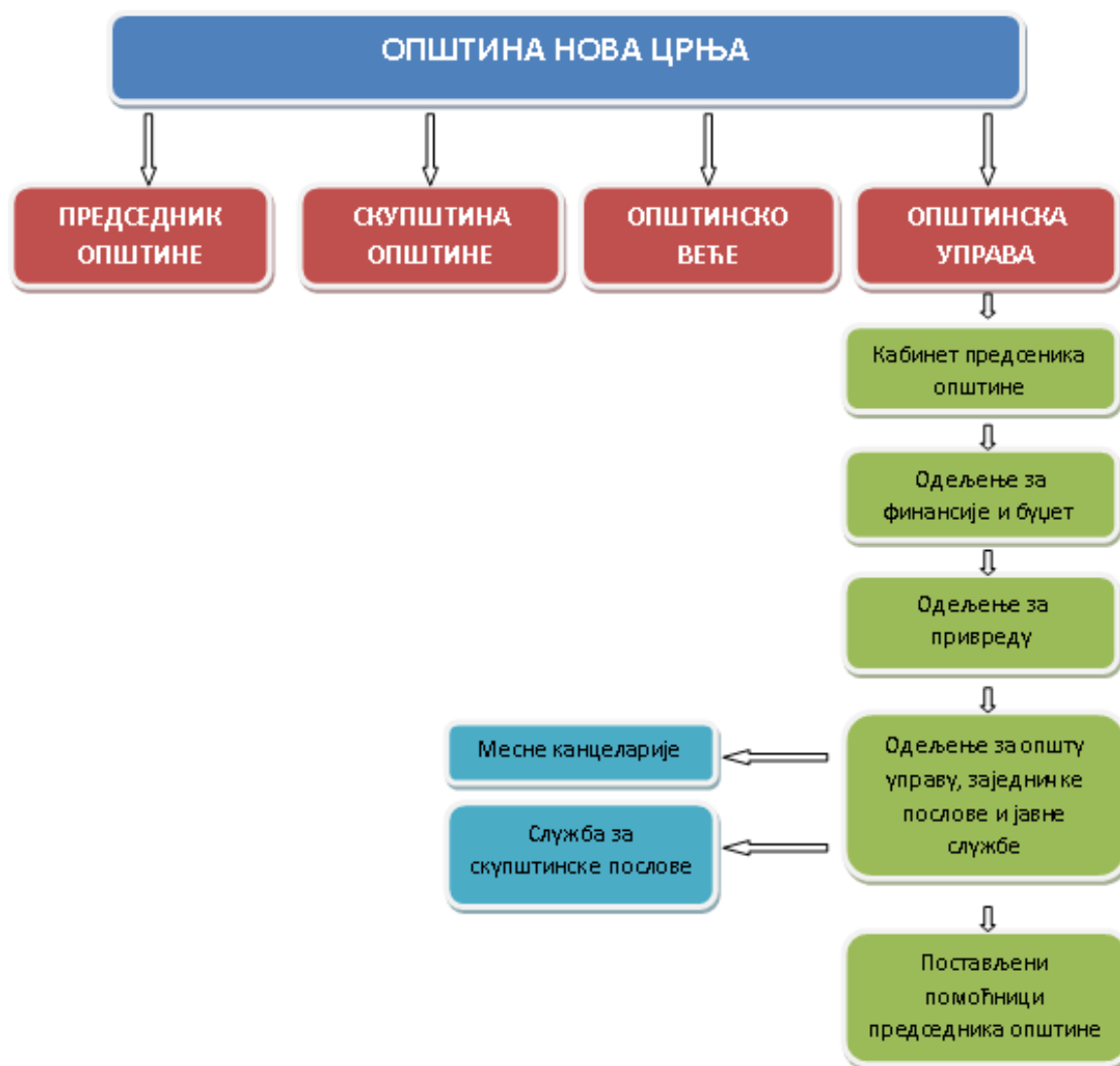
Скупштина општине има 25 одборника.

Извршни органи општине су:

- Председник општине и
- Општинско веће.

Председник има заменика и помоћнике. Општинско веће броји 11 чланова, а председник Општинског већа је председник Општине.

Општинска управа Нова Црња је образована као јединствен орган у оквиру којег је образовано 5 одељења. Општинску управу чине: Кабинет председника општине, одељење за финансије и буџет, одељење за привреду, одељење за општу управу, заједничке послове и јавне службе, постављени помоћници председника општине. На основу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Општинској управи, из 2015. год., у Општинској управи се утврђује укупно 56 радних места.

Слика 2. Организациона шема општинске управе општине Нова Црња

Буџет општине Нова Црња се у протеклом периоду кретао на начин приказан у следећој табели.

Табела 5: Буџет општине Нова Црња у периоду 2007. до 2013. год.

Година	Буџет (10 ⁶ РСД)	Број становника	Буџет per capita (РСД)
2007.	147.085.000,00	11.338	12.972,75
2008.	145.911.293,00	11.058	13.195,09
2009.	146.146.292,87	10.790	13.544,60
2010.	163.448.344,23	10.495	15.573,93
2011.	246.549.700,37	10.300	23.936,86
2012.	307.700.046,59	10.126	30.387,13
2013.	325.679.240,11	9.978	32.639,73

Напомене:

- У колони буџет приказане су његове заокружене реализоване вредности
- Број становника је процењен, изузев за 2011. годину када је вршен попис.

Извор: Општинска управа општине Нова Црња и РЗС

Усвојени буџет за 2014. год. је 417.986.348,82 РСД, а за 2015. год. је 648.520.010,00 РСД.

1.4.1. Комуникација Општине са окружењем

У својој комуникацији са окружењем, а пре свега са грађанима и потенцијалним инвеститорима, општина Нова Црња се поставила крајње транспарентно. У ту сврху, израђена је званична Интернет презентација на адреси: www.sonovacrnja.org.rs. Презентација је порталског карактера и на њој се могу пронаћи корисни садржаји. На почетној страници се поред последњих вести, између осталог налазе: Фото и Видео галерије, и део Сазнајте, са линковима према: Статут општине, Информатор за грађане, Информатор, Службени лист, Хронолошки лист, обавештења, Планска документација, Огласи, Конкурси, Јавне набавке и Јавни конкурси. Испод ове рубрике налазе се бројни банери преко којих се може директно доћи до најчешће посећених садржаја, као што су: Одлуке локалне пореске администрације, Повеља Зубин Поток – Нова Црња, Јавна набавка.

Целокупан садржај портала је организован кроз следеће посебне категорије:

1. Вести
2. Општина
3. Сервиси
4. Информације
5. Културни центар
6. Контакт

Свака од наведених категорија садржи бројне рубрике, у оквиру којих се могу пронаћи све неопходне информације од интереса за посетиоца. Свакако да је једна од најважнијих категорија Сервиси, која у оквиру себе садржи следеће рубрике: Увид у бирачки списак, Матичарска служба, Питајте председника, Огласи, Систем 48, ГИС Нова Црња.

У оквиру услуга општинске администрације, треба истаћи виртуалног матичара, где се путем портала може наручити одговарајући извод из матичних књига.

Слика 3. Почетна страна званичне презентације општине Нова Црња

Садржај веб портала је поред српског језика на ћириличном и латиничном писму, доступан и на мађарском језику.

1.4.2. Надлежности у сфери локалног економског развоја

У општини Нова Црња није формирана Канцеларија за локални економски развој. Послови локалног економског развоја обављају се у оквиру Одељења за привреду општинске управе Нова Црња.

Послови локално економског развоја подразумевају: Праћење привредних дешавања, праћење и објављивање конкурса расписаних од свих нивоа власти као и међународних пројеката, учешће у изради пројекта за приоритетне инвестиције и развој општине, учешће у изради планова развоја општине, контактирање са министарствима и покрајинским органима, вођење евиденције о готовим пројектима, сачињавање и достављање извештаја о реализованим пројектима, сарадња са Управом за капитална улагања АПВ по свим питањима реализације пројеката, праћење реализације свих пројекта на територији Општине као и на другој територији уколико Општина Нова Црња суфинансира такве пројекте, израда енергетских биланса општине, подношење извештаја из области енергетске ефикасности, предлагање пројеката из области енергетске ефикасности.

2. ИНДИКАТОРИ

Да би се на што реалнији начин приказало постојеће стање одрживог развоја, али и касније вредновање Стратегије, неопходно је познавање одређених индикатора. Поред ових индикатора у Стратегији ће у Акционом плану бити приказани и индикатори за сваки појединачни пројекат, којим ће се мерити успешност реализације сваког пројекта понаособ. У крајњем исходу, сви пројектни индикатори би требало да се одразе на побољшање одабраних макроиндикатора у овој Стратегији.

Индикатори у суштини имају двоструку улогу, прво представљају нумерички опис тренутног стања, у одређеној области, односно њеној подобласти, и друго, могу се користити као мера постигнуте промене у локалној заједници, те на тај начин представљају нужан део система мониторинга и евалуације.

Међутим, постоје одређени проблеми у вези са индикаторима, а који се пре свега, односе на њихов неинтегрисан поглед на читаву заједницу (случај традиционалних индикатора), односно на проблем недоступности и трошкова обезбеђивања података (случај индикатора одрживог развоја).

Узимајући све претходно наведено у обзир, Тим за израду Стратегије је дефинисао 30 индикатора који би требало да прикажу постојеће стање по питању одрживог развоја у општини Нова Црња, и путем којих ће се мерити успешност реализације Стратегије.² У питању су углавном традиционални индикатори, понајвише због своје доступности и могућности поређења како на републичком, тако и на нижим нивоима (покрајински и окружни). Ипак, треба напоменути да код поједних индикатора недостају подаци, јер се до сада нису пратили (како на републичком, тако ни на локланом нивоу), али су ипак на листи индикатора због свог значаја, нарочито у будућности.

У овом делу дат је списак индикатора које је одабрао Тим за израду Стратегије. То су:

1. Степен развијености
2. Просечна бруто зарада
3. Локацијски коефицијент запошљавања у појединим секторима
4. Укупна активност и стопа запослености
5. Стопа незапослености
6. Број регистрованих привредних друштва и предузетника
7. Кретање броја привредних друштава и предузетника
8. Број туриста у односу на број становника
9. Број ноћења туриста
10. Степен задужености општине
11. Фискални капацитет општине – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника
12. Подстицаји за развој локалних самоуправа
13. Густина насељености

² Детаљан приказ свих индикатора дат је у посебном прилогу на крају овог документа.

14. Старосна структура становништва
15. Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом
16. Број становника на један објект друштвених, културних, рекреативних активности
17. Број становника на једног лекара
18. Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву
19. Учешће правноснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву
20. Дужина путева у km по km²
21. Изграђени станови
22. % домаћинства са сигурном водом за пиће
23. % домаћинства прикључених на канализациону мрежу
24. % прикључака на гасовод
25. Квалитет површинских вода
26. Број дана са лошим квалитетом ваздуха
27. Напуштено и загађено земљиште
28. Општински отпад по врсти одлагања
29. Рециклирани отпад по врстама
30. Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива

3. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1. Економски развој

3.1.1. Опис тренутне ситуације

Према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. год., општина Нова Црња спада у **трећу групу**, коју чини 47 јединица локалне самоуправе на чијој територији се остварује БДП у распону 60-80% републичког просека.

Привредне делатности

Становништво општине Нова Црња претежно се бави пољопривредном делатношћу. Према заступљености издвајају се делатности везане за прерађивачку индустрију, трговину, оправку моторних возила, предмета за личну употребу и домаћинство, државну управу, обавезно социјално осигурање и образовање. Остале делатности су заступљене са испод 3%.

Индустрију Општине представља већи број предузећа и занатских радњи од којих је најпознатија фабрика уља „Банат”. Запажа се и пораст трговинских радњи и финансијских услуга.

Као најзначајније, издвајају се три радне зоне:

- на територији некадашње фабрике шећера код Нове Црње;
- код дворца „Каштел” у Српској Црњи, у близини граничног прелаза са Румунијом;
- код некадашње фабрике лекова у Српској Црњи.

3.1.1.1. Анализа тржишта рада и радне снаге

Тржиште рада и радне снаге приказано је посредством следећих табела.

Табела 6: Однос броја запослених и незапослених и просечна нето зарада у Општини

	2011.	2012.	2013.	2014.
Број запослених	1.129	1.136	1.195	1.129
Број незапослених	1.560	1.543	1.659	1.629
Просечна нето зарада (у РСД)	30.334	34.416	35.602	30.334

Извор: Агенција за привредне регистре

Напомена: Последње ажурно стање се односи на период 01.01.-30.09.2014. год.

Табела 7: Квалификациона структура незапосленог становништва Општине

	2011.	2012.	2013.	2014.
Неквалификовани	787	741	819	796
Нижа стручна спрема и полуквалификовани	42	30	33	33
Квалификовани	334	342	349	329
Средња стручна спрема	339	357	380	389
Висококвалификовани	2	1	1	2
Виша стручна спрема	18	19	15	17
Висока стручна спрема	38	53	62	63
Укупно:	1.560	1.543	1.659	1.629

Извор: Агенција за привредне регистре

Напомена: Последње ажурно стање се односи на период 01.01.-30.09.2014. год.

Топ 10 приватних послодаваца у општини према броју запослених су:

1. ФАБРИКА УЉА „БАНАТ“ АД, Нова Црња
2. „Српско Руска трговинска кућа“ ДОО, Нови Сад
3. BioStar KD, Војвода Степа, предузеће за производњу воћа
4. Ветеринарски завод Суботица – одељење Српска Црња, производња готове хране за животиње
5. „Раца“ ДОО, пољопривредно предузеће доо Српска Црња, предузеће за пољопривредну производњу
6. Агроцрња ДОО, Српска Црња, предузеће за трговину зрнастим производима, семњем и храном за животиње
7. ЗЗ Пласт Српска Црња, земљорадничка задруга
8. Перутнина Птуј Топико АД, Српска Црња, фарма живина
9. Gotech ДОО, Зрењанин, малопродајни објекат у Српској Црњи, трговина
10. Idea, ДОО, Београд, малопродајни објекат у Српској Црњи, трговина

3.1.1.2. Индустија

Кретање броја привредних субјеката у општини Нова Црња може се представити посредством следеће две табеле дате у наставку.

Табела 8: Број привредних друштава у Општини

	2011.	2012.	2013.	2014.
Активних	49	48	53	52
Новооснованих	3	4	4	2
Брисаних/угашених	10	4	2	2

Извор: Агенција за привредне регистре

Табела 9: Број предузетника у Општини

	2011.	2012.	2013.	2014.
Активних	144	139	131	144
Новооснованих	20	18	23	27
Брисаних/угашених	33	23	32	14

Извор: Агенција за привредне регистре

Много значајнији подаци о стању привреде се могу добити када се у обзир узму њени финансијски показатељи. Ово је приказано посредством следеће две табеле дате у наставку, уз напомену да нису сва активна привредна друштва нити предузетници обухваћени овим статистикама.

Табела 10: Финансијске перформансе привредних друштава у Општини

	2011.	2012.	2013.
Број привредних друштава	49	46	49
Број запослених	369	378	380
Пословни приходи (у 000 РСД)	4.758.610	7.202.802	5.459.677
Нето добитак (у 000 РСД)	280.704	175.784	600.789
Број привредних друштава са нето добитком	32	23	25
Нето губитак (у 000 РСД)	13.897	13.475	14.922
Број привредних друштава са нето губитком	13	16	18
Укупна средства (у 000 РСД)	6.265.899	6.854.448	6.934.515
Капитал (у 000 РСД)	3.266.999	3.520.970	3.485.379
Кумулирани губитак (у 000 РСД)	91.482	163.838	153.047
Број привредних друштава са губитком до висине капитала	20	22	27
Број привредних друштава са губитком изнад висине капитала	12	11	15

Извор: АПР - Регистар финансијских извештаја и бонитета

Табела 11: Финансијске перформансе предузетника у Општини

	2011.	2012.	2013.
Број предузетника	26	23	19
Број запослених	31	30	24
Пословни приходи (у 000 РСД)	193.424	203.829	263.497
Нето добитак (у 000 РСД)	2.329	2.464	1.799
Број предузетника са нето добитком	20	18	15
Нето губитак (у 000 РСД)	2.090	704	237
Број предузетника са нето губитком	6	5	2
Укупна средства (у 000 РСД)	57.099	54.585	56.043
Капитал (у 000 РСД)	11.934	8.184	8.801
Кумулирани губитак (у 000 РСД)	2.792	2.730	468

Број предузетника са губитком до висине капитала	5	1	0
Број предузетника са губитком изнад висине капитала	7	6	1

Извор: АПР - Регистар финансијских извештаја и бонитета

3.1.1.3. Пољопривреда

Општина Нова Црња располаже са око 22.639 *ha* пољопривредног земљишта које заузима око 90,7% територије Општине. На овом земљишту могуће је са веома великим успехом организовати пољопривредну производњу.

У следећим табелама дати су подаци у вези са пољопривредном површином, где се у 2012. год. значајан пораст њеног процентуалног удела у коришћењу односу на ранији период.

Табела 12: Коришћена пољопривредна површина (само пољопривредна газдинства) у *ha*

Нова Црња (година)	Број пољопр. газд.	Коришћено пољопр. земљ.	Оранице и баште	Воћњаци	Виногради	Ливаде и пашњаци
2012.	1.605	22.639	22.211	187	7	123

Табела 13: Коришћена пољопривредна површина (привредна друштва, задруге и породична газдинства) у *ha*

Нова Црња (година)	Пољопр. површина	Оранице и баште					Воћњаци	Виногради	Ливаде и пашњаци
		укупно	жито	индустр. биљ	повртно биље	крмно биље			
2011.	24.793	24.394	14.699	6.657	1.029	1.708	185	43	171
2009.	24.768	24.254	14.770	6.778	999	1.515	278	65	171
2007.	24.758	24.488	13.965	7.350	1.210	1.383	95	26	149
2005.	24.790	24.480	11.913	8.974	797	1.334	97	29	141
2003.	24.847	24.479	14.149	7.845	799	1.302	100	38	218

Извор: РЗС

Општина Нова Црња поседује 2.406,3163 *ha* пољопривредног земљишта у државној својини. Међутим, од ове површине за пољопривредну обраду погодна је око 2.391,5233 *ha*. Површина од 14,7930 *ha* пољопривредног земљишта у државној својини није обухваћена закупом, јер на терену није пољопривредно земљиште а промена није спроведена у катастру.

У површину од 2.391,5233 *ha* укључена је и површина пољопривредног земљишта која је била у државној својини са правом коришћења општине Нова Црња и као таква била предмет давања у закуп по годишњем програму заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта на територији општине Нова Црња из претходних година, а која је у међувремену постала јавна својина Општине.

Удео пољопривредног становништва у Општини је 41,3%.

Земљорадничке задруге представљају потенцијал за оживљавање пољопривреде, рурални и локални економски развој и омогућавају смањење миграција из сеоских подручја.

.1.1.3.1. Биљна производња

Протеклих неколико година због превелике влажности земљишта стање у пољопривреди на територији општине Нова Црња је било тешко. Према расположивим подацима највећа улагања и приноси били су у производњи пшенице, кукуруза и сунцокрета, док су остале културе у биљној производњи биле мање заступљене.

- Структура биљне производње

Ратарска производња је заступљена на око 21.545 *ha*. Од ратарских култура најзаступљенија је производња пшенице и кукуруза чији приноси имају највећи значај за пољопривреду општине. Принос од пшенице износи 29.449 тона од чега $\frac{1}{4}$ приноса од привредних друштава а већи део приноса од породичних газдинстава. Принос од производње кукуруза износи 43.727 тона од чега је 5.195 тона принос привредних друштава а 38.532 тоне принос породичних газдинстава. На другом месту налазе се приноси индустријског и повртног биља: шећерна репа 8.970 тона, сунцокрет 20.153 тона, пасуљ 100 тона, кромпир 1.964 тона. На трећем месту је производња крмног биља са следећим приносима: детелина 2.572 тоне, луцерка 5.574 тоне, сено 288 тона.

Табела 14: Структура ратарске производње у Општини (у *ha*)

Биљна врста	2013. год.
Пшеница	7.387,68
Јечам	124,10
Овас	4,98
Кукуруз	7.005,40
Соја	106,12
Сунцокрет	4.028,77
Уљана репица	9,02
Шећерна репа	30,10
Луцерка	333,48
Детелина	130,44
Дуван	1,60
Ост. крмно биље	1,19
Остало:	55,00
Укупно (ha):	19.217,88

Извор: РЗС, 2014.

Табела 15: Структура повртарске производње у Општини (у ha)

Биљна врста	2013. год.
Лук	13,57
Грашак	24,60
Паприка	1,69
Парадајз	1,58
Кромпир	14,87
Купусњаче	1,40
Тикве	10,10
Остало	12,00
Укупно:	79,81

Извор: РЗС, 2014.

Табела 16: Структура воћарства у Општини (у ha)

Воћна врста	2013. год.
Јабука	67,00
Крушка	24,00
Ораси	3,33
Шљива	28,00
Бресква	1,00
Кајсија	18,90
Лешници	10,53
Вишња	15,57
Остало воће	6,00
Укупно:	171,30

Извор: РЗС, 2014.

- *Поседовна структура земљишта*

Пољопривредно земљиште је у својини индивидуалних газдинстава и пољопривредних предузећа, од којих је велики број приватизован. Упркос изузетно тешкој ситуацији у којој се налазе сеоске 33 које у својини имају значајне површине пољопривредног земљишта, исте нису организоване у складу потребама малих и средњих газдинстава те је неопходно подржати иницијативе за формирање задруга у срединама где не постоје или не функционишу.

Према резултатима Пописа пољопривреде из 2012. год. укупно коришћено пољопривредно земљиште износи 22.639 ha. Од укупне површине коришћеног пољопривредног земљишта, 22.211 ha чине оранице и баште. Према подацима Службе за катастар непокретности, према власничкој структури, највише пољопривредног земљишта припада приватним лицима 20.122,0827 ha, у државном власништву је 2.406,3163 ha, док је преостала површина у

осталим облицима својине (извор: РГЗ). Од укупне површине која се налази у државној својини у закуп се издаје 2.391,5233 *ha*. Површина од 14,7930 *ha* пољопривредног земљишта у државној својини није обухваћена закупом јер на терену није пољопривредно земљиште, а промена није спроведена у катастру.

На територији општине Нова Црња регистровано је укупно 1.605 газдинстава. Просечно коришћено пољопривредно земљиште по пољопривредном газдинству је 14,11 *ha*.

На основу резултата Пописа пољопривреде из 2012. год., структура пољопривредних газдинстава према величини коришћеног пољопривредног земљишта: 13 пољопривредних газдинстава је без земље, 315 газдинстава располаже са мање од 1 *ha* пољопривредног земљишта, 157 газдинстава користи 1-2 *ha*, 364 газдинстава користи 2-5 *ha*, 302 газдинства 5-10, 210 газдинстава користи 10-20 *ha*, 82 газдинства 20-30 *ha*, 74 газдинства 30-50 *ha*, 65 газдинстава 50-100 *ha* и 23 газдинства користи више од 100 *ha*. На основу овога долази се до податка да просечно коришћено пољопривредно земљиште по пољопривредном газдинству износи 14,11 *ha*.

.1.1.3.2. *Сточарство*

Поред ратарства као доминатног облика пољопривредне производње, у одређеној мери је заступљено и сточарство, али далеко испод потенцијала које Општина има у овој области. У оквиру сточарства, доминантно је млечно говедарство, а остали облици производње су заступљени у мањој мери. Један од основних разлога налази се у чињеници да у Општини не постоји кланица која би била заинтересована за подстицање производње меса, док у делу млечног говедарства, присутни су са откупним местима велика привредна друштва као што су Имлек, Млеко продукт Зрењанин. На територији општине Нова Црња не постоје мини млекарне. У месту Српска Црња постоји Удружење сточара „Будућност“ Српска Црња као и Агенција за посредовање и продају животиња „Лолаћ“ Српска Црња.

Табела 17: Бројно стање стоке у Општини

Категорија	Број
Говеда	2.659
Краве и стеоне јунице	
Свиње	4.620
Овце и козе	942
Коњи, магарци и муле	22
Живина и птице	22.142
Животиње остале	51

Извор: РЗС, 2014.

Струковно гледано, поред својих редовних активности, Пољопривредна стручна служба Зрењанин преко своје пољопривредне саветодавне службе, коју чине саветодавци из области ратарства и повртарства, сточарства, заштите биља и агроекономије пружају потпуно бесплатно стручне савете и информације о техничко-технолошким, комерцијално-тржишним, организационим и другим аспектима пољопривредне производње. Такође, Савети месних заједница организују обуке, предавања и радионице на теме у области

пољопривреде које за циљ имају оснаживање пољопривредника и пољопривреде уопште . Предавања се организују у сарадњи са Пољопривредном стручном службом зрењанин и другим институцијама.

3.1.1.4. МСП и предузетништво

Смањивањем производних капацитета великих привредних друштава која су деценијама пословала на територији Општине и запошљавала велики број становника, сектор малих и средњих предузећа и предузетништва (МСПП) полако почиње да се развија.

Предузетништво је директно повезано са платежном моћи грађана, наше предузетништво је традиционално окренуто ка трговини и услугама, мањим делом ка производњи. Са појавом већих трговинских центара као што су GOMEX и IDEA долази до смањења броја објеката трговине на мало.

Преглед предузетника по делатностима:

- Комунална:	2
- Задруге:	11
- Фабрика:	1
- Грађевински материјал:	3
- Ветеринарске услуге:	3
- Угоститељске радње:	12
- Трговина на мало:	55
- Занатство:	21
- Предузећа за пружање услуга:	30

Од институција за подршку развоју сектора МСП које су активне на територији општине Нова Црња могу се издвојити:

1. РЦР Банат, д.о.о., Зрењанин,
2. Регионална привредна комора Зрењанин

Обе институције реализујући своје редовне активности, а нарочито путем својих пројеката, утичу на побољшање ситуације у сектору МСП и предузетништва на територије Општине.

3.1.1.5. Туризам

На територији општине Нова Црња постоји неколико алтернативних и мање познатих туристичких дестинација , али ипак довољно специфичне и јединствене локације које својом лепотом и историјом привлаче туристе из разних делова Србије, па чак и суседних земаља.

Од јавних објеката који представљају својеврсну градитељску баштину, могу се издвојити верски објекти. На територији општине Нова Црња налази се 8 црква (православних и католичких који су у делу верских установа детаљније описани.

Такође, поред верских објеката општина Нова Црња може да истакне и следеће културно историјске објекте:

- **Кућа Ђуре Јакшића у Српској Црњи – Спомен музеј**

Кућа у којој је данас смештен Музеј Ђуре Јакшић често је до данас мењала власнике и функције. После смрти Дионисија Јакшића кућа је припала најмлађем сину Венијамину, свештенику у Српској Црњи. После смрти Венијамина Јакшића кућа је припала држави. У њој је 1919. год. отворена прва библиотека и читаоница у Српској Црњи.

Прва одлука о отварању музеја посвећеног Ђури Јакшићу донета је 5.12.1944. год. Музеј није отворен тада, већ 5. октобра 1952. год.

Родна кућа Ђуре Јакшића стављена је под заштиту 1956. год.

Изложбени простор музеја има три собе. Садашњу поставку урадио је Народни музеј Зрењанин 1981. год. Музеј је постављен тако да сама експозиција суштином свог садржаја и доследном реализацијом треба да представи комплексну личност највећег српског сликара и песника епохе романтизма. Музеолошки интерпретирани подаци о животу и раду Ђуре Јакшића приказани су са око 400 разноврсних документарних јединица: фотокопија, ксерокопија, репродукција у боји (оригинални документи се чувају у архивима Новог Сада, Крагујевца, Пожаревца, Светозарева - Јагодине, музеја града Београда, а сликарска дела у галерији Матице Српске у Новом Саду, Народном музеју у Београду и Зрењанину) са сажетим и студиозним легендама и етикетама којима се објашњава изложбени материјал.

- **Дворац Нојхаузен - „Каштел“ у Српској Црњи**

Дворац је изграђен 1943. год. за потребе високих официра немачке окупационе војске на Балкану, тачније за генерала Нојхаузена и његову породицу, а по неким тврђењима чак и за Хермана Геринга. Дворац је анахрон у односу на актуелну архитектуру и стилове тог времена, иако је у основи примењен архитектонски образац класицистичког дворца, са свим његовим одликама. Томе у прилог иду и сви остали елементи од уграђеног луксузног материјала, првокласне столарије, храстовине до ружичастог мермера итд. У склопу дворца се налази и неколико економских објеката, а цео комплекс је ограђен. „Каштел“ се данас користи као ресторан са преноћиштем. Дворац је евидентирано културно добро.

- **Споменик Ђури Јакшићу – Српска Црња**

Приликом прославе 150 година рођења Ђуре Јакшића (1832-1982.), подигнут је велики споменик, на простору испред дома културе и библиотеке. Споменик је израдио Александар Зарин, вајар рођен у Српској Црњи 1923. год. Те године (1982.) "Ђурини дани - Липарске вечери" трајале су 15 дана.

Поред наведених, треба издвојити и Кућу Позојевића у Радојеву која представља објекат етнологије, Кућа Константиновића у Српској Црњи, Зграда старе школе у Српској Црњи, Стари објекти на имању грофа Чекоњића у Српској Црњи, зграда бивше железничке станице у Новој Црњи, зграда бивше гостионице код Беринга у Новој Црњи и споменик „Јанушевац“ стрељаним жртвама другог Светског рата.

На територији општине Нова Црња налази се неколико споменика природе као што су:

Група стабала Копривића у Српској Црњи, Стабло Софоре у Новој Црњи и Храст лешњак такође у Новој Црњи.

Манифестације

Путем манифестационог туризма, општина Нова Црња може да истакне своју најмаркантнију вредност - родну кућу и музеј великог српског романтичарског сликара и песника Ђуре Јакшића у Српској Црњи. Њему у част, одржавају се „Ђурини бoемски дани“ и „Липарске вечери“, манифестација посвећена културном и уметничком стваралаштву чија традиција је дужа од 50 година. Ова манифестација се налази у календару манифестација и на републичком и на покрајинском нивоу и траје увек између 5 и 7 дана.

У општини Нова Црња организују се бројне манифестације. Неке од њих су краће описане у наставку.

Табела 18: Туристичке и друге манифестације у Општини

Р. бр.	Назив	Датум	Место	Организатор
1.	„Липарске вечери – Дани Ђуре Јакшића“	Половина јуна месеца	Српска Црња	Библиотека „Ђура Јакшић“
2.	„Бoемски дани“	Друга половина Јула месеца	Српска Црња	МЗ Српска Црња
3.	Дани Војводе Степе	Средина марта	Војвода Степа	Удружење потомака и поштовалаца учесника рата 1912-1918
4	Дани духовности – меморијал Владимир Миланков		Српска Црња	СКТЦ „Ђура Јакшић“
5	„Перкелт од петла“ –на старински начин	Друга половина априла	Нова Црња	Удружење жена и секција ручних радова Нова Црња
6	„Кифлијада“	Прва половина децембра	Александрово	Актив жена Александрово
7	„Питијада“ – од лудаја и јабука	Друга пловина октобра	Нова Црња	Удружење жена и секција ручних радова Нова Црња
8	„Дани села у сусрет одсељених Новоцрњана“	Друга половина јула	Нова црња	МЗ Нова Црња и завичајни клуб Нова Црња
9	„Традиционални дочек Деда мрза“	Друга пловина децембра	Нова Црња	Омладински клуб Нова Црња
10	„У сусрет жетви под Александровачким храстовима“	Први викенд у месецу јуну	Александрово	МЗ Александрово у сарадњи са удружењима из те месне заједнице
11	„Штрудлијада“	Друга половина септембра	Српска Црња	Удружење жена „Ђура Јакшић“ Српска

				Црња
12	„Мото скуп“	Друга половина јула	Српска Црња	Мото клуб „Кумови“
13	Дечије Липарске вечери	Почетак јуна месеца	Српска Црња	СКТЦ „Ђура Јакшић“
14	„Фестоклагија“	Друга половина октобра	Радојево	Удружење жена Радојево и секција ручних радова
15	„Сусрет Топчана“	Август	Тоба	МЗ Тоба
16	Фестивал дечијег сценског стваралаштва	Половина априла	Српска Црња	СКТЦ „Ђура Јакшић“
17	„Кишобран за двоје“	14.02.	Српска Црња	СКТЦ „Ђура Јакшић“
18	Фестивал ратног и патриотског филма	Средином априла	Српска Црња	СКТЦ „Ђура Јакшић“
19	„Шворц фестивал“	22.05.	Радојево	МЗ Радојево и СКТЦ „Ђура Јакшић“

Извор: Одељење за друштвене делатности, 2015.

Смештајни капацитети

Табела 19: Преглед смештајних капацитета у Општини

Јавни смештајни капацитети						
Бр.	Назив	Адреса	Кат.	Број соба	Број лежаја	Интернет
1.	„Каштел“ Српска Црња	Јакшићево бб, Српска Црња	Н.д.	16	40	Да
2.	Ловачки дом	ЈНА, Нова Црња	Н.д.	5	10	Не
Свега:				21	50	

Извор: Одељење за привреду 2014.

Туристичка инфраструктура

Базени за купање - На територији општине Нова Црња постоје 2 базена за купање од којих је један у функцији и он се налази у Српској Црњи, док се за други у насељеном месту Александрово траже средства од донатора како би се реконструисао и привео немени. Базен у Срској Црњи је изграђен 2012. год. и представља центар збивања грађана општине Нова Црња у летњим данима.

Отворени и затворени објекти спортске рекреације – Свако насељено место општине Нова Црња има отворене терене за рекреацију који се налазе у саставу основних школа као и фудбалских стадиона. Поред поменутих локација, у Српској Црњи се налази и тениски терен на шљаци, трим стаза у парку „Менош“ и спортска хала која је у завршној фази изградње и која ће бити прилагођена спортовима као што су: кошарка, рукомет, одбојка, мали фудбал, стони тенис и тенис.

Ловиште је једно од богатијих у Војводини и идеално је подручје за страсне ловце и риболовце.

На простору општине развијен је ловни и риболовни туризам захваљујући шумама и дивљачи које употпуњују и заокружују целокупну туристичку понуду.

Лов у Општини је организована активност и свака катастарска општина има своју организациону јединицу. Удружење грађана газдује срнећом дивљачи, зечевима, фазанском дивљачи, препелицама, јаребицама у знатно већем броју. Повремено у овом ловишту има дивље свиње, вука, лисице. Ловачко друштво има у свом власништву Ловачки дом у парку Менош који се користи у сврху Ловачког удружења. Он је отвореног типа и њега могу да користе грађани такође у сврху угоститељства. У сваком насељу постоје ловачка удружења која окупљају максимално до 100 ловаца. Поред атара у Општини која су погодна за ловне активности постоји и шума Коштанац величине неких 200ха у близини Војвода Степе. Италијани масовно долазиле у лов и овде традиционално постоји добра основа за наставак даље активности у домену ловног туризма.

Ловачко удружење „Нова Црња“ газдује ловиштем „Коштанац“ укупне површине 27.287 *ha*, од чега ловне површине обухватају 25.336 *ha*. Ловачко удружење има 349 активних ловаца. Стално гајене врсте дивљачи у овом ловишту су срна, зец, фазан, пољска јаребица, а повремено јелен и дивља свиња.

Ловиште има следеће ловне објекте: 14 стабилних чека, 2 чеке на дрвету, 44 хранилишта за срне, 44 солишта, 51 појилиште, 132 хранилишта за фазане и пољске јаребице и прихватилиште за фазанчиће површине 0,5 *ha*. Удружење поседује 45 *ha* земље, 30 *ha* вишегодишњих ремиза и 5 ловачких домова укупне корисне површине 810 *m*². Стручна служба има управника ловишта и ловочувара. Ловни туризам је развијен, нарочито пролећни лов срндаћа, летњи лов препелице, грлице, гугутке и голуба гривњаша.

Дивљач у ловишту:

- Срна: 1.420 грла
- Зец: 7.140 јединки
- Фазан: 2.200 јединки

Извор: Удружење Ловаца општине Нова Црња, 2015. година

Риболовни туризам

На територији општине Нова Црња постоје 3 удружења риболоваца: „Шаран“ Српска Црња, „Шаргаш“ Нова Црња и „Амур“ Александрово.

Погодне локације за риболовни туризам:

- Циглана Српска Црња (рибњак)
- Шећерански канал Нова Црња
- Молински канал
- Пескара Александрово
- Рибњак Војвода Степа
- Рибњак Српска Црња

Риба која је најчешће заступљена: Сом, смуђ, штука, бела риба, шаран и караш.

ЗДРАВСТВЕНИ ТУРИЗАМ

Селективна понуда бањског туризма региона зависи од укупног развоја самог бањског места, пре свега од услова успешног организовања бањског лечења, односно *wellness-spa* и рекреативног туризма, и условљена је постојањем великог броја термоминералних, радиоактивних и гасних вода, али зависи и од саме свести и одговорности према сопственом здрављу потенцијалних корисника. Селективна и комплексна туристичка понуда бања захтева свеобухватнији и свестранији приступ садашњем и будућем кориснику, дефинисан као веллбеинг, који обухвата обнављање ума, тела и душе, што у суштину чини орјентацију европских бања, а и посебан тржишни сегмент. За успешан развој бањског туризма и квалитетније структурирање интегралне и комплексне туристичке понуде треба га заснивати на таквим економским основама које ће обухватити више тржишних сегмената. У том смислу, а са становишта конципирање интегралног и комплексног туристичког производа, неопходно је дефинисати неколико приоритета развоја ових места, заснованих на компаративним предностима, и то:

- Могућност организовања комбинованог бањско-сеоског туризма и бањског туризма , укључујући при том богато културно-историјско и етнографско наслеђе;
- Програмско обогаћивање бањских места, комбиновањем домаћег са модерним, током целе године;
- Погољан географски положај са еколошки здравом животном средином и специфичном домаћом гастрономијом;

Еколошка заштита односно општи захтеви уређења и одржавање квалитета животне средине бањског места.

Значајно је нагласити да се у насељеном месту Нова Црња налази археолошко налазиште које је и у плану генералне регулације насељеног места Нова Црња означено за потребе археолошких истраживања.

3.1.1.6. Кратак преглед релевантних планских докумената

Као кључни релевантни документ, из којег се могу црпети одређене идеје, сигурно да фигурише **Стратешки план развоја општине Нова Црња 2010-2015.** године, у којем су постављени стратешки правци развоја Општине.

Документ се у основи састоји из следећих кључних поглавља:

- Ситуациона анализа општине Нова Црња
- Визија и циљеви општине Нова Црња
- Недгледање и вредновање
- Финансирање локалног развоја

У *Ситуационој анализи општине Нова Црња* , разрађене су следеће теме: Географски положај, Људски ресурси, Привреда и сектор МСП и предузетништва, Агрокомплекс, Животна средина и инфраструктура, Туризам и Ванпривредне делатности.

У делу *Визија и циљеви општине Нова Црња*, поред визије дефинисано је 5 стратешких, 13 приоритетних циљева, као и 34 мере које се требају предузети. Стратешки и приоритетни циљеви су дефинисани на следећи начин:

Стратешки циљ 1: Привредни раст и развој и повећање конкурентности привреде

- Приоритетни циљ 1.1: Подстицање инвестиција и привлачење домаћих и страних директних инвестиција
- Приоритетни циљ 1.2: Развој предузетништва подстицањем оснивања нових предузећа и стварањем повољних услова привређивања за развој постојећих МСП и предузетничких радњи

Стратешки циљ 2: Развој примарне пољопривредне производње, као основе за развој прерађивачке индустрије и МСП

- Приоритетни циљ 2.1: Повећање нитензивности пољопривредне производње и повећање заступљености сточарске производње до нивоа еколошког оптимума
- Приоритетни циљ 2.2: Развој руралне средине у економском, образовном и културном погледу

Стратешки циљ 3: Изградња и реконструкције инфраструктуре као услов стварања квалитетне основе развоја привредних делатности и грана

- Приоритетни циљ 3.1: Заштита животне средине и развој комуналне инфраструктуре
- Приоритетни циљ 3.2: Развој саобраћајне инфраструктуре као подстрек транзитном туризму
- Приоритетни циљ 3.3: Реконструкција и изградња саобраћајне инфраструктуре у функцији бољег преноса људи, роба и ефикаснијег функционисања интерних и међународних комуникација

Стратешки циљ 4: Унапређење туристичких потенцијала општине

- Приоритетни циљ 4.1: Промоција Општине Нова Црња и њено етаблирање на туристичкој мапи Војводине и Србије
- Приоритетни циљ 4.2: Привлачење страних инвестиција у туризам

Стратешки циљ 5: Подизање квалитета и доступности услуга у области ванпривредних делатности (здравствена и социјална заштита, образовање, култура, спорт)

- Приоритетни циљ 5.1: Превенција обољења и побољшање здравственог стања становништва
- Приоритетни циљ 5.2: Смањити броја лица у стању социјалне потребе
- Приоритетни циљ 5.3: Побољшање услова рада и доступности образовних установа
- Приоритетни циљ 5.4: Реализовати оне културне садржаје који доприносе развоју мултикултуралности, међунационалне толеранције и унапређењу суживота различитих етничких група на подручју општине

У делу *Нагледање и вредновање*, објашњен је значај ових процеса за остваривање дефинисаних и постављених циљева, као и могући начини за њихову реализацију.

У делу *Финансирање локалног развоја*, представљени су различити извори и начини финансирања, кроз следећа поглавља:

1. Могућности финансирања локалних самоуправа из фондова ЕУ, где је, између осталог дат и списак програма ЕУ са оквирним односима, а који су доступни организацијама са територије АПВ за које се очекивало отварање у 2009. год.
2. Припрема пројеката за финансирање средствима из ЕУ фондова, где је истакнут значај благовремене и прецизне припреме пројеката, са акцентом на улогу локалне самоуправе.
3. Допунски начини финансирања развоја локалних самоуправа, где су посебно разрађене две могућности финансирања, и то кроз: Јавно-приватна партнерства, као и обвезнице локалних власти.

На овакаваначин припремљен стратешки документ има у најмању руку, двоструки значај, и то:

1. Представља добру основу за идентификовање/дефинисање циљева и пројеката у Стратегији,
2. Представља полазну основу да се утврди промена стања након истека планског периода, и на тај начин повећа објективност у дефинисању нових циљева у Стратегији.

Други релевантан документ у овој области је Локални акциони план запошљавања општине Нова Црња за 2014. год. Овај документ је представљао основни инструмент спровођења активне политике запошљавања у 2014. год. у општини Нова Црња, којим се овој проблематици желео дати посебан акценат. И овај документ представља добру основу за идентификовање пројеката који ће се наћи у акционом плану ове Стратегије.

3.1.2. SWOT анализа – ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Радна група **РГ 1: Економски развој** је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> + Гранични прелаз Српска Црња (SRB-RO) – Близина ЕУ*** + Развијен лов и роболов (ловишта, рибањаци)** + Посећеност Каштела** + Туристичке манифестације (сеоске славе и друге манифестације)** + Усвојен просторни план** + Постојање средњих школа (економска и гимназија)** + Друга планска документа (Акциони план запошљавања, ...)** + Обрадиво пољопривредно земљиште (25.000 ha, доброг квалитета)** + Геотермални извори (за пластенике, туризам, за обновљиве изворе енергије..)** + Јака ИПГ са значајним бројем младих власника** + Развијено сточарство (велики број малих фарми свиља, говеда, пилића)** + Постојање предузетничких вештина* 	<ul style="list-style-type: none"> - Мали број (производних) предузећа, нарочито средњих и великих*** - Недефинисани развојни циљеви у Општини** - Неповољна старосна структура** - Велики број незапослених (2/3 без и са основном школом)** - Непостојање канализационе мреже** - Неадекватна водоводна мрежа** - Непостојање супра- и инфраструктурних предуслова за развој туризма** - Велики број незапослених**
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Тренд повећања коришћења енергије из обновљивих извора*** ✓ Прекогранична сарадња – близина ЕУ (Румунија)*** ✓ ЕУ фондови** ✓ Ветропотенцијал** ✓ Ниска вредност некретнина* ✓ Близина границе са ЕУ** ✓ Заинтересованост инвеститора за улагања ** 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Депопулација Општине*** ✗ Миграције младих у веће средине** ✗ Непостојање јасне државне политике за развој економског сектора** ✗ Недостатак државне подршке према ИПГ** ✗ Светска економска криза** ✗ Пад интересовања страних инвеститора за улагања у Србију** ✗ Нестабилна политичка ситуација на свим нивоима** ✗ Нове мере штедње и пад стандарда** ✗ Климатске промене*

Напомена: симбол „“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.*

3.2. Друштвене делатности

3.2.1. Опис тренутне ситуације

3.2.1.1. Образовање

Преглед образовних институција за различите нивое образовања, са седиштем у општини Нова Црња, дате су у наставку.

Предшколске установе

На територији општине Нова Црња нема самосталних институција предшколског типа већ овај систем функционише у оквирима основних школа. У складу са тим у сваком насељеном месту Општине постоје групе формиране за образовање деце на нижем и вишем предшколском нивоу, изузев Тобе у којој је, као огранку основне школе из Нове Црње, организована мешовита група.

Табела 20: Преглед броја деце предшколског узраста по групама, школска 2014/2015. год.

Седиште школа у оквиру које делују	Нижи ниво	Виши ниво	Мешовита група
Александрово	45	14	/
Нова Црња (огранак - Тоба)	14	10	10 (огранак - Тоба)
Војвода Степа	21	4	/
Српска Црња	40	26	/
Радојево	9	7	/
Укупно:	129	61	10

Извор: Одељење друштвених делатности општине Нова Црња

Основно образовање

У Општини постоји пет основних школа:

1. ОШ „Бранко Радичевић“, Александрово
2. ОШ „Петефи Шандор“, Нова Црња
3. ОШ „4. Октобар“, Војвода Степа
4. ОШ „Ђура Јакшић“, Српска Црња
5. ОШ „Станко Крстин“, Радојево

Основна школа са седиштем у Новој Црњи има свој огранак у Тоби где ученици похађају прва четири разреда. Специфичност ове установе је и што у њој припадници мађарске националне мањине имају могућност да се школују на свом језику.

Укупан броје деце у систему основног образовања на територији општине Нова Црња је 810. Последњих неколико година уочава се пад броја деце у школама што се може показати поређењем са подацима из школске 2008/2009. год. када су у основну школу ишла 1.002 ученика.

Табела 21: Преглед броја ученика по школи, школска 2014/2015. год.

Школа	Број ученика у школи
ОШ „Бранко Радичевић“, Александрово	184
ОШ „Петефи Шандор“, Нова Црња	142
ОШ „4. октобар“, Војвода Степа	86
ОШ „Ђура Јакшић“, Српска Црња	297
ОШ „Станко Крстин“, Радојево	101
Укупно:	810

Извор: Одељење друштвених делатности општине Нова Црња

Табела 22: Преглед броја ученика по нижим и вишим разредима ОШ, школска 2014/2015. год.

Школа	I – IV разред	V – VIII разред
ОШ „Бранко Радичевић“, Александрово	82	102
ОШ „Петефи Шандор“, Нова Црња	79	63
ОШ „4. октобар“, Војвода Степа	42	44
ОШ „Ђура Јакшић“, Српска Црња	151	146
ОШ „Станко Крстин“, Радојево	59	42
Укупно:	413	397

Извор: Одељење друштвених делатности општине Нова Црња

Средњошколско образовање

Средња школа „Ђура Јакшић“ из Српске Црње једина је средњешколска институција у овом подручју. Она је основана још 1965. год. под називом „Гимназија природно-математичког смера“ из Српске Црње. Данас се у њој врши образовно-васпитна делатност која обухвата више подручја рада и образовних профила, а наставу у њој похађају 272 ученика.

Табела 23: Структура делатности СШ

Подручје рада	Образовни профил	Трајање
Економија, право и администрација	Економски техничар	4 године
Гимназија	Општи тип	4 године
Трговина, угоститељство и туризам	Трговац	3 године

Извор: Одељење друштвених делатности општине Нова Црња

Табела 24: Број ученика по образовним профилима у СШ

Образовни профил	Број ученика
Гимназија- општи тип	91
Економски техничар	117
Трговац	64

Извор: Одељење друштвених делатности општине Нова Црња

Иако је до почетка прошле деценије број ученика у СШ „Ђура Јакшић“ бивао све мањи, од школске 2003/2004. год. па надаље, ситуација се знатно променила. У овом периоду бележи се раст овог показатеља, чему је, претпоставља се, у знатној мери допринело увођење бесплатног аутобуског превоза 2008. год. за све заинтересоване ђаке са територија Нова Црња, Житиште и Кикинда. Организатор и финансијер превоза је локална самоуправа Нова Црња.

3.2.1.2. Здравствена заштита

Мрежа здравствених установа

Брига о здрављу становништва општине Нова Црња води се на примарном нивоу у оквиру Дома здравља са седиштем у Српској Црњи у чијој надлежности је пет здравствених амбуланти које су распоређене у Радојеву, Војвода Степи, Тоби, Новој Црњи и Александрову.

Посебна здравствена заштита пружа се деци и особама женског пола те у седишту Дома здравља функционишу Диспансер за заштиту жена и Дечији диспансер.

У циљу побољшања здравствене заштите грађана одлуком Скупштине општине Нова Црња у Дому здравља организују се и редовни, бесплатни специјалистички прегледи.

Здравствени радници

У систему здравствене заштите на територији општине Нова Црња запослено је 48 здравствених и 20 немедицинских радника. Што се здравственог кадра тиче, реч је о 13 лекара, три стоматолога и једном дипломираном фармацеуту и 31 раднику са средњом стручном спремом и основношколским образовањем.

Обољења по групама становништва

Деца предшколског и школског узраста, према подацима Завода за јавно здравље Зрењанин из 2012. год., најчешће обољевају од болести система за варење, на другом месту се налазе фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом, а на трећем инфективне и паразитарне болести.

Према истом извору података прво место код одраслих заузимају такође болести система за дисање, док за њима следе болести система крвотока и болести мишићно-коштаног система и везивног ткива.

Узроци умирања

Најчешћи узрок смрти у Општини су болести система крвотока са 63,54%, што је више у односу на просек у Средњебанатском округу (55,34%), као и просек на нивоу АП Војводине (54,27%), а нарочито у односу на републички просек (53,68%). Затим, као узрочник смрти следе тумори са 21,55%, што је нешто ниже у односу на просек за АП Војводина (22,49%), али више у односу на Округ (21,49%) и републички просек (21,22%). На трећем месту налазе се болести система за варење са 3,3% за којим следе болести система за дисање са 2,8%, повреде тровања и последице деловања спољњих фактора са истим уделом, док на остале болести одлази 6,1%.

Табела 25: Умрли према узроку смрти (2012. год.)

Узрок смрти	Територијална јединица							
	Општина Нова Црња		Средњобанатски округ		АП Војводина		Република Србија	
	апсолутно	%	апсолутно	%	апсолутно	%	апсолутно	%
Заразне и паразитске болести	0	0.00%	2	0.07%	122	0.44%	454	0.44%
Тумори	39	21.55%	626	21.49%	6.179	22.49%	21.725	21.22%
Болести крви, крвотворних органа и поремећаји имунитета	0	0.00%	3	0.10%	47	0.17%	193	0.19%
Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	3	1.66%	92	3.16%	764	2.78%	3.092	3.02%
Душевни поремећаји и поремећаји понашања	1	0.55%	8	0.27%	250	0.91%	1.163	1.14%
Болести нервног система и чула	2	1.10%	42	1.44%	450	1.64%	1.768	1.73%
Болести система крвотока	115	63.54%	1.612	55.34%	14.908	54.27%	54.972	53.68%
Болести система за дисање	5	2.76%	135	4.63%	1.279	4.66%	4.975	4.86%
Болести система за варење	6	3.31%	85	2.92%	939	3.42%	3.405	3.33%
Болести коже и поткожног ткива	0	0.00%	1	0.03%	29	0.11%	83	0.08%
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	0	0.00%	4	0.14%	70	0.25%	169	0.17%
Болести мокраћно-полног система	3	1.66%	30	1.03%	425	1.55%	2.095	2.05%
Трудноћа, рађање и бабиње	0	0.00%	0	0.00%	2	0.01%	10	0.01%
Стања у перинаталном периоду	0	0.00%	3	0.10%	65	0.24%	282	0.28%
Урођене деформације и хромозомске ненормалности	0	0.00%	1	0.03%	26	0.09%	98	0.10%
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	2	1.10%	164	5.63%	883	3.21%	4.631	4.52%
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	5	2.76%	105	3.60%	1.032	3.76%	3.285	3.21%
Укупно:	181	100.00%	2.913	100.00%	27.470	100.00%	102.400	100.00%

Извор: РЗС

3.2.1.3. Социјална заштита

За послове социјалне заштите становништва овог подручја надлежан је **Центар за социјални рад општине Нова Црња**. Сви ресурси Центра усмерени су на пружање помоћи социјално угроженим појединцима и породицама предузимањем мера у циљу спречавања и отклањања последица таквог стања. Главна делатност Центра је остваривање права грађана у области социјалне и породично-правне заштите, односно обезбеђивање њихове социјалне сигурности.

С обзиром на то да Општина спада у групу неразвијених велики је број корисника Центра. Током 2014. год., по различитом основу, забележено је 2.183.

Табела 26: Корисници Центра за социјални рад општине Нова Црња по групама (2014.)

Група корисника	Укупан број
Корисници новчане социјалне помоћи	1.633
Корисници једнократне новчане помоћи	218
Корисници трајне новчане помоћи	100
Малолетници у сукобу са законом	67
Хранитељске породице	48
Деца на породичном смештају	19
Одрасли у установама социјалне заштите	27
Деца у установама социјалне заштите	2
Одрасли на породичном смештају	2
Малолетници у васпитним установама	2
Остало (разводи, старатељство, лишавање р.п., ППО...)	65
Укупно:	2.183

Извор: Центар за социјални рад општине Нова Црња

У оквиру Центра функционишу геронотолошка служба и служба за помоћ у кући.

Како би се подигао капацитет за пружање социјалне заштите крајем 2014. год. у Општини је формирана и **Канцеларија за смањење сиромаштва** у којој се становништву из ове категорије пружа могућност да на путем радне активације обезбеде себи материјална средства и олакшају егзистенцију. Током прва четири месеца рада, према подацима Канцеларије, било је око 450 корисника ове врсте помоћи.

3.2.1.4. Култура и уметност

Народна библиотека „Ђура Јакшић“ са седиштем у Српској Црњи и Културно-туристички центар „Ђура Јакшић“ из Српске Црње су установе у чијим оквирима се одвија највећи број културних догађаја на територији општине Нова Црња.

Народна библиотека „Ђура Јакшић“ основана је 1964. год. и бави се библиотечком делатношћу и организовањем културних и едукативних програма и манифестација. Поред централне библиотеке у Српској Црњи, она има огранке у Александрову, Војвода Степи, Новој Црњи и Радојеву. У фонду Библиотеке налази се око 33.000 јединица на српском и мађарском језику, а како је набавна политика усклађена са потребама корисника, доступне

су и монографске и серијске публикација из различитих стручних области, али и популарна литература за децу и одрасле. Укупан број корисника Библиотеке је 939. Стручни послови, као што су обрада, издавање књига, учлањење корисника, су аутоматизовани. Библиотека броји укупно 8 запослених.

Табела 27: *Организациона структура Народне библиотеке „Ђура Јакшић“*

Назив седишта/огранка	Број корисника
Библиотека „Ђура Јакшић“, Српска Црња	423
Библиотека „Бранислав Нушић“, Александрово	182
Библиотека „Алекса Шантић“, Војвода Степа	132
Библиотека „Бранко Радичевић“, Радојево	67
Библиотека „Јожеф Атила“, Нова Црња	135
Укупно:	939

Извор: Народна библиотека „Ђура Јакшић“, Српска Црња

Најзначајнија манифестације коју организује Библиотека јесте књижевна и културна манифестација „Липарске вечери – Дани Ђуре Јакшића“.

Културно-туристички центар „Ђура Јакшић“ из Српске Црње је установа које је недавно почела са радом са циљем да припреми услове за развој културног туризма Општине. Задушена је за делатности музеја, односно Спомен куће Ђуре Јакшића, галерије, збирки...

На територији Општине непостоје самосталне институције типа архива, позоришта, музеја и локалног медија.

Једино позориште, иако **аматерско**, јесте **дечије позориште „3+“** из Српске Црње.

Културне манифестације

Велики је број културних манифестација које се редовно организују широм општине Нова Црња.

- **„Липарске вечери – Дани Ђуре Јакшића“** -књижевна и културна манифестација са најдужом традицијом. Установљена је још 1962. год. и до данас се редовно одржава. Основно обележје манифестације је додела књижевне награде „Ђура Јакшић“ за најбољу књигу поезије објављену у претходној години на српском језику. Поред књижевног, програм обилује и другим културним садржајима, те се тако организују стручни скупови о Ђури Јакшићу, књижевне вечери, подсећања на значајне завичајне ауторе, позоришне представе, ликовна колоније, изложбе слика и уметничких фотографија, концерти хорске музике, тамбурашких оркестара, културно-уметничких друштава. Одржава се у Српској Црњи. Крајем 2014. год. потписан је споразум о културној сарадњи на организацији ове манифестације који подразумева да ће се за време традиционалног одржавања „Липарских вечери“ у Српској Црњи и у осталим градовима из Србије и Румуније у којима је живео и службовао велики песник приређивати слични садржаји, а све под називом „Венац липарских градова“
- **„Боемски дани“** – манифестација манифестација забавно-туристичког карактера у славу Ђуре Јакшића. Одржава се у Српској Црњи.

- **Дани Војвода Степе** – манифестација научно-историјског карактера коју у Војвода Степи организује „Удружење потомака и поштовалаца учесника рата 1912 – 1918. Међународног је карактера, а учесници долазе из БиХ, Мађарске, Румуније итд.
- **Меморијал Владимиру Миланков** - одржава се у оквиру „Дана духовности“ у знак сећања на живот и дело овог књижевника из Српске Црње.

Поред претходно описаних манифестација, у сваком месту организују се **слава села**, а у већини и **слава цркве**, са разним културним и забавним садржајима.

У Новој Црњи се одржавају **манифестације гастро-етно карактера** које се могу категорисати као међународне јер учесници долазе из Мађарске, Румуније, Немачке итд.

Сусрети у оквиру бројних удружења грађана, од којих су нека и такмичарског карактера – удружења жена, риболовачка друштва, добровољна ватрогасна друштва, ловачка удружења итд.

Културно-уметничка друштва

Културно наслеђе сваког насељеног места општине Нова Црња негују културно-уметничка друштва. Она својим бројним активностима заузимају значајно место на културној сцени овог подручја.

- КУД „Ђура Јакшић“, Српска Црња
- КУД „Добривоје Путник“, Радојево
- КУД „Војвода Степа“, Војвода Степа
- КУД „Ади Ендре“, Нова Црња
- КУД „Александрово“, Александрово
- КУД „Петефи Шандор“, Тоба

Јавни објекти и градитељска баштина

Спомен кућа Ђуре Јакшића – родна кућа великог песника је депанданс Зрењанинског музеја. Стављена је под заштиту 1956. год. Одлуку о оснивању Спомен-музеја Ђуре Јакшића донела је Скупштина Општине 1957. год. Кућа се састоји из три целине. Њен стари део чине три просторије, а у једној од њих је оригинална стална поставка која представља живот и рад Ђуре Јакшића са урамљеним репродукцијама. У кухиња и спаваћој соби су етно-изложбене поставке предмета и ручних радова. Другу целину чини новији део куће који има галеријску улогу. Двориште представља трећи део у ком се одржавају културни догађаји.

Дом културе у Српској Црњи – установа великог капацитета у којој се одржава највећи број позоришних представа, концерата, филмских пројекција и осталих културних дешавања.

Каштел у Српској Црњи – дворцац изграђен 1943. год. за потребе официра немачке окупационе војске на Балкану, односно за генерала Нојхаузена. Евидентиран је као културно добро. Од 1981. год. претворен је у мотел, а 2011. год. комплетно је реновиран и такав почео са радом под називом „Каштел Banaterra“. С обзиром на то да се ради о објекту који је под заштитом државе, том приликом није претрпео суштинске измене.

Биста Ђуре Јакшића – постављена 1952. год. на тргу испред кафане „Звезда“, преко пута његове родне куће, а данас се налази у парку. Бисту је израдио Александар Зарин.

Споменик Ђури Јакшићу – приликом прославе 150 година од рођења овог песника подигнут је на простору испред Дома културе и библиотеке. Израдио га је Александар Зарин и те 1982. „Липарске вечери“ трајале су 15 дана.

Кућа Константовића – у њој се налазила чувена **кафана „Звезда“** где се од друге половине XIX века па до 60-их година XX века одвијао културни живот Српске Црње.

Кућа Момчила Миланков – значајна је јер је у њој живео и радио књижевник Момчило Миланков који је био и уредник летописа Матице Српске, али и због тога што представља типичан пример панонске куће.

Јанушевац – споменик палим борцима и жртвама фашизма у Александрову.

Добровољачка капија – капија посвећена оснивачима села Александрово. Иницијатор изградње је „Удружење ратних добровољаца Краљ Александар I Карађорђевић“ из Александрова.

Верски објекти

У општини Нова Црња највећи је број православних верника, а за њима одмах следе припадници католичке вероисповести. У складу са тим, у сваком насељеном месту постоји православна или католичка црква, а у Српској Црњи изграђене су обе.

Православне цркве

- **Српска Црња – храм Светог Великомученика Прокопија** - Храм спада у један од најстаријих сакралних грађевина у Банату. Храм је изграђен 1775. год. и познат је по томе што се у њему налази иконостас који је сликао најзначајнији сликар Српског романтизма Ђура Јакшић. Иако припадају његовим раним радовима, у којима је осетна тенденција да се постигне сличност са иконама Константина Данила, црњанске иконе значајне су међу релативно малобројним Јакшићевим делима из области црквеног сликарства. Ђура Јакшић је током 1852. и 1853. год. започео замену икона, али није замислио извео до краја. Крајем XIX. века, 1892. год., обнову односно делимично пресликавање иконостаса, извршио је Ј. Ригер из Темишвара. Поред икона, у храму се чувају 4 старе штампане књиге: *Антологион*, *Дуго Поље (1643)*, *Ђејанија црковнаја, Москва (1719)*, *Театрон или позор историцескиј, Санктпетербург (1720)*, *Казаниј, Римник (1781)*. Црква је под заштитом државе.
- **Радојево – храм Светог Николаја**. Првобитни храм изграђен је 1747. год. Представља споменик културе, а због својих архитектонских остварења сматра се и вредним уметничким остварењем. Одмах по досељењу Срба из Јамтаре изграђена је од набоја стара црква Св.Николе и срушена 1838 год., на месту на ком се данас налази црква такође посвећена преносу моштију Светог Николе. Данашња црква саграђена је 1841. год. И освећена је од стране темишварског проте Јована Васића. Црква је класицистичка грађевина издужене једнобродне са полукружном олтарском апсидом и звоником у висини крста 34,31 m. Унутрашњост храма обилује веома ретким конструктивним решењима, вредним иконостасом, троновима, певницама и фрескама. Дрворезбарија коју чине: иконостас, певница и тронове у цркви су завршени 1858. год. и за сада су рад

непознатог мајстора, а иконе и фреске су рад познатог сликара Николе Алексића. Године 2001. под надзором Покрајинског завода за заштиту споменика културе из Новог Сада изведени су конзерваторско - рестаураторски радови на санацији торња и чеоне фасаде. Године 2008. уз донацију Покрајинског Секретаријата за управу, прописе и националне мањине, као и уз финансијску подршку С.О. Нова Црња и МЗ Радојево извршена је генерална адаптација кровне конструкције. Својим архитектонским вредностима, црква као споменик културе представља значајно и вредно уметничко остварење, пријатно за молитву и ходочашће.

- **Александрово – храм Светог Великомученика Георгија**, грађен у периоду од 1930. до 1932. год.
- **Војвода Степа – храм Светог Василија Острошког** за који је камен темељац ударен 1937. год. а око 1988. год. урађена је комплетна адаптација.

Католичке цркве

- **Нова Црња – црква Свете Аготе**

Насеље Нова Црња има једну католичку цркву. Камен темељац ове цркве је ставјен 3. октобра 1842 год. на инсистирање Јожефа Чекоњића а већ 1844. год. била освештена и први пут се чуло у селу црквено звоно и звук оргуље. Године 2007. је започето реновирање цркве на инсистирање фонда „Szent Ágóta”. У склопу реновирања промењен је кров и под а прошле године су реновирани унутрашњи и спољашњи зидови. Главни спонзори реновирања су били Покрајински Инвестициони Фонд, Зрењанинска Бискупија, фонд „Kirche in Not” из Немачке, и поједини донатори.

- **Тоба – црква Свете Тројице**, изграђена је 1876. год.
- **Католичка црква у Српској Црњи**, грађена у периоду од 1775. до 1778. год., а освештана 1808. год. Недавно је постојала иницијатива зрењанинског бискупа за рушењем ове цркве, али је за сада тај процес заустављен.

3.2.1.5. Спорт и рекреација

Спортско –рекреативни објекти и терени

Иако постоји иницијатива, у општини Нова Црња још увек није формиран спортски савез, али постоји значајан број регистрованих спортских клубова који се углавном финансирају из буџета локалне самоуправе. Највећи број је фудбалских клубова, следе рукомет, кошарка, шах, тенис и стони тенис.

Реч је о следећим спорстким организацијама:

- ФК „Будућност“, Српска Црња (око 100 чланова)
- ОРК „Младост“, Српска Црња (око 50 чланова)
- ШК „Будућност“, Српска Црња (око 30 чланова)
- КК „Академац“, Српска Црња (око 45 чланова)
- ТК „Српска Црња“, Српска Црња (око 25 чланова)
- ФК „Црвена Звезда“, Војвода Степа (око 40 чланова)
- РК „Војвода Степа“, Војвода Степа (око 20 чланова)

- ФК „Борац“, Александрово (око 80 чланова)
- ЖРК „Инструктори“, Александрово (око 20 чланова)
- ШК „Борац“, Александрово (око 30 чланова)
- ФК „Рохам“, Нова Црња (око 55 чланова)
- СТК „Рохам“, Нова Црња (око 30 чланова)
- ОК „Војвода Степа“, Војвода Степа (око 25 чланова)
- ШК „Рохам“, Нова Црња (око 10)
- Удружење спортских риболоваца “Бели амур”, Александрово
- Удружење спортских риболоваца “Шаргаш”, Нова Црња
- Удружење спортских риболоваца “Војвода Степа”
- Удружење спортских риболоваца “Шаран”, Српска Црња
- Удружење спортских риболоваца “Радојево”
- Плесни клуб “Идеал”, Српска Црња

Поред бројних спортских терена распоређених по свим насељеним местима у Српској Црњи постоје нова Балон хала и базен за рекреацију.

3.2.1.6. Медији и информисање

Општина Нова Црња нема адекватно развијен медијски систем.

Постоје једна локална кабловска станица у оквиру месне заједнице Нова Црња и једна радио станица у приватном власништву, односно радио „Pallas“ из Српске Црње.

Главни извор информисања је званична Интернет презентација Општине.

3.2.1.7. Невладине организације

На територији општине Нова Црња из године у годину бележи се константан раст броја организација из непрофитног сектора. Својим ативностима посебно се истичу оне из области екологије, права националних мањина, питања младих, жена итд.

Табела 28: Структура непрофитног сектора

Број удружења	2011.	2012	2013.	2014.
Активних	46	65	77	86
Новооснованих	5	8	11	8
Брисаних/угашених	1	0	1	0

Извор: АПР

Напомена: Последње ажурно стање је за период 01.01.-30.09.2014. год.

У наставку су наведене само неке од организација или групе организација овог типа:

- Екопокрет „Бели багрем“ – Српска Црња
- Центар за развој младих општине Нова Црња – Српска Црња
- Центар за интеграцију Рома у Србији – Српска Црња

- Мали развојни клуб – Српска Црња
- Удружење хранитељица и грађана „Мало до среће“ - Александрово
- Удружења жена - лоцирана у више насељених места Општине
- Удружења ловаца - лоцирана у више насељених места Општине
- Добровољно ватрогасна друштва - лоцирана у више насељених места Општине
- Удружења ратних војних добровољаца – Александрово, Војвода Степа

3.2.1.8. Кратак преглед релевантних планских докумената

Развој друштвених делатности у општини Нова Црња препознат је као важан фактор у одрживом развоју Општине, те је у складу са тиме овом питању и у ранјем периоду приступљено плански и за сада су израђена израдила 3 планска документа, и то:

1. Локални акциони планови за унапређење образовања, запошљавања, становања и здравља Рома у општини Нова Црња за период 2013-2015. године,
2. Локални акциони план за младе 2010-2014, и
3. Стратешки план развоја социјалне заштите општине Нова Црња за период 2009-2013. год.

Без обзира што је за сва 3 планска документа истекао плански период, у њима се могу пронаћи смернице за деловање у конкретним областима, али исто тако се може проценити, колико су дефинисане и предузете акције допринеле промени стања у истим.

3.2.2. SWOT анализа – Друштвене делатности

Радна група РГ 2: Развој друштвених делатности је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> + Мултикултуралност и мултиетничност*** + Традиција Ђура Јакшић (КТЦ „Ђура Јакшић“, Библиотека „Ђура Јакшић“, аматерско дечије позориште „З+“, Спомен кућа „Ђуре Јакшића“ (са галеријом и музејем.)*** + Културне и друге манифестације (Липарске вечери, Венац липарских градова, дани села,...)*** + Библиотека са седиштем у Српској Црњи и оградима у четири насељена места ** + Опремљеност школских институција*** + Развијена мрежа основних школа (свако село има ОШ)** + Постојање опремљене средње школе са 3 образовна профила** + Постојање здравствених станица у свим насељеним местима са ангажманом специјалиста** + Спортско-рекреативни објекти (базен, спортска хала, спотрски терени широм Општине, физкултурне сале и терени у школама)** + Бројна удружења грађана, од којих су најбројнија удружења ловаца, удружења жена, КУД-ови... ** + Добра комуникација и сарадња институција у сфери друштвених делатности** + Постојање Центра за социјалну заштиту у оквиру ког функционишу службе за помоћ у кући, геронтолошка служба * + Црвени крст* + Канцеларије за смањење сиромаштва, правна питања и младе* + Постојање и активности верских заједница* 	<ul style="list-style-type: none"> - Честе промене менаџмента и дела запослених у установама друштвених делатности** - Мали број ученика у школама** - Велика незапосленост** - Стање објеката у сфери друштвених делатности (школство, здравство, ...) ** - Неадекватна опремљеност у образовним и установама ** - Медијска непокривеност** - Слабо развијен НВО сектор** - Израда социјалне карте Општине је у току - беће завршена пре усвајања стратегије*
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ЕУ фондови** ✓ Руска култура (активности руског културног центра, читраонице,...)** ✓ Стране амбасаде** ✓ Братске општине и градови* ✓ ЕУ интеграције* ✓ Гранични прелаз Српска Црња (SRB-RO)* 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Централизација на нивоу државе*** ✗ Систем вредности друштва*** ✗ Низак животни стандард** ✗ Депопулација и одумирање села** ✗ Мали број деце и младих уопште**

Напомена: симбол „“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.*

3.3. Животна средина

Заштита животне средине представља континуиран процес у коме морају учествовати сви сегменти друштва узимајући у обзир законе природе. Све активности предвиђене овом Стратегијом морају бити у функцију заштите и очувања животне средине. Животна средина јесте комплексан динамичан систем у којем су сви делови умрежени и у међусобној интеракцији. Такође, животну средину карактерише константна миграција полутаната из једног у други медијум (воду, ваздух и земљиште).

3.3.1. Опис тренутне ситуације

У општини Нова Црња евидентирани су следећи извори загађења животне средине, који потичу од антропогених фактора. Сви извори загађења могу се поделити на тачкасте и дифузионе.

Извори загађења ваздуха су:

- ▲ Пољопривреда,
- ▲ Индустрија,
- ▲ Неконтролисано одлагање отпада,
- ▲ Саобраћај, итд.

Извори загађења воде :

- Пољопривреда,
- Индустрија,
- Саобраћај,
- Дивље депоније,
- Природни чиниоци тла.

Извори загађења земљишта:

- Дивље депоније,
- Пољопривреда,
- Отпадне воде из индустрије и домаћинства.

На основу изложеног треба истаћи проблеме из области заштите животне средине:

- Недостатак мониторинга,
- Недостатак стратешких докумената,
- Ниско развијена свест о значају заштите животне средине,
- Непостојање канализационе мреже у насељима,
- Непостојање система управљања отпадом,
- Низак степен пречишћавања отпадних токова у производним погонима индустрије итд.

Поред наведених, постоји низ проблема који се не могу решавати на нивоу Општине (попут финансирања пројеката из области екологије).

Озбиљан приступ решавању еколошких проблема у Општини подразумева сагледавање и анализу тренутне ситуације, израду планова и програма и обезбеђивање финансијске подршке за реализацију истих.

3.3.1.1. Клима и рељеф

Простор који заузима општина Нова Црња је део североисточног Баната и припада Средњебанатском округу. У саставном је делу АП Војводине, Северне покрајине Републике Србије. На западу и северозападу граничи се са општином Кикинда, на југу са општином Житиште, док њена североисточна граница чини део државне границе са Републиком Румунијом. Заузима површину од 273 km^2 од чега је пољопривредна површина 24.901 ha , а шумска 211 ha . Процентуално заузима само 1,3% територије АП Војводине и 0,31% територије Републике Србије. Просечна густина насељености општине Нова Црња износи $37,44 \text{ становника/km}^2$, што указује на дупло мању гуштину насељености у односу на Покрајину. У саставу општине укључено је шест насељених места са све укупно 10.222 становника (према последњем попису из 2011. год.): Александрово (2.124 становника), Нова Црња (1.491), Тоба (518), Војвода Степа (1.366), Српска Црња (3.664) и Радојево (1.059). Стопа природног прираштаја износи $-12,6 \text{ ‰}$.

Клима

За климу овог подручја се обично каже да је умерено-континентална са јасно израженим годишњим добрима. Карактеристика климе је недовољна количина падавина, уз то неравномерно распоређених, посебно у периоду вегетације (април- октобар), затим високе температуре у вегетационом периоду и недостатак влаге у земљишту за време вегетације. Климатске карактеристике општине Нова Црња карактеристичне су за умерено континенталну област. Микроклиматске разлике су минималне. Просечна вредност средње годишње температуре ваздуха износи $10,9 \text{ °C}$. Најизразитији ветар је кошава, који има југоисточни правац и доноси ведро и суво време. Просечна годишња количина излученог воденог талога износи 558 mm .

Рељеф

Рељеф општине има изразито равничарско обележје. Разлика између највише и најниже тачке је свега у $5,5 \text{ m}$, а просечна надморска висина терена је 78 m . Општина својим највећим делом лежи у итебејској депресији, а мањим на вишим теренима лесне терасе.

Хидрологија

Територија општине Нова Црња изразито је богата подземним, а сиромашна површинским воденим токовима. Фреатске воде су главни узрочници честих поплава. Због близине подземних вода, највиши део општине налази се на песковито-лесној греди на којој су позиционирана насеља Српска Црња, Војвода Степа, Нова Црња и Александрово.

Насеља општине се снабдевају водом из артешких издани, нарочито из четвртог и петог хоризонта који се налазе на дубинама од 160 до 240 m . Зона храњења артешких вода се налази у планинским подручјима Карпата и Алпа.

Површинске воде чине два значајна канала и неколико мањих бунара и вештачких језера. Најзначајнији канали који се протежу у оквиру општине и рачвају кроз атаре свих насеља су: канал Итебеј-Српска Црња, канал од Старог Бегеја и крак канала Нови Бечеј-Кикинда.

Вештачко језеро у Александрову и Новој Црњи као и неколико мањих тзв. јамура по осталим насељима снабдевају се водом из артерских бунара.

Земљиште

Топографску површину општине Нова Црња чине земљишта настала распадањем седиментних стена, леса и алувијалних наноса. Према заступљености, највеће површине општинске територије прекривене су ритском црницом и њеним варијететима (бикарбонатна, карбонатна, смоница и тешка ритска црница). Од осталих, мање заступљених типова земљишта срећу се ливадска карбонатна црница и карбонатни чернозем.

Флора и фауна

Вегетација општине Нова Црња је разноврсна. Доминантне узгајане биљне културе су жита, индустријско биље, воће и поврће. Самониклу биљну вегетацију чине чичак, коприва, зубача, булка, хајдучка трава, троскот, паламида, камилица, ниске траве, коровске биљке и др.

Мањи делови шумских површина (470 *ha*) могу се наћи изван насеља Војвода Степа, Александрова и Српске Црње.

Од дивљих животиња најзаступљеније су: срне, зечеви, лисице, патке, фазани, јаребице, вране, шакали и др. Сва природна добра општине заштићена су статусом Споменика природе.

3.3.1.2. Природни ресурси и минерална богатства

Општина Нова Црња обилује обрадивом површином ораница што је и њен најзначајнији природни ресурс. Подземне воде и геотермални извори толе воде представљају све значајнији приподни ресурс.

Термоенергетски ресурси

- нафта - постоје знатне залихе, експлоатише НИС Гаспромнефт
- земни гас - постоје знатне залихе, експлоатише НИС Гаспромнефт,
- гео-термалне воде - постоје, не експлоатишу се. Прве залихе термалне воде налазе се на дубини од 400 *m*. Друге залихе термалне воде налазе се на дубини од 600 *m*. Веома је квалитетна из разлога што садржи лековите компоненте јод, бром, литијум, силицијум,...) као и неке органске материје. Температура износи 42 °C. По својим карактеристикама веома је слична термалној води у бањи Кањижа. Термална вода која се налази на дубини од 1.500 *m* има температуре од 80 °C и могла би се користити за загревање објеката (пластеници, стакленици...)

Биоенергетски ресурси

Највећи биоенергетски ресурс општине лежи у биомаси која остаје након производње у ратарству и потом се заорава или пали, или биомаси која се може наменски производити за биоенергетику.

Познато је да након ратарске, биљне производње, на парцели од 1 *ha* остаје просек око 2,5 *t* биомасе (22 m^3), а ако је то пшенична слама она је еквивалентна (1 m^3 = 15 *l* нафте) 330 *l* нафте по 1 *ha*, а ако је сојина слама, тј биомаса од уљарица (1 m^3 = 25 *l* нафте еквивалентно) тада је то око 550 *l* еквивалентне нафте.

Биљна производња на територији Општине се одвија на 24.800 *ha*.

Ако знамо да се на једном хектару површине од биомасе која остаје може добити енергија еквивалентне нафте 330 до 550 *l*, у зависности од врсте биомасе, то значи да се од укупне биомасе на површини од 24.800 *ha* може добити енергија еквивалентне нафте 8.184.000 до 13.640.000 *l*.

Познато је да је за све радове у ратарству, по једном хектару потребно око 120 *l* нафте, што значи да се за укупну површину која се обрађује у Општини утроши око 2.976.000 *l* нафте.

Структура биомасе је погодна за производњу:

- енергетских брикета,
- енергетских пелета,
- биодизела,
- земног гаса из биогаза добијеног из биомасе,
- топлотне енергије,
- електричне енергије,
- етанола.

Геотермални извори

Карактеристике терена и термалних вода у Српској Црњи

Рељеф шире околине Српске Црње представља равничарски терен са незнатним висинским разликама као последица комбинованих флувијалних равни и барских процеса. У ужем смислу подручје Српске Црње припада флувио-барском дну Панонског басена. Насеље Српска Црња изграђено је на „Црњанској Греди“ релативне висине 4 *m*. Просечна апсолутна висина истражног простора износи 77-79 *m*. Дубина подземних вода, зависно од годишњег доба, варира од 1-35 *m* испод површине терена. На истражном простору, захваљујући повољним колекторским особинама у оквиру горње креде, а нарочито неогена, регистроване су термоминералне воде на различитим дубинама.

Први хидрогеолошки систем – у статиграфском погледу обухвата седименте горњопонтијске, палудинске и квартарне старости, односно седиментни циклус од површине терена до максимално 1.800 *m* дубине. Систем је изграђен од глиновитих и песковитих седимената. Капацитет бушотина које каптирају колекторе овог система износи до 20 *l/s* самоизливањем.

Највише температуре воде на глави бушотине регистроване су на бушотини Цр-5 која је износила 75 °C. Објективно се из првог хидрогеолошког система може рачунати са максималним излазним температурама од 75-80 °C.

Први хидрогеолошки систем одликује се са веома добрим филтрационим карактеристикама стена, садржи велике резерве воде и располаже најквалитетнијим термоминералним водама са становишта технологије коришћења и еколошких решења, тако да су скоро све хидротермалне бушотине оријентисане на њега.

Други хидрогеолошки систем – лежи непосредно испод првог система и чини његову непосредну подлогу. У стратиграфском погледу обухвата седименте доњопонтијске и панонске старости. На истражном простору дебљина овог седимента износи 800-1000м. Због лоших колекторских особина и скромних резерви овај систем представља хидрогеолошки изолатор и чини хидрауличку баријеру између првог и трећег хидрогеолошког система.

Трећи хидрогеолошки систем – обухвата стене различите по старости, петрогенези и литологији. Према старости систем обухвата стене миоценске, мезозојске и палеосојске старости, према петрогенези стене седиментног, магматског и метаморфног порекла и према литологији стене веома хетереженог састава. Систем лежи непосредно испод другог хидрогеолошког система и чини његову подлогу. На истражном простору лежи на дубини испод 2.600 и 3.000 m.

Систем карактерише велика литолошка хетереженост. Основна и најважнија карактеристика овог система, који обухвата широк спектар геолошких формација, јесте веома висок садржај растворених минералних материја у води, висок салинитет и склоност ка издвајању каменца на зидовима бушотина и површинским инсталацијама.

На основу резултата испитивања бушотина, могу се издвојити три хоризонта са различитим дубинама.

1. 565-615 m
 2. 905-937 m
 3. 1.440-1.515 m
- Из најплићег хоризонта (565-615 m) могу се очекивати издашности од 15-20 l/s по једној бушотини, са излазном температуром од 40-42 °С.
 - Из средњег водоводног хоризонта (905-937 m) могу се очекивати издашности од 55-65 °С.
 - Из најдубљег водоносног хоризонта (1.440-1.515 m) могу се очекивати издашности од 70-75 °С.

Табела 29: Садржај терапеутских активних компоненти у термоминералним водама на ширем подручју истраживања

Локалитет и ознака бушотине	Испитивани интрвал (m)	Садржај лековитих компоненти (mg/l)								Тип воде
		J	Br	F	Li	Ba	H ₂ SiO ₃	HBO ₂	Sr	
Српска Црња (Cr-5)	1.442-1.517	6,34	50,0	3,05	0,22	3,70	*	*		HCO ₃ -Cl-Na
Српска Црња (Cr-11)	948-958	0,2	*	2,0	*	*	45	14		HCO ₃ -Na
Бан.Вел. Село (VS-1/H)	762-846	0,23	5,17	0,53	0,01	0,29	*	7,5	0,20	HCO ₃ -Na

Извор : Пројекат детаљних хидрогеолошких истраживања на подручју Српске Црње

Могућности искоришћавања капацитета термалних извора

Термоминералне воде и њихово искоришћење на подручју Српске Црње треба да буду основни задатак грађана и власти у општини Нова Црња. Користи од термалних извора за грађане општине су вишеструке и свакако исплативе.

Бушењем и активирањем термалног извора стекла би се могућност за бањски туризам који би био идеалан за ово подручје због близине границе, повољног положаја општине и културног наслеђа по којем је наша општина препознатљива.

Још значајнија чињеница је да би ускоро требала отпочети изградња соларне електране у општини Нова Црња чиме би се објединили извори обновљиве енергије и стекао услов да Општина Нова Црња постане једна од најпожељнијих општина за становање. Образложење: Људи би били запослени, дошло би до прилива стручног кадра који би радили у тим установама, самим тим би се повећао и број становника, развио би се туризам, грађани општине би имали бенефиције за електричну енергију и грејање чиме би се значајно побољшали услови живота грађана. Све ово би учинило нашу општину лидером у региону и постали би најпожељније подручје за грађање и будуће инвеститоре.

Температура воде из термалног извора спада у ред најквалитетнијих и достиже температуру до 80 °C. Ово даје могућност да се из овог извора загревавају домаћинства општине као и пластеници и стакленици за узгој пољопривредних грана. Такође, квалитет воде је идеалан за бањски туризам и риболов (узгој млађи). Идеално решење за топловодну мрежу је да се креће испод саобраћајница, чиме би својом топлотом отопљавали путеве у зимским периодима и где би нам путеви били чисти и суви током читаве зиме.

Пожељно би било и инвестирање у ињекциону бушотину како би се искоришћена вода враћала у подземље, овим би извор био непресушив.

Повезаност соларне електране и термалне електране је врло значајна и огледа се у виду допуњавања. Соларна енергија свој највећи интензитет и производњу остварује у сунчаним данима током пролећа и лета, док у зимским месецима је њихова производња минимална. Због продаје струје коју електрана уговором мора испоручити корисницима, неопходно је имати континуитет у испоруци. Самим повезивањем ова два енергента створило би се услов да термални извор надомести недостатак производње соларне електране у зимском периоду. Због чињеница које су наведене идеално било да инвеститор буде исти за соларну електрану и термални извор.

Ветропотенцијал

Ветроенергетски потенцијал је велики због учесталости ветрова. На 1.000 мерења годишње тишине, односно мирно време без ветра је забележено свега 67,5 пута.

Подручје Општине, на основу Студије Атласа ветрова на територији АП Војводина, се налази у зони повољних ветрова (4,0-5,0 *m/s*) на висинама преко 50 *m* изнад тла, а нарочито 100 *m* изнад тла, што одговара савременим ветроелектранама снага 2-2,5 MW, где је експлоатација енергије ветра економски исплатива.

Доминантан смер ветра је југоисточни (кошава) и он се најчешће јавља током зиме, пролећа и јесени, док је током лета најчешћи ветар северозападног смера. Ружа ветрова, добијена на основу једногодишњих мерења параметара ветра у региону средњег Баната, показује да

производња перспективних ветроелектрана у овом региону може обезбедити фактор искоришћења капацитета од преко 30%, што је изнад просечног ветроелектране у Европи.

Соларни ресурси

Соларни ресурс има велики потенцијал из разлога што је сума осунчавања 1.926 сати годишње, а радијација око 1.300 сати годишње.

Општина Нова Црња је урадила планска документа и предвидела просторним планом општине Нова Црња зону за обновљиве изворе енергије укупне површеије око 1.000 *ha*.

3.3.1.3. Природне и заштићене вредности

Сва природна добра Општине Нова Црња заштићена су статусом Споменика природе:

- група стабала копривића у Српској Црњи,
- састојина питомог ораха у парку око Каштела у Српској Црњи,
- храст лужњак у Новој Црњи,
- софора у Новој Црњи итд.

3.3.1.4. Водни ресурси

Површинске воде

Површинске воде чине два значајнија канала и неколико мањих бара и вештачких језера. Предратни канал Итебеј-Српска Црња је широк 3 *m* и има просечну дубину од 2 *m*. Својим рачвањем пролази кроз атаре свих насеља општине Нова Црња, осим Тобе. Други канал је прокопан од Старог Бегеја и правцем југозапад-североисток се протеже кроз атар Честерега, Банатског Карађорђева и Александрово (Топографска карта, 1983 а,б,в,г). Он прихвата вишак воде поменутих насеља и Тобе. За водоснабдевање бивше фабрике шећера у Новој Црњи ископан је крак канала Нови Бечеј-Кикинда, који чини део Канала Дунав-Тиса-Дунав. Његове димензије су веће, ширина му је 12 *m*, а дубина 4 *m*. Он потенцијално може имати пловидбену функцију.

На месту некадашње „јамуре“, настале услед вађења земље за потребе изградње кућа, формирано је вештачко језеро код Александрова. Уређењем, порибљавањем и пошумљавањем околине, језеро је постало значајан рекреациони пункт у општини Нова Црња. Водом се снабдева из артешког бунара, те је њен квалитет адекватан за купање (Бајић, 1984).

Друга већа „јамура“ лоцирана је западно од Нове Црње. Њена дубина се креће од 2 до 5 *m*. И у другим насељима општине постоје „јамуре“, али су површински мање и садрже воду само током влажног периода.

Табела 30: Каналска мрежа на територији Општине

	Слив канал	
	Српски Итебеј-Српска Црња	Банатско Карађорђево-Молин
Главни канали (km)	85	35
Остали канали (km)	281	207
Канали за наводњавање који се користе и за наводњавање укупне каналске мреже (km)	79	18

Извор: Одељење за привреду општине Нова Црња

Подземне воде

Подземне воде су један од најзначајнијих ресурса општине. Из подземних аквифера водом за пиће снабдева се локално становништво, напајају се животиње, врши се наводњавање итд. Подземна вода се уједно користи и као вода за пиће и за техничку употребу. Последњих година подземна вода је лошег квалитета са физичко-хемијског становишта док се за задовољавајућу микробиолошку слику брину модерни системи за дезинфекцију. Дистрибутер воде за пиће је ЈКП „8. Август” из Српске Црње. Питање побољшања физичко-хемијских карактеристика подземне воде могуће је решити једино изградњом система за пречишћавање. Одредбама Правилника о хигијенској исправности воде за пиће (“Сл. гласник СРЈ”, бр. 42/98 и 44/99) дефинисана је обавеза праћења квалитета воде на извориштима и у самој водоводној мрежи. Одговорност и редовно праћење санитарно-хигијенске исправности воде за пиће директно су у спрези са квалитетом здравља људи којима се дистрибуира вода. Квалитет воде је задовољавајући, вода је микробиолошки исправна тј. одговара нормама Правилника о хигијенској исправности воде за пиће, док не задовољава критеријуме у погледу физичко-хемијских карактеристика. Карактеришу је измењене органолептичке особине (појачана боја), висок садржај амонијака, повећана количина оксидабилних органских материја као и оксидабилних неорганских компоненти попут једињења *N* (азота) и *P* (фосфора) што је последица карактеристика тла и интензивне пољопривредне делатности на овом подручју, а у неким местима прекорачена је МДК *As* (арсена). Према захтевима санитарне инспекција, имамо обавезу вршења редовних анализа “А” обима воде за пиће и воде у базену током сезоне купања, а од 2014. год. и периодичне анализе “Б” обима два пута годишње. Узорковање се обавља према унапред утврђеном плану тако да за свако насеље буду обухваћене три тачке, једно извориште и две тачке на мрежи. Редовне анализе воде “А” обима врши сваког месеца Завод за јавно здравље у Зрењанину, а периодичне анализе воде “Б” обима поверене су Заводу за јавно здравље Војводине у Новом Саду два пута годишње. У плану су и анализе воде “В” обима које су неопходне за израду елбората о зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања.

Управљање водопривредним објектима је у надлежности државе.

Атмосферске воде

Прикупљање и одвођење атмосферских вода врши се природним путем. Сав вишак воде одводи се путем добро израђене каналске мреже.

Контрола квалитета воде

Основни проблем који се јавља у погледу неправилности квалитета воде за пиће јесте микробиолошка неисправност воде. Разлози за то огледају се у застарелој инфраструктури, кварови на хлорогенима али првенствено надолазак подземних вода (због обимних и непрекидних падавина) који је утицао да се излију септичке јаме и/или дође до пробоја филтрата у подземни аквифер из којег се захвата вода за снабдевање становништва. У неким узорцима констатован је повећан број колиформних бактерија фекалног порекла, аеробних мезофилних бактерија и стрептокока фекалног порекла, а изоловани су и неки ређи патогени.

Пошто је физичко-хемијска неисправност воде последица карактеристика подручја, интензивне пољопривредне производње и састава подлоге, на поправљање таквих параметара нисмо у могућности да утичемо због недостатка постројења за припрему воде за пиће, канализационе мреже и система за пречишћавање отпадних вода. Јавно комунално предузеће „8. Август” једино може да утиче на микробиолошке параметре воде јер је једини степен обраде сирове воде дезинфекција употребом натријум хипохлорита који се аутоматски дозира помоћу уређаја хлорогена (произвођач је „Сигма” Кула). Такође, врши се испирање цеви система више пута у току месеца. У насталим условима микробиолошке неисправности воде, једине мере (препоручене од стране Института за јавно здравље Зрењанин и Института за јавно здравље Војводине) које технички можемо реализовати и које смо у више наврата спровели су испирање цевовода, појачана дезинфекција и поновна контрола исправности узорака.

Контролу квалитета воде на територији Општине Нова Црња редовно обавља надлежно комунално предузеће. Сваког месеца врши се анализа воде “А” обима са укупно 18 тачака узорковања (ппо три тачке у сваком насељу), док се периодичне сложене анализе “Б” обима обављају на сваких шест месеци. У плану су и анализе “В” обима које условљавају већа улагања. Захваљујући редовном увиду у квалитет воде, благовремено се реагује како би се параметри квалитета вратили у оптималне опсеге.

Изградњом фабрике воде физичко-хемијски параметри квалитета могли би се довести у жељене опсеге.

Управљање водопривредним објектима је у надлежности државе.

Контрола квалитета површинских вода није рађена. Од површинских вода не постоје природни токови већ само вештачки рибњаци и каналска мрежа.

У наредном периоду, предузеће се мере заштите ресурса пијаћих вода као националног богатства, које ће се користити искључиво за водоснабдевање становништва. Код свих врста изворишта, а посебно код изворишта чије су воде намењене водоснабдевању становништва, морају се предузети све потребне мере развоја и превентивне заштите изворишта вода од случајног или намерног загађивања. Ово се у првом реду односи на потребу увођења зона санитарне заштите и опште санитарно уређење изворишта, систематску контролу и адекватну службу за реализацију постављених циљева.

У циљу заштите вода и водних ресурса, забрањује се упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места, где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама.

За технолошке отпадне воде потребно је предвидети предтретман код сваког загађивача, као и пречишћавање на постројењу пре упуштања у реципијент, тако да упуштена вода задовољава ИИБ класу квалитета воде.

Ради заштите и коришћења подземних вода обавезно се прати стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих издани и дубоких подземних вода.

Стање нивоа и квалитета подземних вода прве (фреатске) издани, прати Републички хидрометеоролошки завод, а дубљих издани и дубоких подземних вода, предузеће, односно друго правно лице коме то повери министарство надлежно за геолошке послове.

Регулисање водног режима у земљишту ће се вршити изградњом и реконструкцијом постојећих хидротехничких мелиоративних система.

Заштита предметног простора од спољних и унутрашњих вода ће се обезбедити одржавањем и заштитом постојећих водопривредних објеката и реализацијом услова, уз обезбеђење њихове сигурности.

С обзиром на утврђено присуство термоминералних вода, које имају потенцијале за развој бањског туризма, потребно је створити услове за формирање бањског комплекса и његову афирмацију.

Негативан утицај на воду, који је примарно присутан услед елиминације отпадних фекалних вода у септичке јаме и упијајуће бунаре, индиректно услед неадекватног одлагања комуналног отпада и сточних лешева, као и услед интензивне примене хемијских средстава заштите у пољопривредној производњи, биће смањен на прихватљив ниво применом следећих мера и решења:

- Мониторингом водних ресурса на планском подручју;
- Заштитом ресурса пијаће воде за водоснабдевање становништва;
- Применом мера развоја и превентивне заштите изворишта вода од случајног или намерног загађивања;
- Забраном упуштања било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места, где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама;
- Предтретманом технолошких отпадних вода код сваког загађивача, као и пречишћавањем на постројењу пре упуштања у реципијент;
- Праћењем стања нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих издани и дубоких подземних вода;
- Реконструкцијом постојећих хидротехничких мелиоративних система;
- Одржавањем и заштитом постојећих водопривредних објеката и реализацијом услова, уз обезбеђење њихове сигурности

3.3.1.5. Ваздух

На подручју Општине мала надморска висина узрокује честа мировања ваздуха. Велике осцилације средњих годишњих температура утичу на интензитет испаравања, влажност ваздуха, облачност и падавине. Простором доминирају ветрови из правца југоистока, а затим са северозапада.

До сада није рађен мониторинг квалитета ваздуха.

Мере за побољшање и заштиту ваздуха:

- Редован мониторинг,
- Уградња система за пречишћавање у индустријским објектима,
- Санација дивљих депонија,
- Забрана паљења отпада
- Као мера заштите ваздуха потребно је израдити локални регистар извора загађивања животне средине на територији Општине од стране надлежног општинског органа и успоставити мониторинг ваздуха, односно вршити систематска мерења емисије у ваздуху и примењивати одређене техничко-технолошке мере заштите квалитета ваздуха.

Обавезно је вршење мониторинга квалитета ваздуха на територији Општине, на основу утврђене мреже мерних станица и/или мерних места у државној и локалној мрежи мерних станица, вршење континуалног и/или повремених мерења загађујућих материја на фиксним локацијама, као и повремено мерење загађујућих материја на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга, у складу са Законом о заштити ваздуха, Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух („Сл. гл. РС“, бр. 71/10) и осталим пратећим подзаконским актима.

Око индустријских зона, комуналних површина, фарми, саобраћајница и др., неопходно је формирати заштитне појасеве, као баријере у промету аерозагађивача у односу на околне садржаје.

Такође, неопходно је примењивати све мере и услове заштите животне средине од буке, као и мониторинг буке, у складу са Законом о заштити од буке у животној средини.

Током истраживања и експлоатације минералних сировина неопходна је примена заштитних мера ваздуха од загађивања, у складу са Законом о рударству и Законом о геолошким истраживањима.

С обзиром да је ваздух изложен утицају како појединих индустријских објеката, тако и фреквентних саобраћајница које пролазе кроз насеља, дивљих депонија, сточних гробаља и др, предвиђене су следеће мере и планска решења:

- Израда локалног регистра извора загађивања на територији Општине и успостављање мониторинга ваздуха;
- Формирање заштитних појасева око постојећих индустријских зона, комуналних површина, фарми, саобраћајница и др, као баријере у промету аерозагађивача;
- Примена савременог концепта одлагања отпада и сточних лешева;
- Примена заштитних мера ваздуха током истраживања и експлоатације минералних сировина, у складу са Законом о рударству и Законом о геолошким истраживањима.

3.3.1.6. Деградација земљишта

Узроци настајања загађења (деградације) земљишта на подручју Општине су:

- ❖ Изразита пољопривредна делатност становништва,
- ❖ Неспостојање канализационе мреже,

- ❖ Бројне дивље депоније на површини,
- ❖ Киселе кише,
- ❖ Одсуство контроле ђубрења земљишта и дозирања пестицида,...

Како би се умањила деградација земљишта неопходно је предизети бројне мере, попут:

- редовне контроле квалитета,
- контроле ђубрења и дозирања пестицида,
- санација дивљих депонија

Мере и планска решења која ће допринети заштити земљишта од утицаја природних и антропогених активности планског подручја, су:

- Мониторинг квалитета земљишта и контролисана примена агротехничких и хемијских мера заштите у пољопривредној производњи;
- Санација и рекултивација неуређених одлагалишта, сточних гробаља, напуштених и искориштених лежишта минералних сировина и других деградационих пунктова;
- Реализација региона за управљање отпадом за више општина са локацијом регионалне депоније у Кикинди и формирање мреже трансфер и сакупљачких станица;
- Формирање заштитних појасева, у циљу заштите од негативног утицаја еолске ерозије и унапређења санитарно-хигијенских и амбијенталних услова простора.

3.3.1.7. Управљање зеленилом

Управљање зеленилом на територији Општине Нова Црња делом је у надлежности ЈП „Војводина шуме”, а делом ЈКП „8. Август” Српска Црња. Еколошке организације на територији општине као и волонтерске акције грађана значајно доприносе очувању и обнављању флоре на нашим просторима.

Управљање зеленилом подразумева поштовање одређених правила која се морају испоштовати, зависно од типа, намене и локације озелењавања:

- **Парковско зеленило** - најмање 70% површине треба да буде под зеленилом (од тога цветњаци 2-4%). Ове површине озелинити аутохтоним и декоративним садним материјалом. Потребно је формирати мрежу стаза, платое, места за одмор. Стазе и платои треба да чине максимум 30% од укупне површине парка/сквера, а евентуални објекти макс. 5% од укупне површине. Потребно их је опремити клупама, корпама за отпатке, светиљкама, справама за игру деце и др.
- **Заштитно зеленило** - на овим површинама није дозвољена изградња објеката. Дозвољено је озелењавање у складу са станишним условима. Површине озеленити аутохтоним садним материјалом.
- **Улично зеленило** - од укупне површине уличног коридора 30% треба да је под зеленилом. У свим улицама у којима постоји довољна ширина уличног профила формирати једностране или двостране дрвореде или засаде шибља. У ширим уличним профилима могуће је формирати групе садница лишћара и четинара са

спратом шибља. Пожељно је да ширина зеленог појаса између коловоза и тротоара буде између 2,5-3,5 м. Ради безбедности саобраћаја дрвеће садити 2,0 м од ивице коловоза, а шибље 2,0 м од ивице зелене траке. Растојање стабала од објекта не би требало да буде мање од 4,5-7 м, што зависи од избора врста. Растојање између дрворедних садница је најмање 5,0 м, а у зависности од врсте креће се од 5,0-15,0 м. За сваку улицу у којима не постоје дрвореди изабрати по једну врсту дрвећа (липа, дивљи кестен, јавор, млеч и др.) и тиме обезбедити индивидуалност улице. При избору врста за улично зеленило треба водити рачуна да сем декоративних својстава (фенолошке особине), буду прилагођене условима раста у уличним профилима (отпорност на збијеност тла, водни капацитет земљишта, прашина, гасови). Постојеће дрвореде неговати и заштитити. При формирању заштитног и линијског зеленила уз саобраћајнице руководити се одредбама Закона о јавним путевима.

Шуме на територији општине су током година укрчене. Мањи делови шумских површина (470 *ha*) могу се наћи изван насеља Војвода Степа, Александрова и Српске Црње.

Мере за повећање пошумљености:

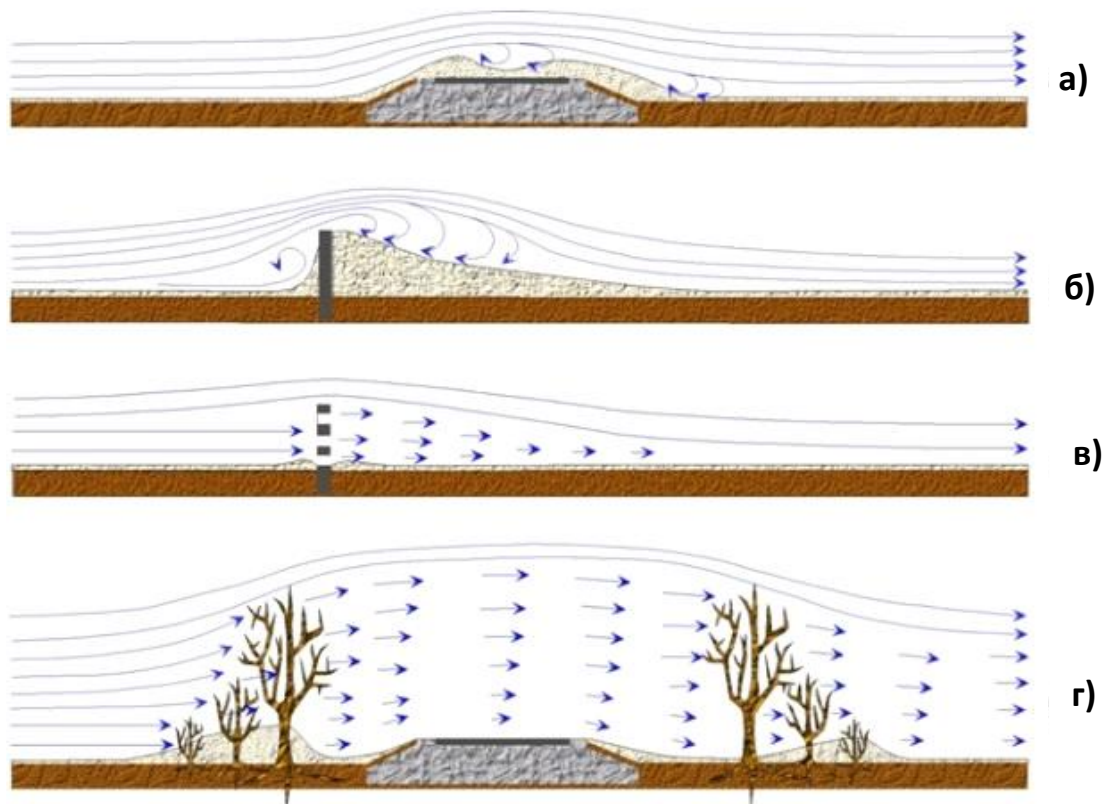
- Садња аутохтоних врста,
- Обнова посечених стабала,
- Садња ветрозаштитних појасева око сваког насеља,
- Формирање заштитног зеленила око сваког привредног објекта који емитује аерозагађење.

Садња ветрозаштитних појасева

Ветрозаштитни појасеви служе за умањење енергије ветра која на површини земљишта увек има негативне ефекте. Ветрозаштитни појас је значајан не само да би штитио саобраћајнице од сметова, већ и за заштиту хумусног слоја земљишта, који ветар разноси и односи са плодних њива, као и због сушних летњих периода, јер ветар суши земљу више него сунце. Без ветрозаштитних појасева, утицај ветра на њиве је такав да повећава испаривање, односно смањује влажност земљишта, па се норме заливања свих пољопривредних култура морају значно повећати. Самим тим, повећава се и потрошња воде као и потрошња енергената за рад заливних система, али се скраћује и радни век машина за наводњавање.

Зимски услови праћени су ефекатом појачаног ветра на површини тла. Снежне падавине које чак и не морају бити велике, уз појаву ветра могу изазвати велике проблеме у многим сегментима привреде и становања. У равничарским пределима, као што је случај за Општину Нова Црња, где је путна мрежа углавном постављена на мањим узвисинама, јер је за изградњу путева, осим топографских одлика терена важна карактеристика и постављање носивог слоја на земљишту, па је ниво пута у најчешћем случају за око пола метра до једног метра изнад околног терена. Чак и тако мала висина у односу на околну земљиште доводи до лома струјница ветрова и повратних струјања на самом плану пута. Основни разлози за формирање сметова морају се пронаћи у одсуству ветрозаштитних појасева, којих око наших путева и канала готово уопште и нема. Метеоролошке неприлике, не јављају се често, али опет не ни толико ретко да би се решење тог проблема олако запоставило.

Морамо посветити пажњу ветру као значајној метеоролошкој појави из два разлога. Први је коришћење снаге ветра као обновљивог енергетског извора, а други је у уклањању штетних дејстава ветрова на отвореним површинама. Изградња ветрогенераторских паркова, који морају постати приоритет у енергетици равничарских и ветровитих крајева Србије, подједнако је важна као и подизање ветрозаштитних појасева уз путеве и пруге, као и кроз веће пољопривредне и непошумљене области.

Слика 4. Учинак ветра у стварању снежних сметова.

Објашњење учинака ветра на стварање снежних сметова, према претходној слици:

- а) На путу без ветрозаштитних појасева, који су карактеристични за АП Војводину и равничарске крајеве Србије;
- б) На солидну препреку без отвора (зидови и слично);
- в) На ветрозаштитне ограде (ограде од прућа, специјалних ветрозаштитних облога и слично);
- г) На путу са обостраним ветрозаштитним појасевима (какви су раније постојали уз већину наших путева).

И тренутна ситуација на путевима, посебно у Банату, показује да би у наредним годинама најважнија ствар требало да буде пошумљавање ветрозаштитних појасева, који су девастирани небригом у прошлим деценијама. Према проценама стручњака и њиховим упозорењима из претходних неколико година Војводини недостаје 130.000 *ha* шума. За подизање дрвореда потребно је користити бујније и према болестима и штеточинама отпорније сорте, а препорука је да се користе брзорастуће енергетске биљке које се могу користити и као биомаса у енергетске сврхе. Овим би осим заштитне и еколошке функције, ови дрвореди имали и велики економски значај.

За модел подручја као што је територија Општине Нова Црња, одабране су најподесније врсте дрвећа за постављање ветрозаштитних појасева. Поред пољозаштитних појасева предложени су и модели за појасеве дуж саобраћајних коридора и око индустријских центара.

1. ЦЕР - дрво висине 30-40 *m*, са пречником крошње до 20 *m*, са развијеним кореном, са дугим централним кореном. Шумска је врста мада се може користити као солитер у парковима, као дрворедна врста и у појасевима ветрозаштите.

2. ГОРСКИ БРЕСТ - дрво право, масивног дебла, висине до 35 *m*, густе крошње, ширине до 20 *m*. Корен јако развијен. Отпоран је на штетне гасове. Подноси орезивање. Брзо расте. Користи се као солитер, као дрворедно стабло, за ветрозаштиту и за учвршћење земљишта на падинама.

3. ГОРСКИ ЈАВОР - до 30 (40) *m* високо дрво, широко овалне крошње, промера 10-15 *m*. Достиже старост од 400 година. Корен дубок и разгранат. Расте до 80 *cm* годишње. Без нарочитих еколошких захтева. Може се садити појединачно или у групама. Погодан за дрвореде, паркове, падине, ветрозаштиту.

4. ЛУЖЊАК, ДУБ, ГРМ - робусно евроазијско, низијско дрво висине до 50 *m*. Може доживети и 2.000 година. Има јако развијен коренов систем. Крошња му је широко пирамидална, често са кривим и савијеним гранама, пречника 12-20 *m*. Расте око 30 *cm* годишње. Воли дубока, свежија и влажнија земљишта. Отпоран на градске услове. Погодан за дрвореде, као солитер или у групацијама за велике зелене површине, за парк шуме и шуме и као ветрозаштита.

5. ТРЕПЕТЉИКА, ЈАСИКА - једна од најлепших топола. Висока је до 30-35 *m*, а сликовита крошња може бити широка до 15 *m*. Брзо расте, 80 *cm* годишње. Живи око 100 година. Корен је површински, али јако развијен. Без нарочитих захтева. Сади се као парковско дрво. Користи се за везивање падина и речних обала и за ветрозаштитне појасеве.

6. МЛЕЧ - домаће дрво висине до 20-30 *m*, густе изузетно јајасте крошње, пречника до 10 *m*. Дебло је право и округло. Корен је развијен и иде у ширину. Отпоран на температурна колебања. Подноси градске услове. Користи се као украс улица и паркова. Дobar је за ветрозаштиту.

3.3.1.8. Биљни свет

Органска производња

ПРЕДНОСТ општине Нова Црња за органску производњу:

- Плодно обрадиво земљиште површине 22.639 *ha*.
- Удаљеност општине од загађивача животне средине(тешке индустрије, великих саобраћајница...).
- Добри климатски услови за органску производњу.
- Доступност субвенција министарства пољопривреде као општина са великим бројем незапослених у циљу унапређења органске производње и смањења незапослености.
- Близина граничног прелаза због евентуалног извоза органских производа (органски производи недостају на тржишту и имају потенцијал за извоз).
- Органска производња захтева већу ангажованост радне снаге (смањење незапослености, нарочито код малих пољопривредних произвођача, а што је добра шанса за породични бизнис).
- Шанса за органску производњу рибе у рибњацима .
- Релативно очуван агроекосистем у односу на земље западне Европе.

Недостаци:

- Органска производња остварује највећи профит у повртарству (стакленици и пластеници) и воћарству, а ове гране пољопривредне производње су у општини Нова Црња слабо развијене. Мада, заснивање воћњака (првенствено јабуке) у Општини је у експанзији последњих година.
- Основа органске производње је уравнотежен однос биљне и сточарске производње. У органској производњи могу се користити само природна стајска ђубрива и компост. По правилу, ђубрива би требало да потичу из сопственог газдинства и то би могла да буде шанса за развој сточарства у Општини.
- Едукација становништва и подизање свести о значају органске производње (едукација људи о самом заснивању пластеника и стакленика ради што веће уштеде енергије, избора места за подизање објекта и едукација примене интегралне заштите повећањем учешћа биолошких мера борбе).

- Квалитет воде за наводњавање - овај проблем се може решити бушењем бунара и већим искоришћавањем подземних вода.
- Недостатак објеката за складиштење органских производа - изградња складишта и хладњача за чување органских производа.
- Мале површине под ливадама и пашњацима 123 *ha* за организовање органске сточне производње.
- Органски узгој рибе у рибњацима је на веома ниском нивоу.
- Немогућност органске производње меда због недовољних површина земљишта на којима се гаје усеви у органској производњи, природне вегетације као извора нектара или усева који су третирани методама који незнатно утичу на животну средину.
- Тржиште и пласман производа – удаљеност Општине од великих градских центара (најближи већи град од општине је Темишвар, а што је шанса за извоз производа).
- Недоступност одређених сировина потребних за реализацију покретања органске производње (семенски и садни материјал, доступност биолошких препарата и осталих одговарајућих средстава за заштиту биља у органској производњи).

3.3.1.9. Управљање чврстим отпадом

Недостатак система за управљање отпадом кључни је фактор контаминације и проблема који настају у свим сферама заштите животне средине. Како се проблематика управљања отпадом у Републици Србији и самој општини Нова Црња суочава са периодом брзих промена, јавља се потреба за налажењем најбољег решења које ће изменити досадашњу лошу праксу управљања отпадом и произвести фундаменталне промене у овој области. Процена реализације Стратегије управљања отпадом за период од 2010. до 2019. год., која је изведена на основу анализе планираних приоритетних активности и мера садашњег стања, указује да се имплементација Стратегије није одвијала жељеном динамиком, заправо постојећа пракса управљања отпадом је сасвим обрнута у односу на препоручену хијерархију.

У претходном периоду постигнуто је:

- усклађивање регулативе у области управљања отпадом доношењем сета закона;
- институционално јачање и развој, удруживањем општина у регионалне јединице за управљање отпадом и потписивање међуопштинских споразума;
- развијање и јачање јавне свести као и промена става о отпаду;
- слаб напредак инвестиционих пројеката и изградње инфраструктуре за управљање отпадом;
- напредовање у изради техничке документације;
- санација дивљих сметлишта.

Препоручена хијерархија управљања отпадом заснива се на следећим активностима које су поређане по степену важности:

- спречавање настајања отпада и редукција његове штетности;
- минимизација количине настајања отпада;

- поновна употреба;
- рециклирање;
- спаљивање уз добијање енергије;
- спаљивање без искоришћења енергије;
- одлагање на санитарну депонију уз или без искоришћење енергије.

Спречавање настајања отпада, поновна употреба и рециклирање јесу три кључне ставке којима ће се посветити локална самоуправа како би правилно успоставила одрживи систем управљања отпадом.

▲ Смањење количине отпада на извору

Редукција количине отпада је најприхватљивија опција по животну средину. О минимизацији се мора размишљати сваки пут када се доноси одлука о коришћењу било ког ресурса. Смањење отпада се може вршити у домаћинствима, комерцијалним или индустријским постројењима, кроз поновну употребу производа и материјала. Редукција мора бити осмишљена у фази пројектовања, преко израде и паковања све до транспорта и пласмана производа.

Смањење чврстог отпада може се остварити тако што би требало да:

1. Сваки појединац води рачуна о количини отпада коју произведе;
2. Када се купује неки производ треба водити рачуна и размишљати о томе да ће и тај производ једног дана постати отпад.

У циљу смањења чврстог отпада требало би се придржавати неких правила:

- производи које свакодневно користимо требају бити са што мање паковања;
- избегавати дупла паковања;
- куповати пиће у повратним боцама;
- куповати производе са мање амбалаже;
- сувишна паковања остављати у трговини;
- у трговину носити властиту торбу;
- амбалажни отпад сортирати;
- органски отпад компостирати;
- куповати апарате за домаћинство који су дуготрајни и лако поправљиви;
- промена у руковању улазним сировинама;
- промене у процесу производње

▲ Поновна употреба

Поновна употреба представља свако поновно коришћење неког производа више пута. Сматра се бољим решењем у односу на рециклирање, јер се производ не мора репроцесирати пре даље употребе. Одређени производи су дизајнирани тако да могу бити више пута употребљени за исту или сличну намену. На тај начин постижу се бројне погодности попут:

- уштеда енергије и ресурса;
- смањење трошкова за произвођаче и потрошаче;
- смањење количине генерисања отпада;
- смањење трошкова одлагања отпада итд.

Поновна употреба у пракси се може остварити на бројне начине:

- × размена или продаја коришћене робе;
- × поклањање старих ствари или неискоришћених производа;
- × поправка апарата у циљу продужења рока трајања;
- × куповина на пијацама без упакивања;
- × коришћење посуђа за вишеструку употребу;
- × коришћење производа у повратним амбалажама и др.

Дивље депоније

На територији општине Нова Црња идентификован је велики број дивљих депонија, као и мањих сметлишта, унутар и изван насеља општине. Отпадни материјал који се депонује на оваквим нелегалним одлагалиштима је изузетно разноврстан а његов утицај вишеструко неповољан. Дивље депоније имају лош визуелни ефекат, угрожавају здравље људи, представљају извор емитавања опасних и штетних материја у подземне и површинске воде, околно земљиште и ваздух. Честе су појаве неконтролисаног паљења и самопаљења при чему долази до значајне емисији аерозагађења са канцерогеним материјама попут полицикличних ароматичних угљоводоника. Здравствени и сигурносни ризик тиче се могућег ширења болести и инфекција због присуства могућих преносника заразе (глодара, инсеката, микроорганизама). Процењено је да је инфективни здравствени ризик по околно становништво алармантан, нарочито за људе који су у непосредном контакту преко контаминираних воде, ваздуха, дима и загађеног тла.

Идентификовано је укупно 40 дивљих депонија, која су најчешће на местима уз локалне путеве и канале. Од укупно 40, у сваком насељу налази се званична депонија на којима је комунално предузеће годинама одлагало отпад као и грађани самоиницијативно. Свих 6 званичних депонија не испуњавају ни један од критеријума за безбедно одлагање отпада нити поседују заштитну ограду. Остатак регистрованих депонија углавном чине дивља сметлишта се значајном кубикажом чврстог отпада као и мања сметлишта у склопу насеља или покрај прометних саобраћајница. Укупна приближна површина дивљих депонија износи 11 *ha*, од чега званичне депоније заузимају 6,5 *ha*. Приближна укупна запремина одложеног отпада је 16.020 m^3 . Санација дивљих сметлишта безуспешно се обавља већ читав низ година, јер се саниране површине убрзо враћају у пређашње стање.

3.3.1.10. Рециклажа

Рециклажа отпада у Општини Нова Црња налази се на занемарљивом нивоу. Тренутно је сведена само на ниво примитивног секундарног сакупљања вредних сировина од стране социјално угрожених грађана који потпом ту сировину препродају накупцима. Читав процес је неуређен, примитиван и не остварује помаке. За предстојећи период, ЈКП "8. Август"

планира покретање примарне и организоване секундарне рециклаже, сакупљање и сортирање сировина по насељима и сабирање у главном рециклажном центру Општине.

У плану је изградња и опремање главног општинског рециклажног центра (лоцираног у оквиру будуће трансфер станице у Новој Црњи), као и мреже малих рециклажних дворишта у склопу месних заједница (Александрово, Тоба, Војвода Степа, Срска Црња и Радојево). Пет рециклажних дворишта заједно са главним рециклажним центром чинили би јаку основу за покретање ове уносне делатности, развоја средине, запошљавања, а пре свега остварење једног од императива заштите животне средине.

У оквиру рециклажне делатности, обављало би се примарна и секундарна селекција следећих сировина:

1. пластичне амбалаже,
2. вредних метала,
3. папира и картона,
4. стакла,
5. гуме,
6. електричног и електронског отпада,
7. старог намештаја и сл.

Рециклажом се постижу основни циљеви:

1. штедња енергије и сировина;
2. заштита животне средине;
3. добијање корисних производа;
4. смањење количине отпада који се одлаже на депонију;
5. продужавање радног века санитарне депоније;
6. остварење економске добити.

За разлику од примарних сировина које се добијају прерадом природних ресурса, секундарне сировине се добијају прерадом искоришћених примарних сировина. Да би се секундарне сировине могле наћи у употреби морају се процесирати и довести у стање да поседују неку употребну вредност. Због велике експлоатације природних сировина, друштвени и привредни одрживи развој мора се заснивати на рационалном коришћењу примарних ресурса и употребом секундарних сировина. Да би се на правилан начин приступило поступку рециклирања фракција отпада, неопходно је обезбедити оптималне услове за успешно функционисање овог битног чиниоца система за уривљање отпадом. Прво, мора се установити да ли постоји потреба за употребним добрима који се добијају процесом рециклаже, потом, сагледавање стања постојеће и потребне технике и технологије за нормално одвијање процеса рециклаже и на крају разматрање економске оправданости поступка.

Управљање посебним токовима отпада

У складу са Националном стратегијом, посебно се издвајају следећи токови отпада:

- кућни, комерцијални и неопасан индустријски отпад;
- амбалажа и амбалажни отпад;
- искоришћени акумулатори и батерије;
- стара возила;
- отпадне гуме;
- отпадана уља;
- РСВ отпад;
- опасан отпад;
- отпадна електронска и електрична опрема;
- муљ из постројења за третман отпадних вода.

За све поменуте токове посебног отпада, односно за њихово сакупљање, третман или одлагање издаје се дозвола, а оператер мора да води евиденцију о количини и врсти преузетог отпада и све неопходне податке да достави надлежној Агенцији.

Посебне токове отпада ЈКП „8. Август“ сакупљаће одвојено од осталог отпада, на тачно дефинисаним локацијама у насељу, привремено складиштити у посебно опремљеним просторијама у оквиру трансфер станице и предавати овлашћеним оператерима на даљи третман.

Управљање опасним отпадом пореклом из пољопривреде има приоритетни значај за очување здраве средине у општини. Досадашњи проблеми настали због неконтролисаног бацања амбалаже од пестицида и отрова, биће превазиђени успостављањем система управљања отпадом.

Управљање животињским отпадом

Зоохијигенска служба у надлежности је ЈКП „8. Август“ Српска Црња, у оквиру које се обавља:

- хватање паса луталица,
- сакупљање, збрињавање и даља испорука животињских лешева и конфиската.

Тренутно, у оквиру службе основан је азил за привремени смештај паса луталица, постоји хладњача за привремено лагровање животињских лешева и конфиската и неопходна механизација за транспорт и паковање.

Како би се служба развијала неопходно је:

- изградити објекат за смештај животињског отпада у складу са законским прописима,
- опремити азил за псе.

Трансфер станица

Трансфер станица у Новој Црњи биће место на које се отпад испоручује ради раздвајања или претовара пре транспорта до другог места третмана или одлагања. Претоварне станице су локације где се отпад из локалних возила за сакупљање привремено складишти и потом

претовара у већа возила која га потом транспортују на најближу санитарну депонију (у Кикинди). Основни мотив оснивања трансфер станица јесте економичнији и рационалнији превоз отпада. На овај начин могуће је укључити друга нестандардизована и приручна возила као подршку локалном сакупљању отпада.

Изградња трансфер станице почела је 2014. год. Локација је одабрана тако да буде у средишту општине, једнако удаљена од свих насељених места, на најближем растојању до регионалне депоније, довољно удаљена од насеља Нова Црња, са природним заштитним зеленим појасом, већ постојећим приступним путевима и делимичном инфраструктуром. За 2015. год. неопходно је урадити Пројекат трансфер станице са рециклажним центром, како би се даљи радови наставили, а цео пројекат био изведен до 2020. год.

3.3.1.11. Кратак преглед релевантних планских докумената

Заштита животне средине је у општини Нова Црња препозната као важан фактор у њеном одрживом развоју, те је у складу са тиме овој области и у рањем периоду приступано плански и за сада су израђена 3 планска документа, и то:

- Локални еколошки акциони план општине Нова Црња (из 2011. год.)
- Локални план управљања отпадом (из 2010. год.)
- План санације дивљих депонија (2014. год.)

Локални еколошки акциони план општине Нова Црња је урађен у жељи да се проблеми у области животне средине сагледају у целости, и на основу тога направи квалитетан план њиховог решавања. Поред општих делова, кључни делови Документа који се баве проблематиком заштите животне средине су: Квалитет и количина воде за пиће, Управљање отпадним водама, Управљање отпадом и Зелене површине. На крају документа дефинисани су приоритетни циљеви ЛЕАП-а, по областима. Овај документ представља добру основу за идентификовање стања у области, као и пројеката који ће се наћи у акционом плану ове Стратегије, нарочито што је уз њега детаљно разрађен и Акциони план.

Локални план управљања отпадом је Документ настао из чињенице да се неадекватно поступање са отпадом идентификовало као један од највећих еколошких проблема у Општини. У овом Документу су разрађени: Правни оквир за управљање отпадом, Анализа постојеће праксе у управљању отпадом (са подацима о депонијама), Опције управљања отпадом, Сратешки правци управљања отпадом. Овај документ представља добру основу за идентификовање пројеката који ће се наћи у акционом плану ове Стратегије.

План санације дивљих депонија је уједно и катастар дивљих депонија на територији општине Нова Црња, који указује на егзактне податке стања неконтролисано одлаганог отпада (површине, масе, запремине, локације, састав), прогнозира неопходна улагања како би се дивље депоније уклониле, предлаже начине решавања проблема, а уједно садржи податке о морфолошком саставу комуналног отпада који настаје током сваке сезоне чиме се прогнозира будући тренд настајања и неопходних капацитета за одлагање, економска исплативост увођења рециклаже и одређује капацитет трансфер станице.

3.3.2. SWOT анализа – Животна средина

Радна група РГ 3: Заштита животне средине је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> + Постојање ресурса у сфери обновљивих извора енергије (геотермални извори, соларна енергија, биомаса,...)*** + Значајни капацитети изворишта водоснабдевања** + Планска документација (ЛЕАП, План управљања отпадом, План санације дивљих депонија, Просторни план, Генерални урбанистички план,...)*** + Добро развијена каналска мрежа** + Буџетска линија – Фонд за заштиту животне средине** + Еколошка такса на нивоу Општине** + ЈКП „8. август“, Нова Црња + Сарадња са релевантним институцијама** + Стручност у надлежним институцијама* + Општински секретаријат за ЗЖС (кадрови, База података,...)** + НВО у области ЗЖС* + Ловиште „Млака“ + ДТД – Кикиндски канал* 	<ul style="list-style-type: none"> - Неразвијена свест о значају ЗЖС *** - Недостатак консензуса у сфери ЗЖС на локалном нивоу*** - Неискоришћеност Фонда из општинског буџета*** - Неадекватно управљање свим врстама отпада** - Непостојање сточног гробља** - Велики број дивљих депонија (око 40)** - Загађеност пољопривредног земљишта (минерална ђубрива, пестициди, сточни отпад, ...)*** - Стање каналске мреже** - Слаб и недовољно активан НВО сектор** - Низак % пошумљености** - Непостојање и лоше стање постојећих ветрозаштитних појасева (путеви ван насеља, око насеља, око привредних и других објеката)** - Непостојање мониторинга (ваздуха, воде, земљишта)** - Слаба зоо хигијена** - Некоришћеност геотермалних и других обновљивих извора енергије**
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ЕУ интеграције – законодавство*** ✓ Постојеће домаће законодавство** ✓ ЕУ фондови** ✓ Тренд побољшања услова живота** ✓ Имплементација Стратегије за смањење сиромаштва** ✓ Велики еколошки потенцијали Општине** ✓ Развој еко-привреде** 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Неконтролисана примена агротехничких и заштитних мера*** ✗ Најезда инсеката и глодара* ✗ Суше** ✗ Поплаве** ✗ Недоречена законска регулатива у домену коришћења обновљивих извора енергије**

Напомена: симбол „“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.*

3.4. Инфраструктура

3.4.1. Опис тренутне ситуације

3.4.1.1. Путна мрежа

Саобраћајни положај и саобраћајна повезаност

Положај општине Нова Црња је периферни у односу на најважније државне центре и саобраћајне коридоре, а то ублажава чињеница да је погранична општина. Наиме, гранични прелаз у Српској Црњи, преко кога се одвија друмски саобраћај, представља једну од основних веза наше земље са суседном Румунијом, чему се мора придати посебан значај за развој овог подручја, као и постојећим саобраћајним правцима са суседним општинама и ширим регионом преко државног пута I Б реда број 12 (Суботица – Сомбор – Оџаци – Бачка Паланка – Нови Сад – Зрењанин – Житиште – Нова Црња – државна граница са Румунијом (гранични прелаз Српска Црња)), државног пута II А реда број 104 (Нови Кнежевац – Банатско Аранђелово – Мокрин – Кикинда – Војвода Степа – Српски Итебеј – државна граница са Румунијом (гранични прелаз Међа), као и општинским путевима мањег саобраћајног значаја.

Једно од стратешких опредељења за уређење подручја општине Нова Црња, је да саобраћај као врло важна просторна функција подстиче развој овог простора, како би Општина превазишла стање постојеће неразвијености.

У домену путне инфраструктуре, планирано је успостављање и изградња нових капацитета, као и побољшање експлоатационих услова у оквиру остваривања веза са окружењем.

У општини Нова Црња постоји само путни саобраћаја различитих хијерархијских нивоа.

Основно стратешко опредељење у домену **путног саобраћаја** је задржавање свих изграђених саобраћајних капацитета, планирање обилазница, успостављање и изградња нових капацитета и њихово надовезивање у затворени општински систем саобраћајница различитог хијерархијског нивоа.

Изградња саобраћајних капацитета у Општини Нова Црња усмерена је на изградњу сегмената будуће саобраћајне матрице, који ће подићи квалитет веза са окружењем, али на нивоу рационалног улагања у ове капацитете. Време изградње ових капацитета је у директној економско-функционалној зависности од економске моћи нашег друштва у наредном периоду, јер сама Општина нема финансијског потенцијала да то реализује.

Део обилазнице око Александрова представља деоницу новог путног коридора на правцу (Суботица – Сомбор – Оџаци - Бачка Паланка-Нови Сад – Зрењанин – Житиште - Нова Црња - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Српска Црња)), са уклапањем у постојећу трасу државног пута I Б реда бр. 12.

Друго стратешко опредељење је изградња и уређење путева нижег хијерархијског нивоа (државних путева II реда и општинских путева) који по функцији буду оправдани у зависности од економских ефеката.

Државни пут II А реда бр. 104 задржава се у оквиру установљеног коридора.

На територији Општине Нова Црња изграђен је део поменутог пута на деоници Војвода Степа (која се налази у Општини Нова Црња) – Српски Итебеј (који се налази у Општини Житиште), тачније, изграђено је више од половине трасе.

Изградња пута на поменутом путном правцу планирана је значајним стратешким документима, од којих наводимо следеће:

Регионалним Просторним планом Аутономне Покрајине Војводине до 2020. год., у поглављу 3. Приоритети и стратешко развојни пројекти прве етапе спровођења плана до 2015. год., када је у питању путни саобраћај планиране су активности на реализацији изградње деонице пута Војвода Степа – Српски Итебеј (стара ознака пута ДП-123).

Регионалном развојном стратегијом Баната 2009-2013 такође је планирана изградња поменутог пута. На карти- Планирани главни путни правци уцртана је траса овог пута који би повезивао будуће путне правце - Банатску магистралу и правац означен на карти као „Веза пута Е 75 са коридором IV“.

Стратегијом развоја и категоризације путне мреже у Војводини, у поглављу које је посвећено Општини Нова Црња, наводи се да на овом простору егзистира државни пут II А реда 104 (стара ознака: регионални пут бр. 123) са деоницама које су делом изграђене а делом испројектоване (урађена је пројектна документација) тако да чини сегмент будуће саобраћајне матрице Војводине.

Просторним планом Општине Нова Црња, у поглављу Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система, повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама – саобраћајна инфраструктура се такође планира изградња овог пута.

На терену је тренутна ситуација таква да је изграђено више од половине овог пута а у продужетку постоји некатегорисани-атарски пут који се користи. Имајући у виду чињеницу да је пут нов, довољно широк и неоптерећен саобраћајем, брзина кретања по таквом путу је потпуно неприлагођена за кретање атарским путем те су при преласку на атарски пут, посебно ако се не познаје стање на терену, могуће саобраћајне несреће (које су се већ дешавале).

Стратешко опредељење општине Нова Црња је афирмација постојећих и утврђивање нових веза са околним општинама и регионима успостављањем - доградњом нових општинских путних сегмената који би представљали важне сегменте саобраћајне матрице овог дела Војводине. Реализација овог стратешког опредељења би била кроз изградњу/ реконструкцију општинских путева.

У наредном периоду потребно је извршити реконструкцију и изградњу следећих путева и то:

- Српска Црња – Радојево - (реконструкција)
- Српска Црња – граница општине (Хетин) – (реконструкција)
- Државни пут I Б реда бр. 12. - (реконструкција)
- Државни пут I Б реда бр. 12 - изградња деонице пута Војвода Степа – Српски Итебеј
- Нова Црња – Тоба – граница општине (Бан.Топола) – (реконструкција)
- Српска Црња – граница општине (Нови Козарци) - (изградња)

У погледу најниже хијерархијски дефинисане мреже путева- некатегорисаних и атарских путева, планирана је изградња прикључака на категорисане путеве, довођење нивоа нултог пута у границе прихватљивости, као и оптимизација извршења транспортног рада код убирања летине.

У духу традиције **немоторних кретања** овог простора, планирана је могућност успостављања бициклических коридора за међунасељско повезивање, које би било у функцији афирмације овог вида здравих, еколошки и економски прихватљивих кретања.

Друмски саобраћај

У општини Нова Црња постоји само путни саобраћај различитих хијерархијских нивоа.

Укупна дужина путева у Општини износи 62,63 km, од чега на државне путеве првог реда отпада 18,95 km, на државне путеве другог реда 18,63 km, а на општинске путеве 25,05 km. (интерни подаци)

Према званичним подацима РЗС, у општини Нова Црња је изграђено 77 km путева, од чега је 70 km под савременим коловозом. Од укупне дужине путева, 20 km чине магистрални путеви који су у потпуности под савременим коловозом. Магистрални правци покривају потез Зрењанин - Српска Црња (државна граница са Румунијом). Регионални путеви су дужине 36 km и у потпуности су под савременим коловозом. Локални путеви пружају се на дужини од 22 km, од којих је 15 km под савременим коловозом.

Основна концепција у домену путног-друмског саобраћаја. Планирано је задржавање свих изграђених саобраћајних капацитета, успостављање и изградња нових капацитета и њихово надовезивање у затворени општински систем саобраћајница различитог хијерархијског нивоа.

Табела 31: Државни путеви на територији Војводине који су у непосредној или посредној вези са Општином

ОЗНАКА пута	Опис путева
ДРЖАВНИ ПУТЕВИ I Б РЕДА	
12	(Суботица – Сомбор – Оџаци - Бачка Паланка-Нови Сад – Зрењанин – Житиште – Нова Црња – државна граница са Румунијом (гранични прелаз Српска Црња)
ДРЖАВНИ ПУТЕВИ II А РЕДА	
104	(Нови Кнежевац – Банатско Аранђелово-Мокрин-Кикинда-Војвода Степа-Српски Итебеј-државна граница са Румунијом (гранични прелаз Међа)
ДРЖАВНИ ПУТЕВИ II Б РЕДА	
IIБ-307	Башаид - Нова Црња

Извор: Уредба о категоризацији путева („Службени гласник РС”, број 14/2012)

Општина нема усвојену одлуку о пружању државних путева I и II реда који пролазе кроз насељена места на територији општине Нова Црња.

Међународни транзит одвија се из правца Румуније ка Новом Саду и у обрнутом смеру те је присутна велика емисија аерозагађења и буке у седишту општине, али и у другим насељима те је потребна изградња сегмената обилазнице државног пута I Б реда бр. 12, око насеља Српска Црња и Нова Црња, како би се елиминисао транзит који је упућен на међународни гранични прелаз ван урбаног простора, односно како би се минимизирали негативни утицаји на ниво урбаног живљења и животну средину.

Остали видови саобраћаја

На територији Општине нема железничког, воденог нити ваздушног саобраћаја.

У сврху активирања и развоја **железничке инфраструктуре**, коридор укинуге пруге узаног колосека Зрењанин фабрика - Радојево се задржава, с могућноћу активирања у случају потреба, тј. појаве интереса. У том случају обнова раније укинугих пруга у постојећим коридорима би се вршила према могућностима општине Нова Црња, привреде и железнице.

3.4.1.2. Електронска комуникациона инфраструктура

У општини Нова Црња сва насеља имају пошту. Стање функционисања фиксне телефоније је задовољавајуће и у сталном је успону.

Кабловски дистрибуциони систем постоји у насељима Српска Црња и Нова Црња, а планира се изградња и у осталим насељима општине.

Развој електронско комуникационог система је условљен наставком изградње оптичког преносног кабла, уградњом дигиталних телефонских центара у свим насељима општине. Што се тиче АДСЛ интернета он је почео да се уводи у насељима општине Нова Црња, а у осталим местима се очекује у скорије време, што зависи од броја заинтересованих страна. У општини Нова Црња сва насеља имају пошту. Стање функционисања фиксне телефоније је задовољавајуће и у сталном је успону.

У неким насељима, на пример, Војвода Степа, телефонски носећи стубови су лошег квалитета, односно трули, искривљени, тако да се у условима лошијих временских прилика, јављају сметње у телефонским везама. Ово подразумева потребу за побољшавањем квалитета преноса телефонских импулса у складу са савременијим техничким достигнућима.

Садашња електронска комуникациона инфраструктура не задовољава све потребе, грађана и привреде. У наредном периоду, неопходно је увођење дигиталне технологије, како за нове објекте, тако и замена постојећих аналогних комуникационих система, тј. аналогних телефонских централа, довољног капацитета, којим ће се омогућити неопходно укидање двојничких и инсталација дигиталних (ISDN и HDSL) телефонских прикључака.

Мобилна телефонија функционише преко провајдера Телеком, Теленор и ВИП.

Такође, је битно истаћи да је за интернет систем у општини карактеристично да за сада функционише по АДСЛ систему у појединим насељима, док се у осталим насељима планира његово увођење и прикључење већег броја корисника у овај систем преноса.

У Српској Црњи постоји радио станица, локалног карактера.

Дигитализацију је потребно извршити на свим нивоима, што подразумева и увођење оптичких каблова у месне мреже и до крајњих корисника. Дигитализација, проширење комуникационих система и проширење транспортне мреже, засноване на постојећим и новим оптичким кабловима и система омогућава пренос најсавременије дигиталне технологије.

Планира се изградња приводних оптичких кабловских веза од постојећег оптичког кабла Зрењанин-гран. Румуније, до крајњих телефонских централа у Тоби и Радојеву, као и од телефонске централе у Војвода Степи до раскрснице „Кекс“.

Оптичке кабловске везе се планирају дуж свих планираних саобраћајних коридора свих нивоа, као и у коридорима постојећих саобраћајница у трасама постојеће електронске комуникационе мреже у сврху реконструкције постојећих кабловских веза и повећања капацитета.

Радио-релејна веза је планирана на релацији Српска Црња-Радојево.

Изграђени су антенски системи и базне станице мобилне телефоније на појединим локацијама (нпр. на локацијама у КО Александрово, КО Српска Црња, КО Радојево, КО Нова Црња) а по плановима развоја надлежних предузећа планира се изградња истих и у КО Војвода Степа и КО Тоба што ће омогућити рад овог система електронских комуникација на целом подручју општине.

Радио-дифузни систем засниваће се такође на дигиталној технологији, што подразумева замену постојећих уређаја емисионих система.

За пријем и дистрибуцију сателитских и земаљских радио и ТВ програма, у свим насељима потребно је изградити кабловски дистрибуциони систем. Према савременим техничким стандардима, кабловски дистрибутивни систем (КДС) је вишенаменски широкопојасни комуникациони систем намењен, како дистрибуцији радио и ТВ сигнала, тако и пружању широкопојасних интерактивних, тј. двосмерних сервиса корисницима.

На основу званичних статистичких података, на територији општине Нова Црња има 3.777 телефонских прикључака, што представља изузетно добру покривеност имајући у виду чињеницу да према статистичким подацима општина има укупно 3.886 домаћинстава.

3.4.1.3. Електрификација

Дистрибуцију електричне енергије на територији Општине обавља Електродистрибуција Зрењанин.

На територији општине налазе се следеће трафостанице:

- ТС 110/20 kV „Нова Црња“ ... 1 ком.
- ТС 20/04 kV, сопствене ... 53 ком.
- ТС 20/04 kV, туђе ... 27 ком.

Средње напонска мрежа:

- Надземни водови ... 84,7 km
- Подземни водови ... 6,0 km

Ниско напонска мрежа:

- Надземни водови ... 145,58 km
- Подземни водови ... 6,83 km
- Број потрошача (домаћинстава) ... 5.317
- Број потрошача СН ... 14
- Број потрошача остали ... 436
- Потрошња домаћинстава ... 20.633 MWh
- Потрошња на СН мрежи ... 8.293 MWh

- Потрошња остали ... 5.018 MWh
- Покривеност домаћинстава електричном енергијом ... 100%

На подручју општине Нова Црња налази се трафостаница ТС 110/20 kV „Нова Црња“, чија је инсталисана снага 20 MVA. Ова трафостаница има улогу напајања следећих насељених места: Српска Црња, Нова Црња, Радојево, Војвода Степа, Хетин, Александрово и Банатско Карађорђево.

На овом делу конзума не очекује се већи пораст потрошње електричне енергије у наредном периоду. Дугорочним и Средњорочним планом развоја дистрибутивне мреже на подручју ЕД „Зрењанин“ планирани су следећи радови који ће довести до повећањасигурности напајања у овом конзуму:

1. Планирани су радови на изградњи далековода напонског нивоа 20 kV између насељених места Радојево и Хетин;
2. Планирани су радови на изградњи далековода напонског нивоа 20 kV између насељених места Хетин и Српски Итебеј;
3. Планирани су радови на изградњи далековода напонског нивоа 20 kV између насељених места Нова Црња и Нови Козарци
4. Планирани су радови на реконструкцији постојећег далековода напонског нивоа 35 kV између ТС 110/20 kV „Нова Црња“ и ТС 110/20 kV „Бегејци“;
5. Планирани су радови на реконструкцији постојећег далековода напонског нивоа 35 kV између ТС 110/20 kV „Нова Црња“ и ТС 35/10 kV „Руско Село“.

У кругу ТС 110/20 kV „Нова Црња“ постоји енергетски трансформатор са трансформацијом 20/35 kV, снаге 8 MVA. Основна улога овог трансформатора је помоћ у напајању конзума ТС 35/10 kV „Руско Село“ у случају нестанка основног напајања за ТС „Руско Село“ из ТС 110/35 kV „Кикинда 1“, као и помоћ у напајању дела конзума ТС 110/20 kV „Бегејци“ .

На простору Општине постоји изграђена преносна и дистрибутивна мрежа, коју је потребно ревитализовати и обезбедити нове капацитете.

Постојећу нисконапонску мрежу у свим насељима на простору општине Нова Црња, потребно је у потпуности реконструисати.

Потребна је изградња нових трафостаница напонског преноса и реконструкција постојећих зиданих како би се обезбедило довољно капацитета за све потрошаче. Електроенергетска мрежа у насељима је углавном надземна на бетонским и гвоздено-решеткастим стубовима.

Поправљање квалитета испоруке и напонских прилика у мрежи потребно је решавати локално изградњом нових средњенапонских и нисконапонских објеката.

Зидане трафостанице типа „кула“ потребно је заменити новим, изградњом монтажно-бетонских и стубних трафостаница.

У деловима насеља и садржаја ван насеља, где су планиране радне зоне и где постоји надземна средњенапонска и нисконапонска мрежа, која прелази преко тих површина, мрежу је потребно каблирати.

Светиљке за јавно осветљење постављене су по стубовима електроенергетске мреже.

Мрежу јавног осветљења дуж главних саобраћајница треба реконструисати. У споредним улицама не постоје светиљке на свим стубовима.

У свим насељима, туристичким и другим локалитетима потребно је изградити квалитетну јавну расвету, у складу са новим технологијама развоја расветних тела.

Преко територије општине планирана је траса 400kV далековода до планиране 400/110 kV ТС „Кикинда“.

Електричну енергију у наредном периоду потребно је обезбедити делом и из обновљивих извора.

Напајање електричном енергијом садржаја ван насеља може се обезбедити и из сопствених извора (агрегати, обновљиви извори енергије).

Изградња електроенергетске мреже, високонапонске и нисконапонске, на простору Општине вршиће се у складу са плановима развоја електроенергетске мреже надлежних предузећа, односно условима надлежних предузећа.

Планирани радови за наредни период:

У КО Српска Црња:

1. „Циглана“- овај простор је, планиран за спортско-рекреативно-туристички комплекс, тако да је за овај локалитет потребна једна трафостаница;
2. „Шолаја“- овај простор је планиран за радну зону, због чега ће бити потребно реконструисати постојећи далековод и трафостаницу;
3. „Каштел“- овај простор је планиран за туристичко-спортско-рекреативни комплекс, те је потребно постојећу СТС трафостаницу заменити трафостаницом веће снаге, чиме би се задовољиле потребе поменутог комплекса, царине, тј. граничног прелаза;
4. Реконструкција далековода на релацији „Мали Бојевић“-гранични прелаз.
5. Радна зона, парцела 9362, на којој је планирана изградња производних погона.

У КО Александрово:

7. „Пескара“- овај простор је намењен за спорт и рекреацију, те је за овај локалитет потребна једна трафостаница.

У КО Нова Црња:

Планом генералне регулације насеља Нова Црња, планирана је изградња рибњака, у насељу Нова Црња, недалеко од ловачког дома, те постоји могућност да ће за исти бити потребна доградња или реконструкција постојеће мреже.

У КО Молин:

Просторним планом је овај простор предвиђен за изградњу ветропарка и енергана које користе друге обновљиве изворе енергије, због чега ће бити потребно реконструисати постојећи далековод и трафостаницу.

Неопходна је реконструкција далековода на релацији Нова Црња – Тоба и Војвода Степа-Хетин.

У КО Радојево:

Изградити мрежу до објекта железничког саобраћаја, који се налази на парцелама 5974/1 и 5974/2.

Што се тиче свих насељених места Општине, проблем је мрежа, те је у наредном периоду потребна реконструкција, према приоритетима.

3.4.1.4. Топлификација и гасификација

На територији Општине не постоји топловодна мрежа.

Гасовод

Дистрибутер природног гаса је ЈП „Србијагас“ Нови Сад, РЈ Кикинда. Подаци о броју прикључака на територији Општине Нова Црња, добијени од надлежног предузећа за дистрибуцију гаса дати су посредством следеће табеле.

Табела 32: Прикључци на гасовод ниског притиска у општини Нова Црња

Р.бр.	Насељено место	Категорија	Укупно	Неактивни			Активан
				Искључен	Одјављен	Вертикала	
1.	Српска Црња	Физичка лица	1.219	48	159	21	991
		Правна лица	59	6	16	1	36
		Укупно:	1.278	54	175	22	1.027
2.	Александрово	Физичка лица	716	30	121	56	509
		Правна лица	32	11	1	4	16
		Укупно	748	41	122	60	525
3.	Војвода Степа	Физичка лица	558	42	76	28	412
		Правна лица	18	4	2	0	12
		Укупно:	576	46	78	28	424
4.	Радоево	Физичка лица	246	15	42	0	189
		Правна лица	14	5	0	1	8
		Укупно:	260	20	42	1	197
5.	Нова Црња	Физичка лица	152	0	52	0	100
		Правна лица	20	3	4	0	13
		Укупно:	172	3	56	0	113
УКУПНО:			3.034	164	473	111	2.286

Извор: ЈП „Србијагас“ Нови Сад, РЈ Кикинда

Постојећи капацитети и изграђеност гасоводне инфраструктуре на подручју обухвата општине, углавном задовољавају садашње потребе потрошача.

Просторним планом општине Нова Црња планира се гасификација насеља Тоба изградњом разводног гасовода, мерно-регулационе станице (МРС) и дистрибутивне гасоводне мреже за насеље Тоба.

Снабдевање гасом, евентуалних нових потрошача у радним зонама, вршило би се изградњом разводних гасовода, као и потребних мерно-регулационих станица и прикључењем на најближу гасоводну инфраструктуру, према расположивом капацитету и положају гасовода.

На територији општине Нова Црња не планира се изградња **нафтовода**.

3.4.1.5. Водоснабдевање

Водовод

У општини Нова Црња сва насеља имају водовод.

Снабдевање водом врши се захватањем подземних вода из основног водоносног комплекса. Захватни објекти су бушени вертикални бунари којих активних на извориштима јавног водоснабдевања има 21 и 3 на локацијама микро водоводних заједница. У свим бунарима се налазе потапајуће пумпе капацитета 10-15 l/s. Резервоари за воду израђени су од челика. У Српској Црњи постоји водоторањ капацитета 200 m³, а у осталим насељима постоје хидрофорска постројења са челичним резервоарима капацитета од 5-10 m³.

Нова Црња:

Снабдевање насеља водом врши се преко два бунара (од којих је један у резерви – није опремљен хидромашинском опремом). На периферији насеља, у индустријском делу, постоје два изворишта за водоснабдевање бивше шећеране са 4 бунара у уљаре са 3 бунара.

Александрово:

Снабдевање насеља водом за пиће обавља се каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса са два бунара на крају насеља.

Војвода Степа:

Насеље Војвода Степа снабдева се водом за пиће експлоатацијом подземних вода основног водоносног комплекса преко два бунара на изворишту у североисточном делу насеља.

Радојево:

У Радојеву постоји нова водоводна мрежа. Снабдевање водом за пиће врши се преко једног бунара на изворишту на крају насеља.

Српска Црња:

Снабдевање водом насеља обавља се експлоатацијом подземних вода основног водоносног комплекса преко два бунара на изворишту у северозападном делу насеља. Поред бунара за јавно водоснабдевање у насељу и на његовој периферији за индустријске потребепостоје још три изворишта.

Тоба:

Насеље Тоба снабдева се водом за пиће експлоатацијом подземних вода основног водоносног комплекса преко једног бунара.

Према подацима надлежног комуналног предузећа – ЈКП „8. август“, Српска Црња, у општини Нова Црња је 3.886 домаћинства прикључено на водоводну мрежу, што представља 100 %. Укупна дужина водоводних цеви (примарна и секундарна мрежа) је 173 km. Укупна дужина водоводних азбестних цеви на територији општине је 60 km. Потрошња воде у домаћинствима је 250.000,00 m³/год., а у правним лицима 94.131,00 m³/год. Према подацима завода а статистику, укупна количина захваћене воде у општини Нова Црња је 459.000 m³.

Једна од планираних варијанти снабдевања водом највишег квалитета становника општине Нова Црња је изградња регионалног система водоснабдевања Горње Тисе. Према Стратегији водоснабдевања и заштите вода у АП Војводини („Службени лист АПВ“, бр.1/10), коју је израдио ПМФ – Департман за хемију, биохемију и заштиту животне средине, Нови Сад, снабдевање водом општине Нова Црња, предвиђена је изградња микрорегионалног

система „Јужни Банат“, из којег би се поред насеља у општинама Сечањ и Житиште, снабдевало и становништво у насељима општине Нова Црња.

Техничко решење предвиђа дистрибуциону мрежу за снабевање водом у довољним количинама, потребног притиска и одговарајућег квалитета, која би се напајала из микрорегионалног система водоснабдевања „Јужни Банат“. Према Стратегији водоснабдевања и заштите вода у АП Војводини, предвиђено је формирање изворишта на два локалитета на територији општине Сечањ, одакле би се вода упућивала ка потрошачима у општинама Житиште и Нова Црња. Вода би у општину Нова Црња (насеље Александрово) долазила из правца насеља Банатско Карађорђево у општини Житиште, одакле би се даље дистрибутивним цевоводима слала ка потрошачима – свим насељима у општини Нова Црња.

Постојећи извори и бунари у насељима задржали би се као допуна система, уз њихово уређење, контролу и заштиту квалитета воде за санитарну употребу.

Трасе дистрибутивних цевовода планиране су поред постојећих путева, где су услови за изградњу и каснију експлоатацију повољни. За правилно функционисање и рад цевовода предвидети потребан број типских објеката: пумпне станице, резервоари, шахтови за испуст и испирање, шахтови за смештај ваздушних вентила, путева, пролази испод водотокова, мерно-регулациони објекти.

Друга могућност је довођење вода са већих удаљености са такозваном „Банатском магистралом“, из изворишта регионалног водоснабдевања Ковин-Дубовац-Банатска Паланка.

До реализације регионалног система водоснабдевања, водоснабдевање ће се развијати у правцу који је сада у функцији, уз повећање броја црпних бушотина на постојећим, или новим извориштима са изградњом појединачних уређаја за дотеривање квалитета воде по захтеваним критеријумима, као и изградњом неопходних елемената у системима (резервоари, црпне станице, коморе итд.). У наредном периоду ићи ће се на смањивање специфичне потрошње воде у домаћинствима, политиком реалних цена воде, мерењем утрошка воде и мерама планске рационализације потрошње.

Рационално коришћење водних ресурса подразумева: коришћење висококвалитетних вода само за пиће, а захватање мање квалитетних вода, уз неопходан третман за потребе наводњавања, индустријских техничких вода и осталих намена које су мање захтевне по питању квалитета сирове воде.

Постоји велики проблем у водоснабдевању средњег Баната због лошег квалитета подземних вода које се захватају из кварталних и неогених наслага. На овим просторима подземне воде које се користе за водоснабдевање не задовољавају норме за пијаће воде због више параметара (органолептичке особине воде, повећане концентрације органских материја, гвожђа, мангана, фенола, натријума ...). Овај проблем постоји и у општини Нова Црња, водоснабдевање се врши преко бушених бунара који постоје у сваком насељеном месту и који захватају воду из кварталних и неогених наслага.

Изузетак је извориште у насељу Радојево, подземне воде са овог изворишта имају знатно боље органолептичке особине, мањи садржај органских материја, гвожђа, ортофосфата, мања минерализација и др.

Због свега наведеног започета су хидрогеолошка истраживања на подручју Радојева како би се утврдило постоји ли могућност да се на подручју Радојева захвате квалитетније подземне воде којима би се снабдевала и остала насеља на територији општине Нова Црња.

Захватање подземних вода се сада врши путем два бунара, за бушење трећег бунара урађена је пројектно техничка документација.

Обезбеђивање квалитетније воде за водоснабдевање знатно би поправило квалитет живота становништва у општини Нова Црња. Лош квалитет воде негативно утиче на пословну климу у Општини јер се потенцијални инвеститори теже одлучују на улагања у општине где не постоји квалитетна инфраструктура а водоснабдевање је основни проблем који треба решити пре отварања неке фабрике, установе, погона и сл.

3.4.1.6. Канализација и отпадне воде

Фекална и атмосферска канализација

У општини Нова Црња ниједно насеље нема урађену канализациону мрежу, већ се отпадне воде испуштају у индивидуалне септичке јаме. Према подацима Републичког завода за статистику, укупна количина испуштених отпадних вода у Општини је 321.000 m^3 .

Површинске воде изложене су деградацији, упуштањем отпадних индустријских и насељских вода, те је потребно решавати питање одвођења отпадних вода. На простору општине Нова Црња планирана је изградња сепарационих канализационих система, којима би се посебно одводиле фекалне отпадне воде, а посебно атмосферске отпадне воде.

Фекални канализациони системи би прикупљали и одводили све отпадне воде настале при употреби и коришћењу.

Индустријске отпадне воде решавале би се, по потреби, посебним системима. Зависно од врсте и типа загађене воде вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предтретман, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном и атмосферском отпадном водом. Предтретман индустријских отпадних вода треба да обезбеди одстрањивање из индустријских отпадних вода материје које се мало или никако не одстрањују на централном уређају за пречишћавање отпадних вода, а које могу угрозити захтевани квалитет вода реципијента.

За пречишћавање комуналних отпадних вода насталих у домаћинствима предвиђена је изградња постројења у свим насељима, али је могуће користити и тзв. групне системе, за пречишћавање отпадних вода из више оближњих насеља, повезаних магистралним колекторима са одговарајућим КЦС (канализационим црпним станицама). За индустријске отпадне воде потребно је пречишћавање унутар самих индустријских комплекса.

У наредном периоду планирана је изградња канализационе мреже у Новој Црњи, Српској Црњи као и изградња канализационе мреже у осталим насељима општине. С обзиром да у насељима општине не постоји изграђена јавна канализациона мрежа, иста ни не може да се гради без изградње постројења за пречишћавање отпадних вода.

Развој атмосферске канализације има задатак заштите урбанизованих површина унутар насеља и индустријских погона од плављења атмосферским водама. Кишна канализација у насељима општине Нова Црња је решена преко постојеће мреже отворених канала. За атмосферске отпадне воде са зауљених и запрљаних површина (бензинске пумпе и слично), потребно је предвидети одговарајући третман на сепаратору уља и таложнику. Садржај уља у третираној води не сме бити већи од 0,1 mg/l , а суспендованих материја од 30 mg/l .

Приликом планирања изградње атмосферске канализације потребно је претходно дефинисати укупне количине упуштених вода и сходно томе уз консултацију надлежних органа водопривреде проценити могућност прихвата дефинисаних количина. У случају да су процењене количине упуштених вода веће од оних на које су димензионисани делови каналске мреже у које се предвиђа упуштање, потребно је предвидети могућност реконструкције (повећање протицајног профила и сл.). Без обзира на евентуалну потребу реконструкције, са надлежним водопривредним предузећима потребно је уговорно решити прихват прикупљених вода.

У случају да се у неки од канала у склопу система за одводњавање предвиђа упуштање атмосферских вода прикупљених са било које површине, потребно је имати у виду да се могу упуштати само чисте воде, и евентуално технолошке, које морају бити пречишћене, без таложљивих или муљевитих материја ради обезбеђења II.б класе квалитета воде у каналу.

Атмосферске и условно чисте технолошке воде (раскладне и сл.), чији квалитет одговара II.б класи квалитета воде могу се без пречишћавања упуштати у мелиорационе канале, ретензије по ободу насеља и сл.

Изливи атмосферских и пречишћених вода у мелиорационе канале морају бити изведени на одређен начин да би се спречило деградирање и нарушавање стабилности косина канала.

Напомена: Урађена је пројектно-техничка документација за изградњу канализационе мреже и пречистач отпадних вода у насељима Српска Црња и Александрово.

3.4.1.7. Кратак преглед релевантних планских докумената

У решавању релевантне проблематике израђена су следећа планска документа:

1. Просторни план општине Нова Црња (из 2011. год.) и Измене и допуне Просторног плана Општине Нова Црња (из 2014. год.). Овај План садржи разраду за насељена места Радојево и Тоба.
2. План генералне регулације насеља Нова Црња (из 2013. год.), План генералне регулације насеља Српска Црња (из 2013. год.), План генералне регулације насеља Војвода Степа (из 2011. год.), План генералне регулације насеља Александрово (из 2006. год.).

На овакав начин припремљена стратешка документа представљају добру основу за идентификовање/дефинисање циљева и пројеката у Стратегији.

3.4.2. SWOT анализа – Инфраструктура

Радна група **РГ 4: Развој инфраструктуре** је у оквиру свог тематског подручја израдила SWOT матрицу приказану у наставку.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> + Међународни гранични прелаз са термималом*** + Развијена путна мрежа** + Добро стање локалних путева** + Развијена водоводна мрежа и објекти** + Развијена каналска мрежа (ДТД и атарске мреже)** + Развијена и обновљена електрична мрежа и трафо станице** + Развијена телекомуникациона мрежа (фиксна, мобилна)** + Добра покривеност Интернет мрежом (ADSL, Wi-Fi)** + Развијена гасна мрежа са објектима (бушотине и гасне станице)** + Постојање Катастра непокретности** + Постојање ЈКП** + Објекти: Дом здравља и амбуланте у насељеним местима, обданишта, Школа, Библиотека, зграда Општине, МЗ у свим насељеним местима* + Објекти и организације ватрогасне јединице и ДВД у свим местима* + Постојање седишта полицијске станице* + Пројектно-техничка документација за канализациону мрежу у Српској Црњи и Александрову* + Пројектно-техничка документација за ојачање путне мреже у Општини* + Опремљеност индустријских зона + Документ - Анализа ветрова у циљу изградње ветропаркова* 	<ul style="list-style-type: none"> - Непостојање канализационе мреже (проблемими са септичким јамама и висином подземних вода)*** - Лош квалитет пијаће воде (изворишта)** - Постојање дивљих депонија*** - Стање регионалног пута** - Неопремљеност радних зона** - Недовољно финансијских средстава за одржавање објеката институција (МЗ, домови културе, школе,...)** - Нерешено управљање гробљима у појединим местима** - Неодржавање спортских терена и излетишта* - Лоша јавна расвета* - Лоша енергетска ефикасност објеката (кровови, фасаде, столарија,...)* - Небрига о приватизованим објектима*
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Близина ЕУ – граница** * ✓ ЕУ фондови** ✓ Републички и покрајински фондови** ✓ Опредељена локација за трансфер станицу за отпад* ✓ Едукација становништва на сакупљању секундарних сировина* 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Светска економска криза*** ✗ Политички утицај и политичке промене** ✗ Нестимулативна законска регулатива у области изградње* ✗ Поплаве*

*Напомена: симбол „**“ означава „јачину“, односно „важност“ атрибута.*

4. ИНТЕГРАЛНА АНАЛИЗА

Након спроведених секторских анализа фактора који утичу на одрживи развој општине Нова Црња, Стратешки савет за израду Стратегије је на основу дискусија базираних на аргументима побројаним у опису постојећег стања у Општини у све четири посматране области (Економски развој; Друштвене делатности; Животна средина и Инфраструктура) пажљиво извршио интеграцију и агрегацију идентификованих фактора и дошао до консензуса око кључних фактора и стратешких усмерења развоја.

Секторске анализе фактора развоја су такође послужиле код идентификовања стратешких циљева сваког секторског приоритета, док је интегрална анализа послужила као основа за правилно одређивање стратешких усмерења развоја Општине, односно за одабир приоритета одрживог развоја општине Нова Црња у планираном периоду.

Оба нивоа анализе послужиће и као основа за евентуалне ситуационе анализе током фазе имплементације Стратегије, када се буду детаљно разматрали, припремали и реализовали конкретни појединачни пројекти у свим секторима.

У наставку је приказана Интегрална SWOT матрица у коју су унешени фактори развоја препознати у секторским анализама, као и фактори формулисани на начин да представљају интеграцију или агрегацију појединачних фактора из секторских анализа.

Табела 33: Интегрална SWOT матрица

СНАГЕ	СЛАБОСТИ	
<ul style="list-style-type: none"> + Гранични прелаз Српска Црња са терминалом (SRB-RO) – близина ЕУ*** + Обрадиво пољопривредно земљиште (25.000 ha, доброг квалитета)*** + Мултикултуралност и мултиетничност*** + Традиција Ђура Јакшић (КТЦ „Ђура Јакшић“, Библиотека „Ђура Јакшић“, аматерско дечије позориште „3+“, Спомен кућа „Ђуре Јакшића“ (са галеријом и музејем.)*** + Културне и друге манифестације (Липарске вечери, Венац липарских градова, дани села,...)*** + Постојање ресурса у сфери обновљивих извора енергије (геотермални извори, соларна енергија, биомаса,...)*** + Развијена инфраструктурна мрежа (путна, водовод, канали, електрична, телекомуникациона, гасна, Интернет)*** + Усвојена планска документација*** + Јака ИПГ са значајним бројем младих власника** + Развијено сточарство (велики број малих фарми свиња, говеда, пилића)** + Развијен лов и роболов (ловишта, рибњаци)** + Развијена мрежа организација у сфери друштвених делатности (школство, здравство, социјална заштита, култура, спорт)** + Туристичке манифестације (сеоске славе и друге манифестације)** + Спортско-рекреативни објекти (базен, спортска хала, спотрски терени широм Општине, физкултурне сале и терени у школама)** + Бројна и активна удружења грађана (НВО у сфери ЗЖС, КУД-ови)** + Буџетска линија – Фонд за заштиту животне средине** + Значајни капацитети изворишта водоснабдевања** + ЈКП „8. август“, Нова Црња* + Постојање Катастра непокретности** + Израђена П-Т документација (канализација, путеви,...)* + Опремљеност радних зона* + Објекти и организације ватрогасне јединице и ДВД у свим местима* + Постојање седишта полицијске станице* + Канцеларије за смањење сиромаштва, правна питања и младе* + Постојање и активности верских заједница* 	<ul style="list-style-type: none"> - Загађеност пољопривредног земљишта (минерална ђубрива, пестициди, сточни отпад, ...)*** - Непостојање канализационе мреже (проблемима са септичким јамама и висином подземних вода)*** - Мали број (производних) предузећа, нарочито средњих и великих*** - Недефинисани развојни циљеви у Општини** - Неповољна старосна структура** - Велики број незапослених (2/3 без и са основном школом)** - Неадекватна водоводна мрежа** - Стање каналске мреже** - Непостојање супра- и инфраструктурних предуслова за развој туризма** - Честе промене менаџмента и дела запослених у установама друштвених делатности** - Мали број ученика у школама** - Мали општински буџет према стању објеката у сфери друштвених делатности (школство, здравство, ...)*** - Неадекватна опремљеност у образовним и установама културе ** - Медијска непокривеност** - Неразвијена свест о значају ЗЖС ** - Неадекватно управљање свим врстама отпада** - Непостојање сточног гробља** - Велики број дивљих депонија (око 40)** - Низак % пошумљености** - Непостојање и лоше стање постојећих ветрозаштитних појасева** - Непостојање мониторинга (ваздуха, воде, земљишта)** - Слаба зоо хигијена** - Неискоришћеност геотермалних и других обновљивих озвора енергије** - Лош квалитет пијаће воде (изворишта)** - Неопремљеност радних зона** - Нерешено управљање гробљима у појединим местима** - Неодржавање спортских терена и излетишта* - Лоша јавна расвета* - Лоша енергетска ефикасност објеката (кровови, фасаде, столарија,...)* - Небрига о приватизованим објектима* 	<ul style="list-style-type: none"> - Загађење (минерална ђубрива, пестициди, сточни отпад, ...)*** - Непостојање канализационе мреже (проблемима са септичким јамама и висином подземних вода)*** - Мали број (производних) предузећа, нарочито средњих и великих*** - Недефинисани развојни циљеви у Општини** - Неповољна старосна структура** - Велики број незапослених (2/3 без и са основном школом)** - Неадекватна водоводна мрежа** - Стање каналске мреже** - Непостојање супра- и инфраструктурних предуслова за развој туризма** - Честе промене менаџмента и дела запослених у установама друштвених делатности** - Мали број ученика у школама** - Мали општински буџет према стању објеката у сфери друштвених делатности (школство, здравство, ...)*** - Неадекватна опремљеност у образовним и установама културе ** - Медијска непокривеност** - Неразвијена свест о значају ЗЖС ** - Неадекватно управљање свим врстама отпада** - Непостојање сточног гробља** - Велики број дивљих депонија (око 40)** - Низак % пошумљености** - Непостојање и лоше стање постојећих ветрозаштитних појасева** - Непостојање мониторинга (ваздуха, воде, земљишта)** - Слаба зоо хигијена** - Неискоришћеност геотермалних и других обновљивих озвора енергије** - Лош квалитет пијаће воде (изворишта)** - Неопремљеност радних зона** - Нерешено управљање гробљима у појединим местима** - Неодржавање спортских терена и излетишта* - Лоша јавна расвета* - Лоша енергетска ефикасност објеката (кровови, фасаде, столарија,...)* - Небрига о приватизованим објектима*

Табела 33 (наставак): Интегрална SWOT матрица

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Прекогранична сарадња – близина ЕУ (Румунија)*** ✓ ЕУ фондови** ✓ Републички и покрајински фондови** ✓ Ветропотенцијал** ✓ Тренд повећања коришћења енергије из обновљивих извора** ✓ ЕУ интеграције – законодавство** ✓ Постојеће домаће законодавство (у сфери ЗЖС)** ✓ Тренд побољшања услова живота** ✓ Развој еко-привреде** ✓ Руска култура (активности руског културног центра, читраонице,...)** ✓ Стране амбасаде** ✓ Братске општине и градови* ✓ Опредељена локација за трансфер станицу за отпад* ✓ Ниска вредност некретнина* ✓ Едукација становништва на сакупљању секундарних сировина* 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ Депопулација Општине*** ✗ Мали број деце и младих уопште*** ✗ Централизација на нивоу државе*** ✗ Систем вредности друштва*** ✗ Неконтролисана примена агротехничких и заштитних мера*** ✗ Непостојање јасне државне политике за развој економског сектора** ✗ Стање регионалног пута** ✗ Недостатак државне подршке према ИПГ** ✗ Светска економска криза** ✗ Нестабилна политичка ситуација на свим нивоима** ✗ Нове мере штедње и пад стандарда** ✗ Климатске промене (суше, поплаве,...)** ✗ Недоречена законска регулатива у домену коришћења обновљивих извора енергије** ✗ Најезда инсеката и глодара* ✗ Нестимулативна законска регулатива у области изградње*

4.1 Кључни фактори успеха

Кључни фактори успеха, односно просперитета општине Нова Црња идентификовани из претходно израђене Интегралне SWOT матрице су:

1. Заустављање негативних демографских трендова,
2. Даљи развој пољопривредне производње са акцентирањем прераде пољопривредних производа,
3. Даље неговање културно-историске баштине и мултикултуралности, и
4. Предузимање неопходних мера по питањима заштите животне средине.

У избору најбоље стратегије могућа су 4 приступа, и то:

1. Стратегија базирана на повезаности **снага** и **шанси (SO)**, када се користе унутрашње снаге да би се искористиле шансе из окружења.
2. Стратегија базирана на повезаности **снага** и **претњи (ST)**, када се користе унутрашње снаге да би се неутрализовале или минимизирале спољашње претње.
3. Стратегија базирана на повезаности **слабости** и **шанси (WO)**, када се тежи превазилажењу унутрашњих слабости користећи шансе из окружења.
4. Стратегија базирана на повезаности **слабости** и **претњи (WT)**, када се настоје минимизирати унутрашње слабости и избећи спољашње претње.

Примењеном матрицом међусобне повезаности појединих елемената интегралне SWOT анализе дошло се до потенцијалних стратешких усмерења развоја општине Нова Црња у периоду до 2020. год. Међу њима, посебну пажњу заслужују они који се базирају на реалним претпоставкама, односно, онима која су произишла из комбиновања снага којима располаже Општина и шансама које јој нуди окружење.

У наставку су приказана следећа стратешка усмерења за конкретне случајеве:

1. Стратешка усмерења произашла из повезаности снага и шанси

- Повећање промета роба и људи на граничном прелазу Српска Црња;
- Ефикасније коришћење обрадивог пољопривредног земљишта;
- Јачање културне понуде уз афирмацију културно-историјског наслеђа и мултикултуралности.

2. Стратешка усмерења произашла из повезаности снага и претњи

- Успостављање механизма за задржавање и привлачење младих и образованих људи;
- Ревитализација сектора пољопривреде;
- Очување и санација обрадивог пољопривредног земљишта.

3. Стратешка усмерења произашла из повезаности слабости и шанси

- Већа брига око одржавања постојеће инфраструктуре;
- Доградња недостајуће инфраструктуре;
- Постизање локалног консензуса око локалних развојних циљева.

4. Стратешка усмерења произашла из повезаности слабости и претњи

- Ургентно смањење незапослености;
- Разни облици едукације грађанства и пољопривредника кроз активнији НВО сектор;
- Већа брига око опремања организација у сфери друштвених делатности.

5. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

На основу спроведених анализа, у овом делу стратешког документа постављени су основни елементи Стратегије:

- Визија;
- Приоритети;
- Стратешки циљеви, и
- Програми развоја.

Са становишта природних услова, општина Нова Црња поседује релативно ограничене потенцијале за развој. Пољопривредно земљиште је свакако једно од потенцијала којима располаже Општина. Међутим, поред њега, на територији Општине се налазе и релативно значајни потенцијали у сфери обновљивих извора енергије, као што су: геотермални извори, соларна енергија, биомаса и ветропотенцијал. Културно-историјско наслеђе Општине, пре свега у лику и делима Ђуре Јакшића може бити значајан чинилац у развоју културне понуде. Када се овоме дода и веома значајана карактеристика Општине, а то је њена мултиетничност, са свим својим потенцијалима, од представљања културе у ужем, али и у ширем облику кроз занатске производе и гастрономску понуду, постепено се заокружује слика о одрживим развојним правцима.

На превазилажењу негативних трендова и покретању просперитета, могуће је искористити следеће компаративне предности општине Нова Црња:

- Неговање лика и дела **Ђуре Јакшића**, кроз различите манифестације и развој установа културе у Општини;
- Постојање релативно значајних потенцијала у сфери **обновљивих извора енергије** (геотермални извори, соларна енергија, биомаса и ветропотенцијал);
- Релативно значајне површине **„здравог“ пољопривредног земљишта**;
- Постојање бројних туристичких манифестација са акцентом на неговању **мултикултуралности** Општине.

5.1. Дефинисање визије

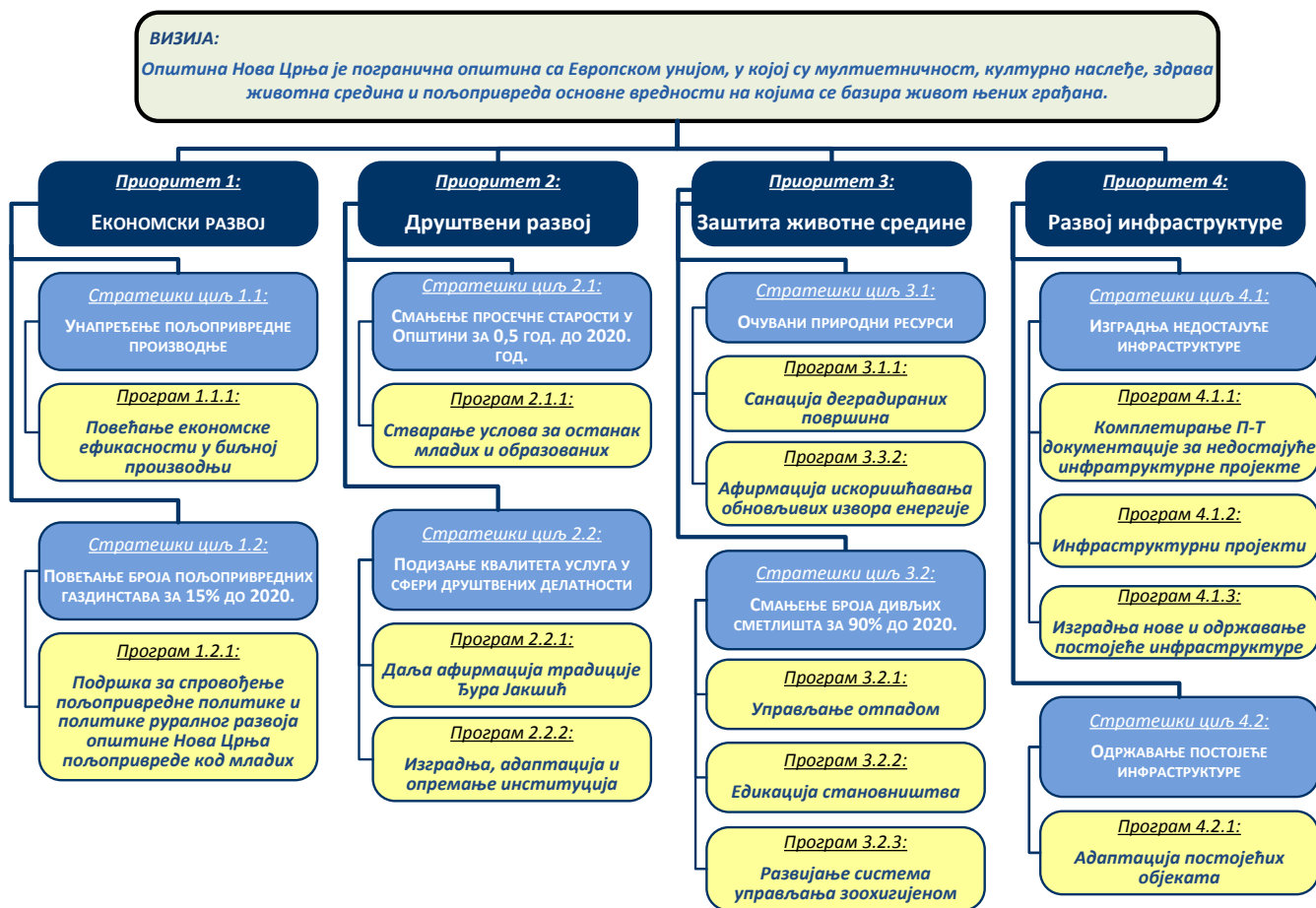
Из свега до сада приказаног и приложеног у овом документу дефинисана је ВИЗИЈА развоја општине Нова Црња, до 2020. год.:

Општина Нова Црња је социјално одговорна општина која интензивном пољопривредном производњом, ефикасним искоришћавањем обновљивих извора енергије и развојем туризма, доприноси бољем стандарду и животу својих грађана.

5.2 Дефинисање приоритета, општих и посебних циљева развоја

Табела 34: Однос приоритета, општих и посебних циљева

Приоритети	Општи циљеви	Посебни циљеви развоја
ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ	Повећање економске ефикасности у биљној производњи
	ПОВЕЋАЊЕ БРОЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА ЗА 15% ДО 2020. ГОД.	Подршка за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Нова Црња
ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ	СМАЊЕЊЕ ПРОСЕЧНЕ СТАРОСТИ У ОПШТИНИ ЗА 0,5 ГОД. ДО 2020. ГОД.	Стварање услова за останак младих и образованих
	ПОДИЗАЊЕ КВАЛИТЕТА УСЛУГА У СФЕРИ ДРУШТВЕНИХ ДЕЛАТНОСТИ	Даља афирмација традиције Ђура Јакшић Изградња, адаптација и опремање институција
ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	ОЧУВАНИ ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	Санација деградираних површина
		Афирмација искоришћавања обновљивих извора енергије
	СМАЊЕЊЕ БРОЈА ДИВЉИХ СМЕТЛИШТА ЗА 90% ДО 2020. ГОД.	Управљање отпадом
		Едукација становништва Развијање система управљања зоохигијеном
РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ	ИЗГРАДЊА НЕДОСТАЈУЋЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ	Комплетирање П-Т документације за недостајуће инфраструктурне пројекте
		Инфраструктурни пројекти
		Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре
	ОДРЖАВАЊЕ ПОСТОЈЕЋЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ	Адаптација постојећих објеката

Слика 5: Графички приказ приоритета, стратешких циљева и програма

6. АКЦИОНИ ПЛАН

Акциони план Стратегије приказан на овом месту треба да послужи као основа за израду **годишњих оперативних планова** с циљем успешне реализације ове Стратегије.

Акциони план обухвата:

- 4 приоритета,
- 8 стратешких циљева,
- 14 програма, и
- 58 идентификованих пројеката.

Пројекти идентификовани у Акционом плану су **укупне вредности 3.896.054.000 РСД**, од чега је **удео Општине** процењен на **5,37%**, што у укупном износу чини **209.366.000 РСД**.

Напомене:

- Због финансијских и уопштено економских утицаја, како на глобалном, тако и на националном нивоу, нека предвиђања по питању утицаја Стратегије на релевантне индикаторе се не могу дати довољно прецизно, али се очекује да ће се одређена побољшања ипак остварити, у складу са укупном ситуацијом.
- У колони „Износ и извор финансирања“:
 - „Износ“ представља процењену вредност пројеката/активности изражених у РСД – права вредност пројеката/активности ће бити прецизније одређена тек када се сваки конкретни пројекат/активност детаљно разради.
 - „Извор финансирања“ представља допринос могућих финансијера за подршку имплементацији пројеката.
 - Процењена вредност неких пројеката је дата на основу курса 1 EUR = 130 РСД
- У колонама „Пројекат/Активност(и)“, „Партнери“, „Време реализације“, као и „Индикатори“, такође су дате оквирне вредности/називи, а прецизније ће бити одређени када се конкретни пројекти/активности детаљно разраде.
- Ради обезбеђења што бржег и ефикаснијег почетка имплементације Стратегије и мотивације партнера за чвршћу сарадњу од идентификованих пројеката у Акционом плану, одабрано је ТОП 10 пројеката који имају велики значај за поједине приоритете уз најмање баријера за њихову реализацију. Ови пројекти су детаљније описани у посебном прилогу.
- Пројекти из овог акционог плана ће бити усклађени са Законом о заштити животне средине.

1 . ПРИОРИТЕТ: Економски развој

**Степен приоритета
(висок)**

1.1. Стратешки циљ: УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

1.1.1 Програм: Повећање економске ефикасности у биљној производњи

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.1.1.1.	<i>Изградња и ревитализација каналске мреже за наводњавање</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020	Укупно: 20.000.000 РСД 15.000.000 РСД донатори, и 5.000.000 РСД ЛС	• Санирано 15 <i>km</i> каналске мреже	Идеја
1.1.1.2.	<i>Едукација пољопривредника</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016 – 2020	Укупно 2.000.000 РСД 1.800.000 РСД донатори, и 200.000 РСД ЛС	• Едуковано до 70 пољопривредника	Идеја
1.1.1.3	<i>Подстицање воћарске и повртарске производње.</i>	ПГ и ЛС	2016-2020	Укупно: 2.500.000 РСД 2.500.000 РСД ЛС	• Подстакнуто до 15 пољопривредника годишње	Идеја

1.2. Стратешки циљ: Повећање броја пољопривредних газдинстава за 15% до 2020.

1.2.1 Програм: Подршка за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Нова Црња

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
1.2.1.1.	<i>Побољшање сточарске производње на пољопривредним газдинствима на територији општине Нова Црња</i>	РС, АПВ и ЛС	2015 – 2020.	Укупно: 8.000.000 РСД 8.000.000 ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Повећање броја младих који се баве сточарском производњом за 10%. • Повећан број грла за 15% 	Усвојен Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и руралног развоја општине Нова Црња. Пројекат у току
1.2.1.2.	<i>Краткорочно кредитирање регистрованих пољопривредних газдинстава са територије Општине Нова Црња уз учешће општине Нова Црња у субвенционисању камате на кредите</i>	РС и ЛС	2015 – 2020.	7.500.000 РСД 7.500.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Повећан број пољопривредних газдинстава за 10% 	Усвојен програм подршке за спровођење пољопривредне политике и руралног развоја општине Нова Црња. Пројекат у току

2 . ПРИОРИТЕТ: Друштвени развој

Степен приоритета
(висок)

2.1. Стратешки циљ: СМАЊЕЊЕ ПРОСЕЧНЕ СТАРОСТИ У ОПШТИНИ ЗА 0,5 год. до 2020. год.

2.1.1 Програм: Стварање услова за останак младих и образованих

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.1.1.1.	<i>Афирмација стручне праксе</i>	РС, АПВ и ЛС	2015 – 2020.	Укупно: 16.000.000 РСД 8.000.000 РСД донатори, и 8.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Стручну праксу прошло 50 младих 	Реализација у току (у оквиру ЛАП запошљавања)
2.1.1.2.	<i>Афирмација Јавног рада</i>	РС, АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 16.000.000 РСД 8.000.000 РСД донатори, и 8.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> На јавним радовима ангажовано 120 лица 	Реализација у току (у оквиру ЛАП запошљавања)

2.2. Стратешки циљ: Подизање квалитета услуга у сфери друштвених делатности

2.2.1 Програм: Даља афирмација традиције Ђура Јакшић

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.2.1.1.	<i>Манифестација „Липарске вечери – Ђурини дани“</i>	РС, АПВ и ЛС	2015-2020. (сваке године)	Укупно: 8.000.000 РСД 2.000.000 РСД донатори, и 6.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Број посетилаца (5.000 посетилаца за 4- 5 дана)/год. • Одржано 25 догађаја/год. 	Пројекат у току
2.2.1.2.	<i>Смотра рецитатора на општинском нивоу и афирмација деце кроз даље нивое такмичења</i>	АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 1.000.000 РСД 200.000 РСД донатори, и 800.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • 25 деце рецитатора • 7 укључених школа 	Пројекат у току
2.2.1.3.	<i>Песнички маратони у Родној кући Ђуре Јакшића</i>	АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 1.500.000 РСД 300.000 РСД донатори, и 1.200.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • 30 песничких маратона • 45 укључених песника • 5.000 поестилаца 	Пројекат у току

2.2.2 Програм: Изградња, адаптација и опремање институција						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
2.2.2.1.	Адаптација зграде Народне библиотеке „Ђура Јакшић“	АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 1.000.000 РСД 500.000 РСД донатори, и 500.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Замењено 6 прозора и 1 врата 	Потписан Уговор за донацију (Одобрена су средства за замену улазних врата од АПВ у износу од 200.000 РСД)
2.2.2.2.	Опремене дечјег одељења неопходном опремом	АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 500.000 РСД 150.000 РСД донатори, и 350.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Набављено 5 различитих сетова за афирмацију деце • Сређено 75 m² простора 	Идеја
2.2.2.3.	Опремање библиотеке	АПВ и ЛС	2015-2016.	Укупно: 500.000 РСД 150.000 РСД донатори, и 350.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Набављено 40 m полица за књиге • Набављено 50 нових наслова књига 	Пројекат у току
2.2.2.4.	Повећање фонда библиотеке	РС, АПВ и ЛС	2015-2020	Укупно: 3.150.000 РСД 1.650.000 РСД донатори, и 1.500.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Набављено 1.500 нових књига • увећање фонда за око 1.500-2.000 нових књига 	Пројекат у току (Одобрена средства у износу од 70.000,00 РСД од стране АПВ на годишњем нивоу)

3 . ПРИОРИТЕТ: ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Степен приоритета
(висок)

3.1. Стратешки циљ: ОЧУВАНИ ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

3.1.1 Програм: Санација деградираних површина

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.1.1.1.	<i>Ревитализација површина након санирања дивљих депонија</i>	РС, АПВ, ЕУ, ЈКП „8. Август“ и ЛС	2016– 2020.	Укупно: 4.000.000 РСД 3.000.000 РСД донатори, и 1.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • 1.200 m² деградираних површина доведено у функционално стање. • Смањена даља миграција полутаната за 30% 	Идејна фаза
3.1.1.2.	<i>Озелењавање јавних површина у насељима општине Нова Црња</i>	РС, АПВ, ЕУ, ЈКП „8. Август“ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 2.000.000 РСД 1.000.000 РСД донатори, и 1.000.000 РСД ЛС.	<ul style="list-style-type: none"> • Повећање удела зелених површина за 25 % • Посађено 2.800 садница 	Идејна фаза

3.1.2 Програм: Афирмација искоришћавања обновљивих извора енергије						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.1.2.1.	<i>Анализа потенцијала обновљивих извора енергије у општини Нова Црња</i>	РС, АПВ и ЛС	2016.	Укупно: 500.000 РСД 250.000 РСД донатори, и 250.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • 1 израђена студија (документ) 	Идејна фаза
3.1.2.2.	<i>Привлачење инвеститора за искоришћавање обновљивих извора енергије</i>	РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 1.500.000 РСД 750.000 РСД донатори, и 750.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Посета на 2 сајма • Представљање на 2 сајма • Израђен промо материјал (1.000 брошура и 1.000 сувенира) • Израђена посебна веб страница на сајту Општине • 3 нова инвеститора 	Идејна фаза
3.1.2.3.	<i>Изградња ветропарка у општини Нова Црња</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2018– 2020.	Укупно: 300.000.000 РСД 300.000.000 РСД донатори и инвеститори, и 0 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Инсталирано 25 ветрењача у мрежу 	Идејна фаза, урађене студије и мерења ветро потенцијала
3.1.2.4.	<i>Изградња соларне електране у општини Нова Црња</i>	ЕУ, РС, АПВ, инвеститори и ЛС	2018– 2020.	Укупно: 800.000.000 РСД 700.000.000 РСД инвеститор, 100.000.000 РСД донатори, и 0 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Инсталирани соларни панели ($y m^2$) • Инсталирна снага (MW) 	Урађене студије и мерења, пројекат прикључења на електро мрежу, идејни пројекат изградње соларне електране
3.1.2.5.	<i>Изградња гео-термалне бање у Српској Црњи</i>	ЕУ, РС, АПВ, инвеститор и ЛС	2016-2020.	Укупно: 400.000.000 РСД 300.000.000 РСД инвеститор, 100.000.000 РСД донатори, и 0 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Издата употребна дозвола • Повећан број туриста (у%) • Повећање прометности граничног прелаза за 	Идејна фаза, урађена студија истражних бушотина са термалном водом

3.1.2 Програм: Афирмација искоришћавања обновљивих извора енергије

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
					35% • Уштеде у потрошњи електричне енергије (γ%)	
3.1.2.6.	<i>Израдња постројења за производњу биодизела из различитих сировина (уљане репице, отпадног уља и биораггративног отпада)</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2017-2020.	Укупно: 88.000.000 РСД 80.000.000 РСД донатори и инвеститори, и 8.000.000 РСД ЛС	• изграђено постројење за производњу биодизела • Капацитет прераде сировина (тона/год.)	Урађен бизнис план
3.1.2.7.	<i>Израдња централног постројења за производњу биомасе (гранула и брикета)</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 18.000.000 РСД 15.000.000 РСД донатори, и 3.000.000 РСД ЛС	• изграђено постројење за производњу биомасе • Капацитет прераде сировина (тона/год.)	Урађен бизнис план
3.1.2.8.	<i>Израдња постројење за грејање базенске воде сунчевом енергијом</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 22.042.412 РСД 21.042.412 РСД донатори и 1.000.000 РСД ЛС	• Инсталирано постројење за грејање • Површина соларних панела (у m ²)	Урађени главни пројекти: грађевински и електро, издата грађевинска дозвола
3.1.2.9.	<i>Повећање енергетске ефикасности реконструкцијом котларнице у јавним зградама</i>	АПВ, ЈП, Јавне установе и ЛС	2015-2020.	Укупно: 10.000.000 РСД 7.000.000 РСД донатори и 3.000.000 РСД ЛС	• Реконструисане котларнице у јавним зградама	Израђена пројектна техничка документација

3.2. Стратешки циљ: Смањење броја дивљих сметлишта за 90% до 2020.

3.2.1 Програм: Управљање отпадом						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.2.1.1.	<i>Израда пројекта трансфер станице и рециклажног центра</i>	АПВ, ЈКП и ЛС	2015 – 2016.	Укупно: 400.000 РСД 400.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Израђен пројекат 	Идејна фаза
3.2.1.2.	<i>Израда пројекта мреже минирециклажних центара у свим насељима Општине Нова Црња</i>	АПВ, ЈКП и ЛС	2015-2016.	Укупно: 200.000 РСД 200.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Израђен пројекат 	Идејна фаза
3.2.1.3.	<i>Изградња трансфер станице са рециклажним центром</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 65.000.000 РСД 55.000.000 РСД донатори, и 10.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Издата употребна дозвола Смањена количина генерисаног отпада Повећан удео рециклаже Смањење настанка дивљих сметлишта Усаглашавање са националном стратегијом управљања отпадом 	Идејна фаза
3.2.1.4.	<i>Модернизација механизације, опреме и посуда за систем управљања отпадом у Општини</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 45.000.000 РСД 40.000.000 РСД донатори, и 5.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Набављена механизација Набављена опрема за систем управљања отпадом 	Пројекат у току
3.2.1.5.	<i>Санација дивљих депонија на територији општине Нова Црња</i>	АПВ, ЈКП и ЛС	2016-2020.	Укупно: 24.000.000 РСД 20.000.000 РСД донатори, и 4.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Санирани дивље депоније на територији општине Нова Црња Смањење количине отпада на дивљим депонијама 	Израђен је главни пројекат
3.2.1.6.	<i>Ревизија локалног плана управљања отпадом</i>	АПВ, ЈКП и ЛС	2015-2016.	Укупно: 200.000 РСД 200.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Урађена ревизија локалног плана управљања отпадом 	Идејна фаза

3.2.2. Програм: Едукација становништва						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.2.2.1.	<i>Програм подизања јавне свести о значају заштите животне средине</i>	АПВ и ЛС	2015 – 2020.	Укупно: 5.000.000 РСД 3.000.000 РСД АПВ, и 2.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • 10 радионица • 700 лица у пројекту • 10 прилога на интернет презентацији општине • 6 школа укључено 	Идејна фаза
3.2.2.2.	<i>Обуке у месним заједницама на тему обновљивих извора енергије</i>	АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 5.000.000 РСД 1.000.000 РСД АПВ, и 500.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Одржано 12 обука НВО у МЗ • Позитивне промене у опхођењу грађана према животної средини и стицање еколошких манира 	Идејна фаза
3.2.2.3.	<i>Периодично спровођење волонтерске акције „Смеће у вреће“</i>	НВО и ЛС	2015-2020.	Укупно: 1.000.000 РСД 1.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Спроведено 5 волонтерских акција • Укључено 50 волонтера • Постизање ефекта чистијих насеља и локалних саобраћајница • Смањења удела неконтролисаног одлаганог отпада 	Пројекат у току
3.2.2.4.	<i>Одржавање „зелене“ наставе у основним и средњим школама</i>	АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 2.000.000 РСД 1.000.000 РСД АПВ, и 1.000.00 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • 15 радионица у школама • Укључено 300 ученика • Развијена еколошка свест код млађих генерација и утицај на њихово будуће понашање 	Пројекат у току
3.2.2.5.	<i>Промоција модерног система управљања отпадом</i>	РС, АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 2.000.000 РСД 1.000.000 РСД АПВ, и 1.000.00 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Промоције у 6 насељених места општине • Укључено 800 грађана • Развијање односа 	Идејна фаза

3.2.2. Програм: Едукација становништва

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
					грађана према отпаду као према вредној сировини • Постизање ефекта правилног разврставања отпада • Смањење количине отпада • Повећање степена рециклаже	

3.2.3. Програм: Развијање система управљања зоохигијеном						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
3.2.3.1.	<i>Изградња објеката за привремено чување споредних производа животињског порекла</i>	АПВ и ЛС	2016– 2020.	Укупно: 4.000.000 РСД 2.000.000 РСД АПВ, и 2.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Објекат корисног капацитета од око 250 m² 	Идејна фаза
3.2.3.2.	<i>Изградња азила за привремени смештај животиња</i>	ЕУ, АПВ и ЛС	2016– 2020.	Укупно: 4.000.000 РСД 3.000.000 РСД донатори, и 1.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Издата употребна дозвола Хуманији, услови за смештај животиња Лакша манипулација приликом смештаја животиња, њиховог храњења, ветеринарске неге и чишћења 	Идејна фаза
3.2.3.3.	<i>Опремање зоохигијенске службе потребном механизацијом</i>	АПВ и ЛС	2017-2020.	Укупно: 5.000.000 РСД 3.000.000 РСД АПВ, и 2.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Опремљена зоохигијенска служба опремом и механизацијом Постизање високих стандарда приликом пружања услуга зоохијене Лакша манипулација приликом утовара, истовара и лагеровања споредних производа животињског порекла 	Идејна фаза

4 . ПРИОРИТЕТ: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Степен приоритета
(висок)

4.1. Стратешки циљ: ИЗГРАДЊА НЕДОСТАЈЕЋЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

4.1.1 Програм: Комплетирање П-Т документације за недостајуће инфраструктурне пројекте

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.1.1.	<i>Израда документације и постројења за пречишћавање воде у насељеном месту Радојево</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 610.000.000 РСД 600.000.000 РСД донатори и 10.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Капацитет постројења (у m^3/дан) 	Идејна фаза
4.1.1.2.	<i>Бушење бунара и изградња постројења за производњу пијаће воде у насељеном месту Нова Црња</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 40.400.000 РСД 40.400.000 РСД АПВ и 0 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Изграђено постројење за производњу пијаће воде – идата употребна дозвола 	Идејна фаза
4.1.1.3.	<i>Умрежавање свих насељених места са постројењем за производњу чисте воде у Радојеви</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 70.000.000 РСД 30.000.000 РСД ЕУ, 30.000.000 РСД АПВ, и 10.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Умрежено у систем водовода и повезано са постројењем за производњу воде свих 6 насеља општине Ефикаснија и квалитетнија снабдевеност грађана чистом водом за пиће 	Идејна фаза
4.1.1.4.	<i>Замена преосталих азбестних цеви у општини Нова Црња</i>	АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 10.000.000 РСД 8.000.000 РСД АПВ, и 2.000.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Замењене азбестне цеви у општини Смањење канцерогених материја у води за пиће Побољшање здравствених параметара грађана 	Идејна фаза
4.1.1.5.	<i>Изградња канализационе мреже у насељеном месту Српска Црња</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 705.744.576 РСД 644.179.504 РСД донатори и	<ul style="list-style-type: none"> Изграђена канализациона мрежа – издата употребна 	Израђен је главни пројекат

4.1.1 Програм: Комплетирање П-Т документације за недостајуће инфраструктурне пројекте						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
				61.565.072 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> дозвола • Смањење контаминације земљишта и подземних вода • Контролисано одлагање отпадних вода 	
4.1.1.6.	<i>Израдња централног постројења за прераду отпадних вода</i>	ЕУ, АПВ и ЛС	2016-2020.	<p>Укупно: 410.000.000 РСД</p> <p>300.000.000 РСД ЕУ, 100.000.000 РСД АПВ, и 10.000.000 РСД ЛС</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Смањење количине полутаната • Спречавање миграције полутаната у земљиште и подземне воде 	Идејна фаза
4.1.1.7.	<i>Израда пројектно техничке документације за опремање индустријских зона у Српској Црњи</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	<p>Укупно: 3.000.000 РСД</p> <p>2.700.000 РСД донатори и 300.000 РСД ЛС</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Израђена пројектно техничка документација и урађена техничка контрола 	Идејна фаза
4.1.1.8.	<i>Израда пројектно техничке документације за побољшање енергетске ефикасности у зградама општине Нова Црња</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2015-2020.	<p>Укупно: 2.000.000 РСД</p> <p>1.800.000 РСД донатори и 200.000 РСД ЛС</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Израђена пројектно техничка документација за побољшање енергетске ефикасности у зградама општине Нова Црња • Урађена техничка контрола 	Пројекат у току

4.1.2 Програм: Инфраструктурни пројекти

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.2.1.	<i>Изградња водовода са извориштем воде у насељеном месту Александрово</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 34.888.976 РСД 31.400.080 РСД донатори и 3.488.896 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none">• Постављене водоводне цеви (у m)	Постоји идејни пројекат

4.1.3 Програм: Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре						
Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.1.3.1.	<i>Бушење, опремање и повезивање у систем бунара у насељу Радојево и повезивање са водоводом у Српској Црњи</i>	АПВ и ЛС	2015 – 2020.	Укупно: 16.700.000 РСД 13.900.000 РСД АПВ, и 2.800.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Избушено 5 бунара • Постављене цеви (у м) 	Пројекат у току
4.1.3.2.	<i>Инфраструктурно опремање индустријских зона у Српској Црњи</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 38.000.000 РСД 34.200.000 РСД донатори и 3.800.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Издата употребна дозвола • Створени услови за улагања инвеститора 	Идејна фаза
4.1.3.3.	<i>Изградња капеле у насељеном месту Нова Црња</i>	РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 5.817.600 РСД 5.235.840 РСД донатори и 581.760 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Издата употребна дозвола 	Постоји главни пројекат
4.1.3.4.	<i>Изградња капеле у насељеном месту Тоба</i>	РС, АПВ и ЛС	2016-2020.	Укупно: 4.840.000 РСД 4.356.000 РСД донатори и 484.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Издата употребна дозвола 	Постоји главни пројекат
4.1.3.5.	<i>Изградња метрополитен мреже у општини Нова Црња</i>	РС, АПВ и ЛС	2016.-2020.	Укупно: 16.304.957 РСД 14.674.461 РСД донатори и 1.630.496 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Издата употребна дозвола 	Постоји главни пројекат, пројекат у току
4.1.3.6.	<i>Постављање ЛЕД јавне расвете у свим насељеним местима општине Нова Црња</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2015-2020.	Укупно: 25.000.000 РСД 22.500.000 РСД донатори и 2.500.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> • Постављена ЛЕД расвета • Степен уштеде електричне енергије за јавну расвету 60% 	Постоје пројекти замене јавне расвете, пројекат у току

4.2. Стратешки циљ: Одржавање постојеће инфраструктуре

4.2.1 Програм: Адаптација постојећих објеката

Број (шифра)	Пројекат/Активност(и)	Партнери	Временски оквир	Износ и извор финансирања	Индикатори	Статус
4.2.1.1.	<i>Израда пројектно техничке документације за реконструкцију крова Дома културе у Новој Црњи</i>	РС, АПВ и ЛС	2016.-2017.	Укупно: 250.000 РСД 200.000 РСД донатори и 50.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Израђена пројектно техничка документација 	Идејна фаза
4.2.1.2.	<i>Адаптација објекта Ловачког дома у Војвода Степи</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2015 – 2020.	Укупно: 250.000 РСД 200.000 РСД донатори и 50.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Замењени прозори Адаптиран простор ($y m^2$) 	Израђен је главни пројекат
4.2.1.3.	<i>Адаптација храма светог Василија Острошког у Војвода Степи</i>	ЕУ, РС, АПВ и ЛС	2015 – 2020	Укупно: 5.864.730,07 РСД 4.398.547,55 РСД АПВ и 1.466.182,52 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> Адатиран простор ($y m^2$) 	Израђен је главни пројекат
4.2.1.4.	<i>Израда Главног плана саобраћајне сигнализације у насељима општине Нова Црња</i>	АПВ и ЛС	2015 – 2020	Укупно: 500.000 РСД 250.000 РСД донатори и 250.000 РСД ЛС	<ul style="list-style-type: none"> База података о саобраћајној сигнализацији 	Идејна фаза

7. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

Имплементација, односно реализација Стратегије је кључни део, односно сврха читавог процеса стратешког планирања. Стога је Тим за израду Стратегије ближе дефинисању имплементације Стратегије посветио посебну пажњу.

Фаза имплементације Стратегије се заснива на реализацији њеног Акционог плана, који представља полазну основу за имплементацију.

Као што је за започињање процеса стратешког планирања, Општина донела одређену одлуку, у којој се иницира процес, именују људи за одређене послове, тако се и за фазу имплементације Стратегије морају учинити неопходни формални кораци. Пре свега, Општина ће пре иницирања фазе имплементације Стратегије требати да учини следеће:

1. Именовање људи и/или тела које ће бити одговорно за имплементацију;
2. Дефинисање положаја Тела за имплементацију у оквиру општинске управе;
3. Дефинисати лица и одговорности на пројектима на којима је Општина носилац истих;
4. Дефинисати лица и одговорности на пројектима на којима је Општина пројектни партнер.

Управо из разлога несметаног почетка имплементације Стратегије, Општина је дефинисала Топ 10 пројеката, као што је то у уводном делу Акционог плана и наведено. Буџети ових пројеката требали би да се нађу у буџету Општине за 2016. годину.

Поред Топ 10 пројеката, као инструмента за започињање процеса имплементације Стратегије, други инструмент, знатно сложенији, је Оперативни план имплементације Стратегије за сваку годину планског периода. У овом документу, који се формално усваја од стране извршног општинског органа, односно Општинског већа, дефинише се најмање следеће:

1. Списак пројеката предвиђених за реализацију у наредној години, најмање допуњених са елементима из Акционог плана;
2. Списак партнера укључених у реализацију пројеката и начин формализације међусобних односа;
3. Дефинисана укупна потребна средства за реализацију пројеката;
4. Дефинисана средства која Општина треба да издвоји за реализацију пројеката, са најмање кварталном пројекцијом;
5. Праћење реализације пројеката, и
6. Извештавање.

8. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Имајући у виду да свака стратегија и њен акциони план подлежу праћењу и вредновању, Општина је предвидела да ће се овом њеном делу посветити посебна пажња. С тим у вези, Општина ће донети посебно решење којим се образује радно тело за мониторинг и евалуацију.

Радно тело, односно именована лица за мониторинг и евалуацију Стратегије ће, пре свега радити на следећим активностима:

- Израда временског плана мониторинга пројеката и евалуације Стратегије
- Израда извештаја (најмање на годишњем нивоу)
- Предлог корективних мера

У сврху мониторинга и евалуације израдиће се посебни евалуациони упитници, на основу којих ће се периодично радити евалуациони извештаји који ће се подносити надлежним органима.

Радно тело, односно лица задужена за мониторинг и евалуацију ће радити анализу реализованих пројеката и њихових ефеката, са посебним освртом на евентуалне препреке у њиховој реализацији и даваће смернице за одређене интервенције у имплементацији Акционог плана.

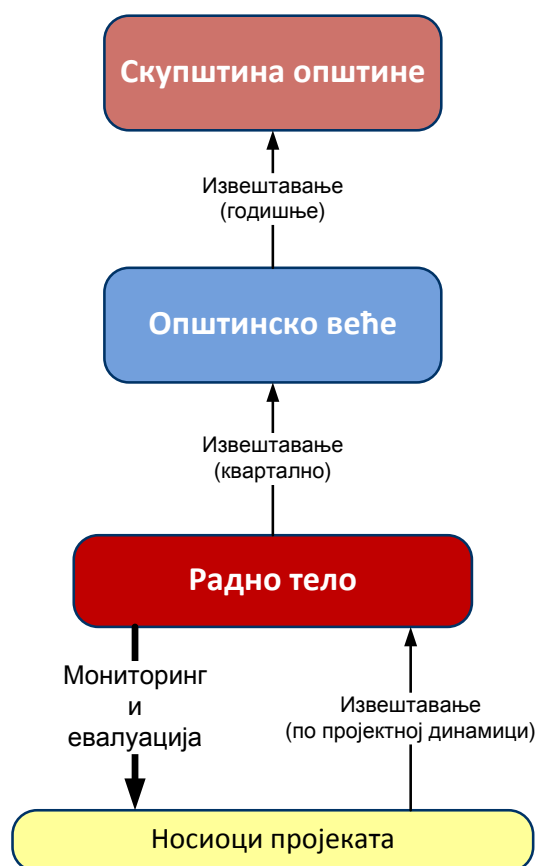
По потреби, извештаји (квартални, годишњи, завршни) о реализацији пројеката из Акционог плана Стратегије ће се достављати Радном телу, од стране носилаца реализације пројеката.

У циљу што ефикасније и ефективније имплементације Стратегије, извештавању највиших органа Општине ће се посветити посебна пажња.

Стратегијом је предвиђено да Радно тело на кварталном нивоу извештава Општинско веће о напретку на имплементацији Стратегије. Такође, предвиђено је да се на годишњем нивоу, Скупштини општине подноси годишњи извештај о реализацији Стратегије, и то од стране Општинског већа.

Сви ови извештаји треба да послуже и у циљу правовременог интервенисања у случају неопходности предузимања одређених мера, како би се Акциони план Стратегије што успешније реализовао.

На следећој слици представљен је шири оквир функционисања процеса мониторинга и евалуације Стратегије, односно пројеката дефинисаних у њеном Акционом плану.

Слика 6. Широк оквир функционисања процеса мониторинга и евалуације

АНЕКСИ

- 1. Индикатори*
- 2. Закључак о изради СЛОРа*
- 3. Project fishe за ТОП 10 пројеката*
- 4. Профил локалне заједнице/општине*

Анекс 1: Индикатори

Индикатор бр. 1	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ИНДИКАТОР: Степен развијености
-----------------	--

Извор података:

Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. год.

Коментар:

Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. год., општине у Србији су разврстане у четири групе. Општина Нова Црња је на основу вредности бруто домаћег производа по глави становника, који је у распону 60-80% у односу на републички просек, сврстана у **III групу**. Уз општину Нова Црња у овој групи се налази још 46 јединица локалних самоуправа.

Индикатор бр. 2	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ИНДИКАТОР: Просечна бруто зарада
-----------------	--

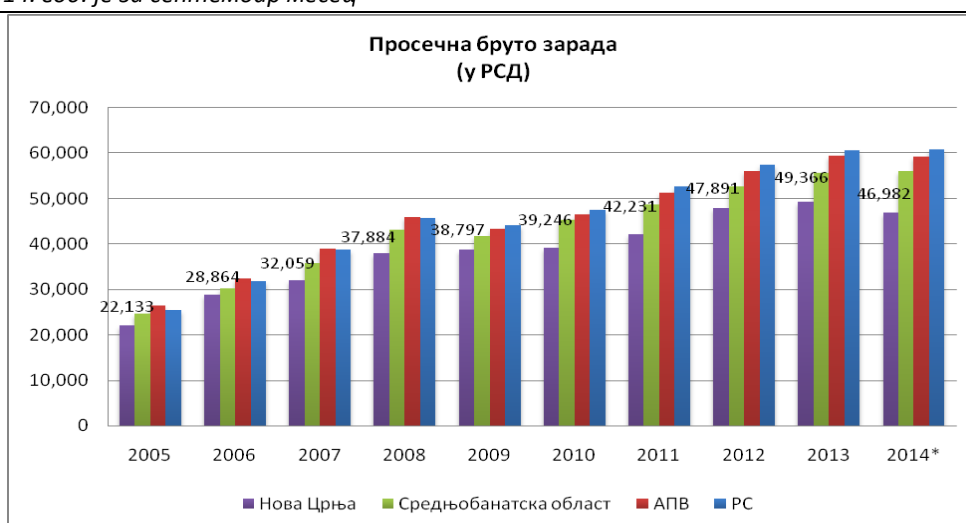
Просечна бруто зарада (у РСД)	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014*
Република Србија	25.514	31.745	38.744	45.674	44.147	47.450	52.733	57.430	60.708	60.803
АП Војводина	26.440	32.392	39.024	45.924	43.403	46.496	51.393	56.118	59.355	59.282
Средњобанатска област	24.670	30.219	35.864	43.209	41.824	45.310	48.636	52.638	55.683	55.982
Општина Нова Црња	22.133	28.864	32.059	37.884	38.797	39.246	42.231	47.891	49.366	46.982

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаца

Напомена:

* Податак за 2014. год. је за септембар месец

Коментар:

Просечне бруто зараде у Општини су током посматраног периода 2005-2014. год. перманентно испод просека на нивоу средњобанатске области, испод просека на нивоу АПВ, а нарочито испод просека на републичком нивоу. Највеће номинално одступање на почетку периода, 2005. год. је било у односу на АПВ (4.307 РСД), док је на крају посматраног периода, септембар 2014. год. највеће одступање било у односу на просек на републичком нивоу (13.821 РСД!!!).

Индикатор бр. 3

ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
ИНДИКАТОР: Локацијски коефицијент запошљавања у појединим секторима

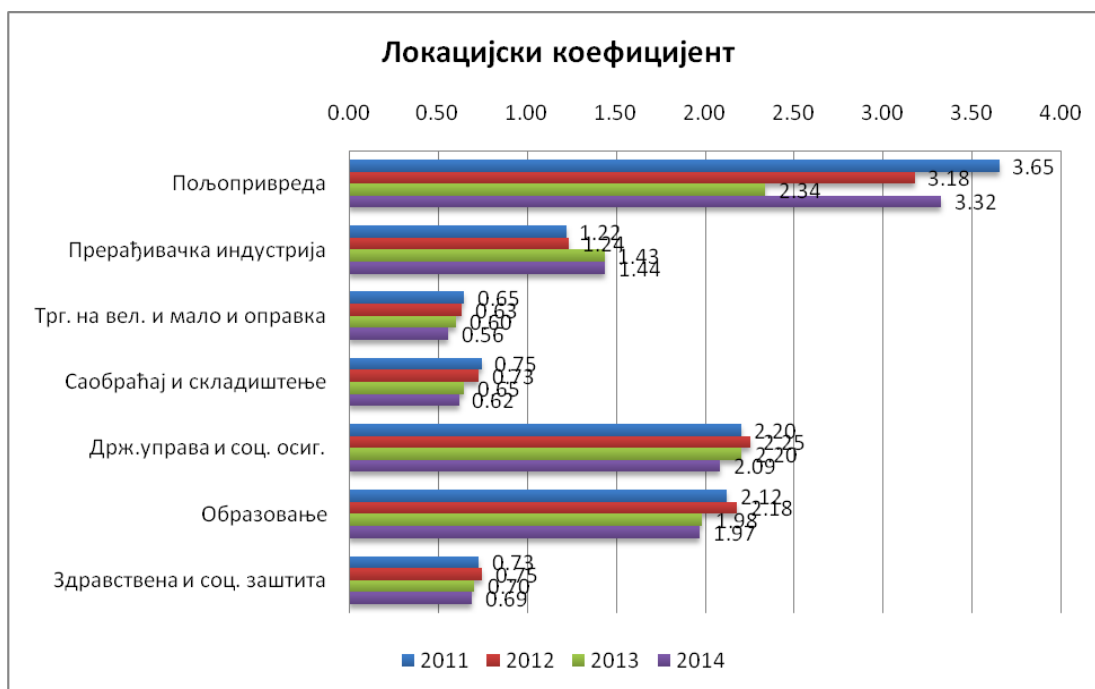
Година	Пољопривреда	Прерађивачка индустрија	Трг. на вел. и мало и оправка	Саобраћај и складиштење	Држ.управа и социјално осигурање	Образовање	Здравство и социјална заштита
2011.	3,65	1,22	0,65	0,75	2,20	2,12	0,73
2012.	3,18	1,24	0,63	0,73	2,25	2,18	0,75
2013.	2,34	1,43	0,60	0,65	2,20	1,98	0,70
2014.	3,32	1,44	0,56	0,62	2,09	1,97	0,69

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Напомене:

1. Обухваћени су само запослени у правним лицима
2. Број запослених је узет као годишњи просек, изузев за 2014. где су подаци из марта месеца

Коментар:

У периоду 2011-2014. на нивоу Општине највећи локацијски коефицијент запошљавања је био у сектору Пољопривреде. Његова просечна вредност је износила $LQsr-polj.=3,95$. Затим, следе сектор Државна управа и социјално осигурање са $LQsr-duso.=2,71$, и сектор Образовање са $LQsr-obraz.=2,06$. На 4. месту се налази сектор Прерађивачка индустрија, који бележи благи раст са просеком $LQsr-prerind.=1,33$.

Индикатор бр. 4

ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

ИНДИКАТОР: Укупна активност и стопа запослености

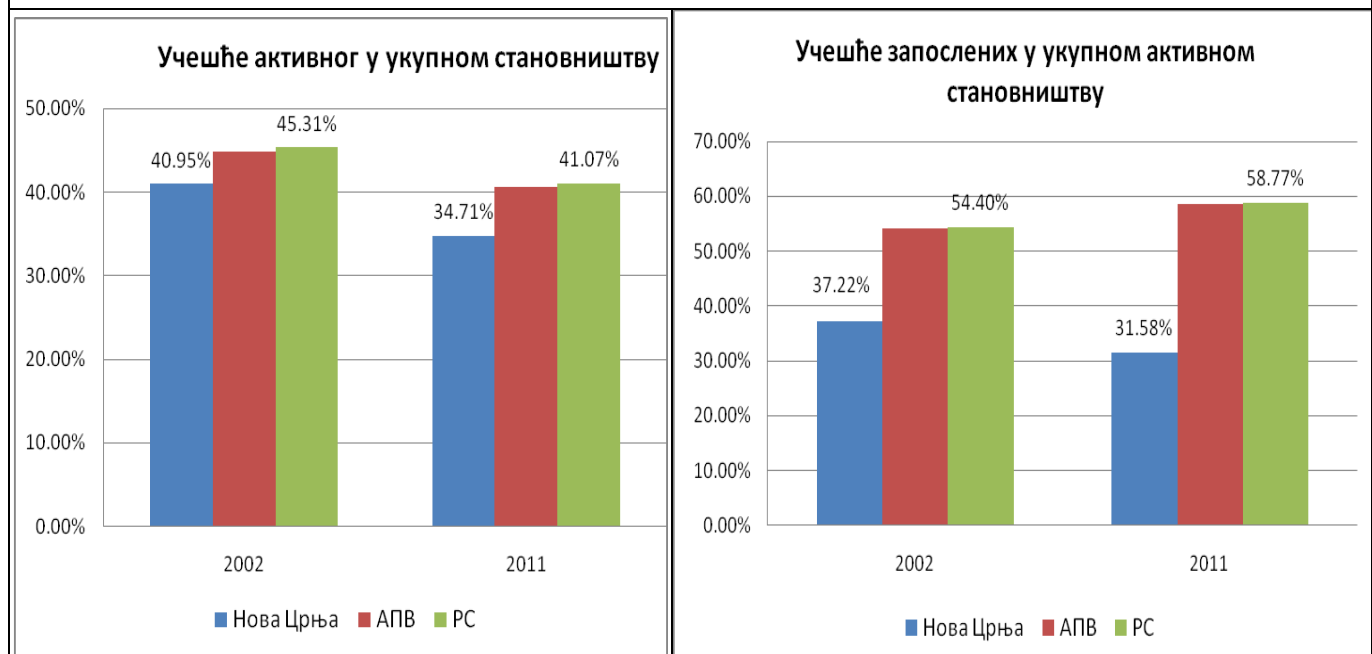
Год.	Укупно становништво			Укупно активно становништво			Запослено становништво			Учешће активног у укупном становништву (%)			Учешће запослених у укупном активном становништву (%)		
	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС
2002.	12.644	2.034.851	7.500.031	5.178	912.800	3.398.227	1.927	493.898	1.848.531	40,95	44,86	45,31	37,22	54,11	54,40
2011.	10.300	1.932.945	7.234.099	3.575	785.960	2.971.220	1.129	460.588	1.746.138	34,71	40,66	41,07	31,58	58,60	58,77

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаца

Напомене:

Подаци за запослено становништво су на нивоу годишњег просека.

Коментар:

Нема.

Индикатор бр. 5

ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
ИНДИКАТОР: Стопа незапослености

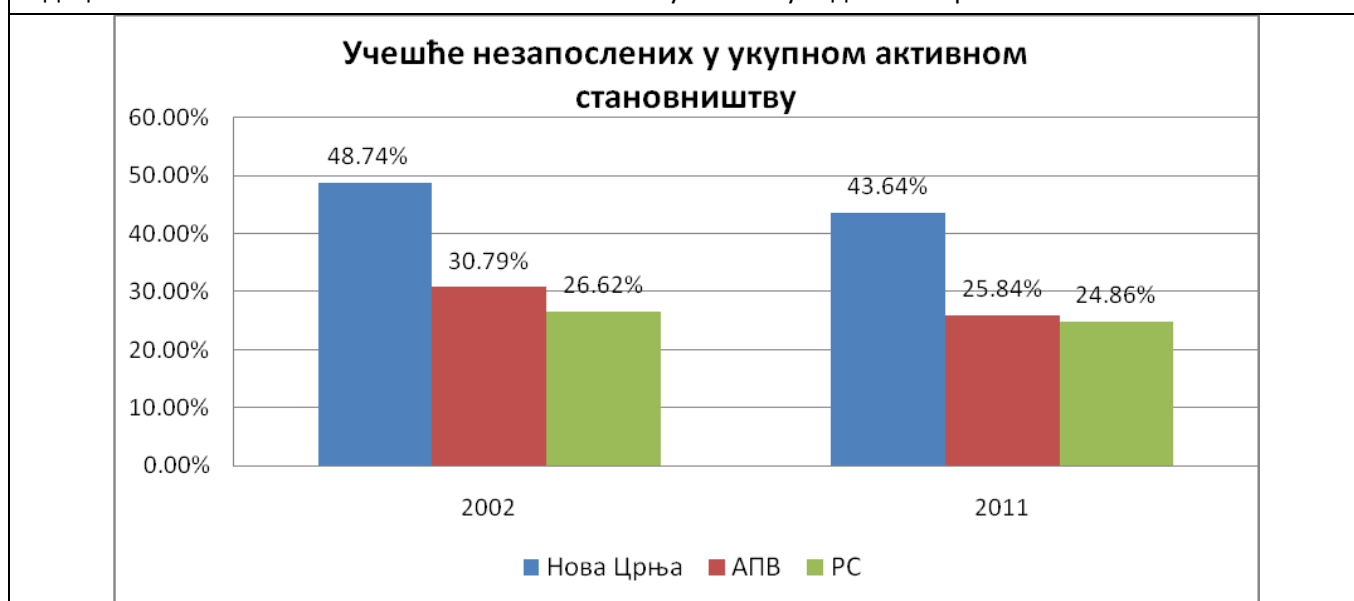
Год.	Укупно активно становништво			Незапослено становништво			Запослено становништво			Учешће незапослених у укупном активном становништву (%)		
	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС
2002.	5.178	912.800	3.398.227	2.524	281.025	904.494	1.927	493.898	1.848.531	48,74	30,79	26,62
2011.	3.575	785.960	2.971.220	1.560	203.114	738.756	1.129	460.588	1.746.138	43,64	25,84	24,86

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаца

Напомене:

Подаци за запослено и незапослено становништво су на нивоу годишњег просека.

Коментар:

Подаци за незапосленост на дан 31.12.2014. год.:

У Средњебанатском округу број незапослених је износио 16.718 лица, док у општини Нова Црња тај број је био 1.740 лица на евиденцији Националне службе за запошљавање. Стопа незапослености је износила 21.12%.

Стопа незапослености на нивоу општине Нова Црња је изнад нивоа у односу РС и у периоду од 2008. до 2012. год. бележи константан пад.

Индикатор бр. 6

ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

ИНДИКАТОР: Број регистрованих привредних друштава и предузетника

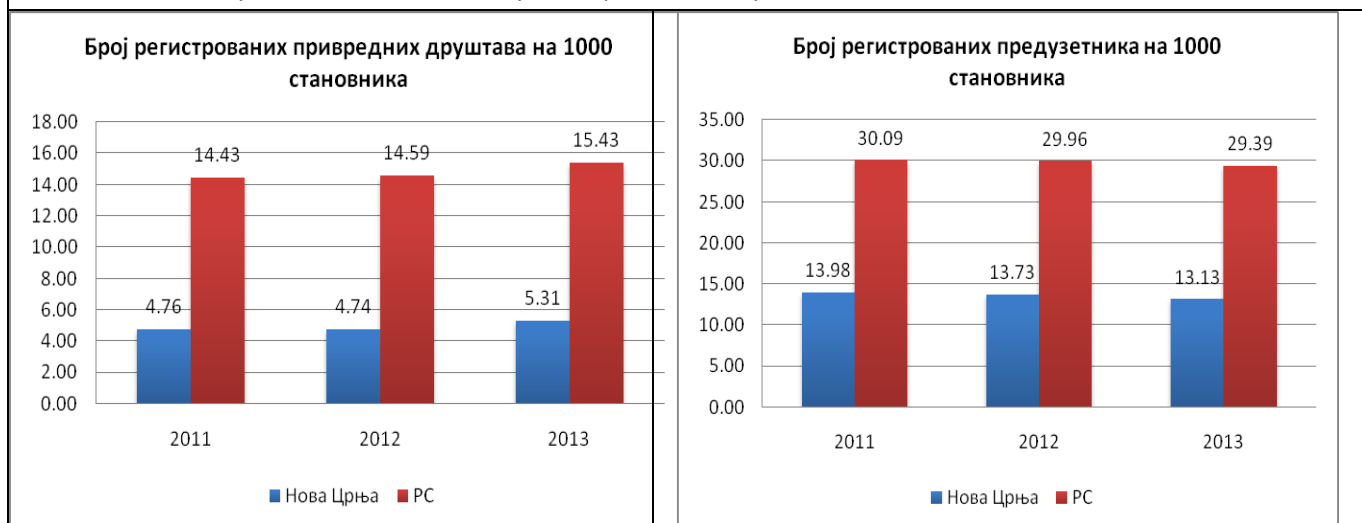
Год.	Број привредних друштава		Број предузетника		Број становника (у 000)		Број регистрованих привредних друштава на 1000 становника		Број регистрованих предузетника на 1000 становника	
	Нова Црња	РС	Нова Црња	РС	Нова Црња	РС	Нова Црња	РС	Нова Црња	РС
2011.	49	104.394	144	217.703	10,30	7.234	4,76	14,43	13,98	30,09
2012.	48	105.066	139	215.658	10,13	7.199	4,74	14,59	13,73	29,96
2013.	53	110.567	131	210.562	9,98	7.164	5,31	15,43	13,13	29,39

Извор података:

Агенција за привредне регистре и Републички завод за статистику

Напомена:

Подаци за број становника у 2011. год. добијени су прерачунавањем на бази Пописа становништва из исте године, док су за 2012. и 2013. год. узете процењене вредности.

Коментар:

Може се реће да је у периоду 2011-2013. год. број привредних друштава на 1.000 становника у Општини у благом порасту, са 4,76 у 2011. год. на 5,31 у 2013. год. Овај тренд је и на нивоу Републике, с том разликом што су вредности веће, 14,43 у 2011. год. и 15,43 у 2013. год.

У посматраном периоду, број предузетника на 1.000 становника, у Општини има благи тренд пада, као што је то случај и на нивоу Републике.

Индикатор бр. 7

ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

ИНДИКАТОР: Кретање броја привредних друштава и предузетника

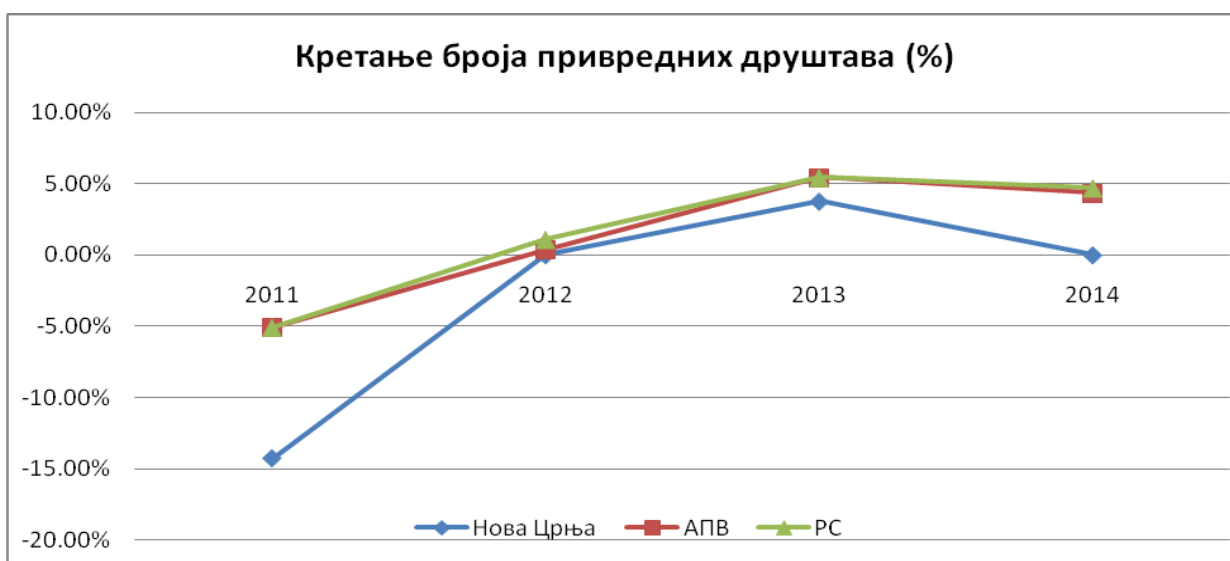
	Број активних привредних друштава			Број новоснованих привредних друштава			Број брисаних/угашених привредних друштава			Кретање броја привредних друштава		
	Н.Црња	АПВ	РС	Н.Црња	АПВ	РС	Н.Црња	АПВ	РС	Н.Црња	АПВ	РС
2011.	49	26.371	104.394	3	2.012	8.305	10	3.355	13.596	-14,29%	-5,09%	-5,07%
2012.	48	26.372	105.066	4	2.160	8.489	4	2.059	7.341	0,00%	0,38%	1,09%
2013.	53	27.710	110.567	4	2.119	8.574	2	610	2.562	3,77%	5,45%	5,44%
2014.	52	28.828	115.271	2	1.915	8.031	2	667	2.610	0,00%	4,33%	4,70%

Извор података:

Агенција за привредне регистре

Напомена:

Кретање броја привредних друштава мерено је као разлика у броју новооснованих и угашених привредних друштава.

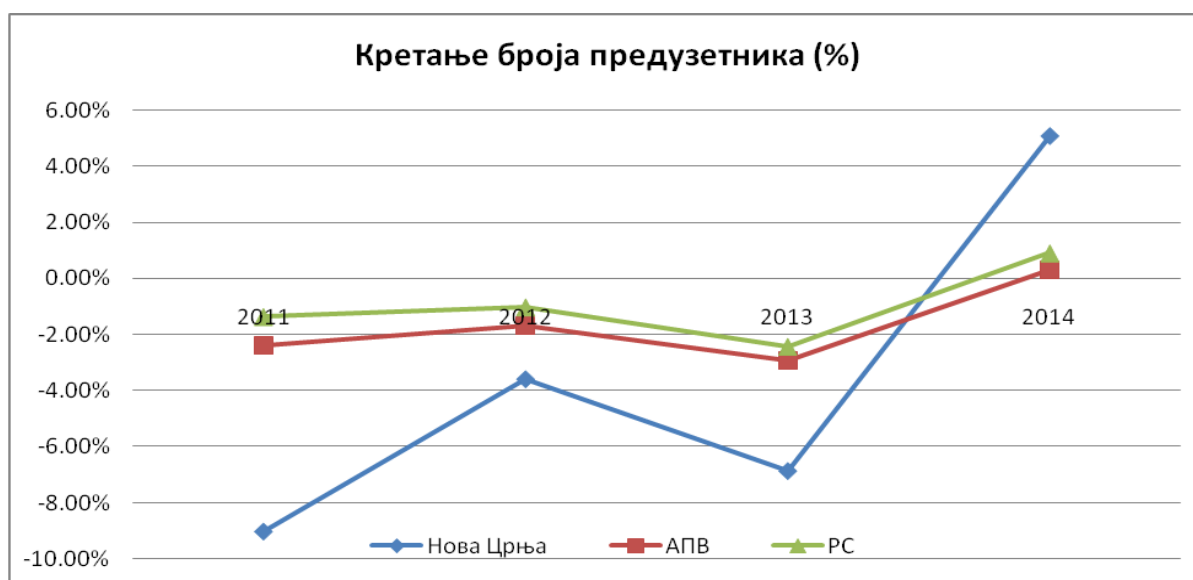
Год.	Број активних предузетника			Број новоснованих предузетника			Број брисаних/угашених предузетника			Кретање броја предузетника		
	Н.Црња	АПВ	РС	Н.Црња	АПВ	РС	Н.Црња	АПВ	РС	Н.Црња	АПВ	РС
2011.	144	56.707	217.703	20	8.610	32.360	33	9.959	35.328	-9,03%	-2,38%	-1,36%
2012.	139	55.798	215.658	18	7.921	30.160	23	8.864	32.363	-3,60%	-1,69%	-1,02%
2013.	131	54.219	210.562	23	8.000	31.011	32	9.586	36.128	-6,87%	-2,93%	-2,43%
2014.	138	54.443	212.745	30	7.256	29.147	23	7.085	27.220	5,07%	0,31%	0,91%

Извор података:

Агенција за привредне регистре

Напомена:

Кретање броја предузетника мерено је као разлика у броју новооснованих и угашених предузетника.

Коментар:

По кретању броја привредних друштава у периоду 2011-2014. год. Општина је имала лошије показатеље како у односу на ниво АПВ, тако и на ниво РС, нарочито у 2011. год, али и у 2014. год. По кретању броја предузетника, Општина бележи значајнија негативна одступања у односу на ниво АПВ и РС, док се у 2014. год. бележи нагли раст овбог показатеља, који значајније превазилази просек на нивоу АПВ и РС.

Индикатор бр. 8

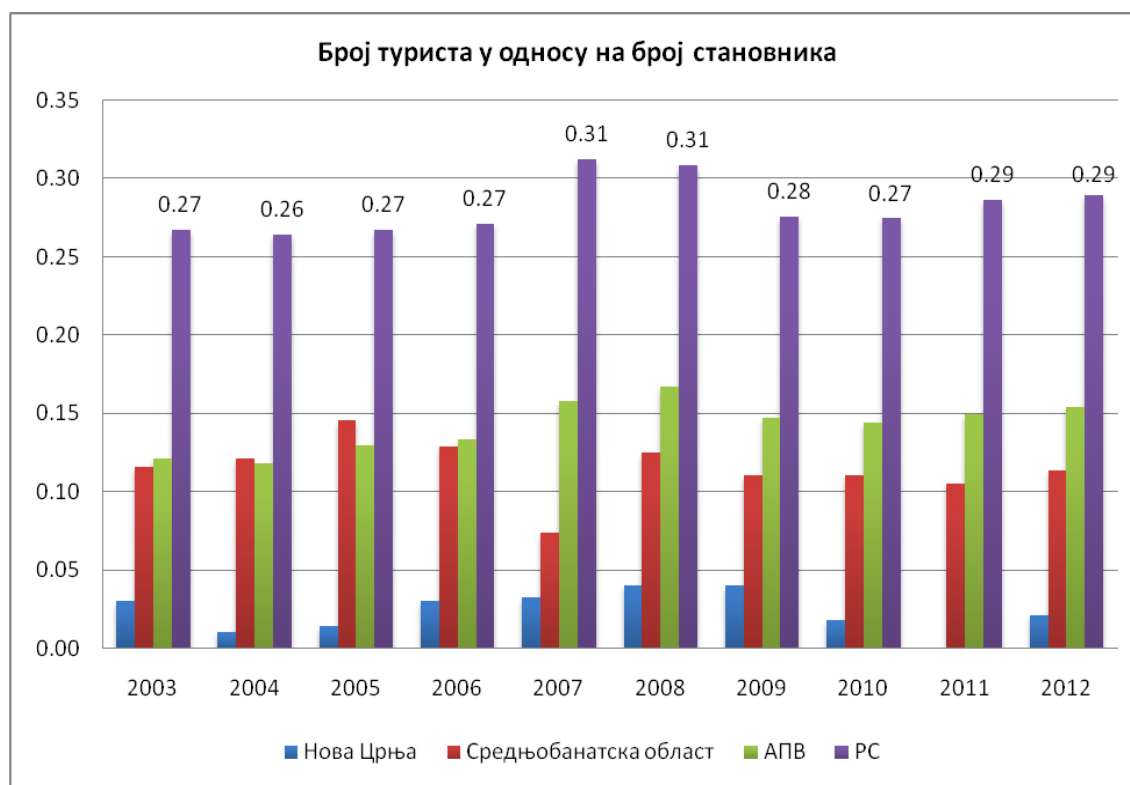
ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ – Туризам

ИНДИКАТОР: Број туриста у односу на број становника

Територијална јединица	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Република Србија	0.27	0.26	0.27	0.27	0.31	0.31	0.28	0.27	0.29	0.29
АП Војводина	0.12	0.12	0.13	0.13	0.16	0.17	0.15	0.14	0.15	0.15
Севернобанатска област	0.12	0.12	0.15	0.13	0.07	0.12	0.11	0.11	0.11	0.11
Општина Нова Црња	0.03	0.01	0.01	0.03	0.03	0.04	0.04	0.02	Н.д.	0.02

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

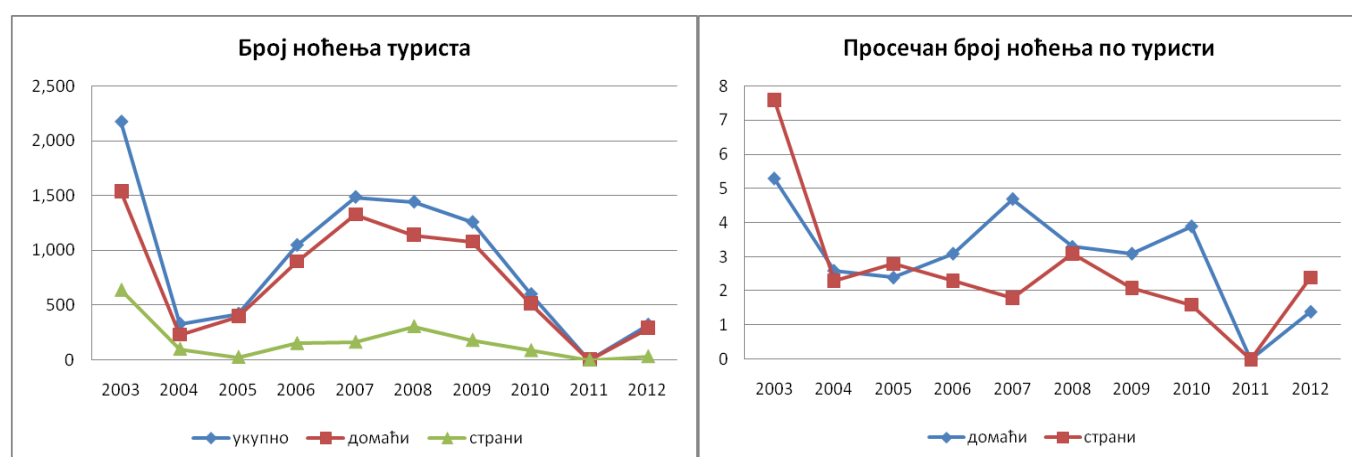
Коментар:

Број туриста у односу на број становника у Општини је у периоду 2003-2012. год. перманентно далеко испод оног на нивоу Области и АПВ, а нарочито испод оног на нивоу Републике. У поређењу са сва три нивоа, разлике су у реду величине!

Година	Број туриста			Број ноћења			Просечан број ноћења по туристи	
	укупно	домаћи	страни	укупно	домаћи	страни	домаћи	страни
2003.	375	291	84	2.175	1.537	638	5,3	7,6
2004.	132	89	43	329	229	100	2,6	2,3
2005.	171	162	9	421	396	25	2,4	2,8
2006.	353	288	65	1.048	896	152	3,1	2,3
2007.	372	280	92	1.487	1.324	163	4,7	1,8
2008.	446	349	97	1.443	1.138	305	3,3	3,1
2009.	431	346	85	1.258	1.077	181	3,1	2,1
2010.	188	133	55	600	513	87	3,9	1,6
2011.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.
2012.	214	201	13	321	290	31	1,4	2,4

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Коментар:

Укупан број ноћења туриста у Општини у периоду 2003-2012. год. је имао своје успоне и падове. Први озбиљан и нагли пад у броју ноћења туриста забележен је у 2004. год. када је било 329 ноћења, у односу на 2.175 у 2003. год. Након благог опоравка овог показатеља током периода 2005-2007. год. када се у 2007. год. овај број попео на 1.487, у каснијим годинама се бележи константан пад. све до 321 у 2012. год.

Када се узме у обзир просечан број ноћења по туристи, најпре се бележи пад у 2004. год. у односу на 2003. год. како у категорији домаћих тако и у категорији страних туриста, да би касније и једна и друга категорија осциловале, и то: домаћи туристи од 1,4 до 4,7, а страни туристи од 1,6 до 3,1.

Индикатор бр. 10

ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ
ИНДИКАТОР: Степен задужености општине

Степен задужености општине		2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1	Остварење или процена остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину	206.511.221	274.625.503	361.185.519	360.713.874	370.515.740
2.1	15 % од (1)	30.976.683,15	41.193.825,45	54.177.827,85	54.107.081,10	55.577.361
2.2	Износ главнице и камате који доспева у посматраној години	3.464.788,06	3.282.359,26	3.394.673.28	2.922.384.6	3.432.746.21
2.3	Расположива средства у апсолутном износу (2.1) – (2.2)	27.511.895,09	37.911.466,19	50.783.154,57	51.184.696,42	52.144.614,79
2.4	Расположива средства у релативном износу - % укупних текућих прихода буџета ((2.3) / (1)) x 100	13.33	13.8	14.06	14.19	14.07
3.1	50% од (1)	103.255.610,5	137.312.751,5	180.592.759,5	180.356.937	185.257.870
3.2	Укупан износ неизмиреног дугорочног задужења буџета општине за капиталне инвестиционе расходе	/	/	/	/	/
3.3	Расположива средства у апсолутном износу (3.1) – (3.2)	/	/	/	/	/
3.4	Расположива средства у релативном износу - % укупних текућих прихода буџета ((3.3) / (1)) x 100	/	/	/	/	/

Извор података:

Завршни рачуни од 2009-2013, Одлуке о буџету од 2014.-2015. год.

Коментар:

Нема.

Индикатор бр. 11	ТЕМА: ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ИНДИКАТОР: Фискални капацитет општине – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника
------------------	---

		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1	Укупно остварење фискалних облика изворних прихода у 000 РСД	169.434	206.511	274.625	361.185	360.713	370.515
2	Број становника	10.790	10.495	10.300	10.126	9.978	10.000
3	Приход по глави становника у 000 РСД	14.916	19.677	26.167	35.670	36.150	37.051

Извор података:

Завршни рачуни од 2009-2013, Одлуке о буџету од 2014.-2015. год.

Напомене:

1. Број становника од 2009.-2010. год. представља процену на дан 30.06, док су подаци из 2011. год. добијени на основу пописа становништва, за 2012. и 2013. год. коришћени су последњи познати подаци о броју становника из 2011. год.
2. За 2012. и 2013. год. приказана су планирана средства у буџету Општине, док су за остале године коришћени подаци из завршних рачуна. Завршни рачуни не исказују одовојено самодопринос, па је потребно на терену проверити податке и увећати их за износ оствареног самодоприноса за 2008-2011. год. У фискалне облике изворних прихода сврстана су следећа конта економске класификације: 71180, 713, 714, 716, 741 (изузев 74115), и 74225.

Коментар:

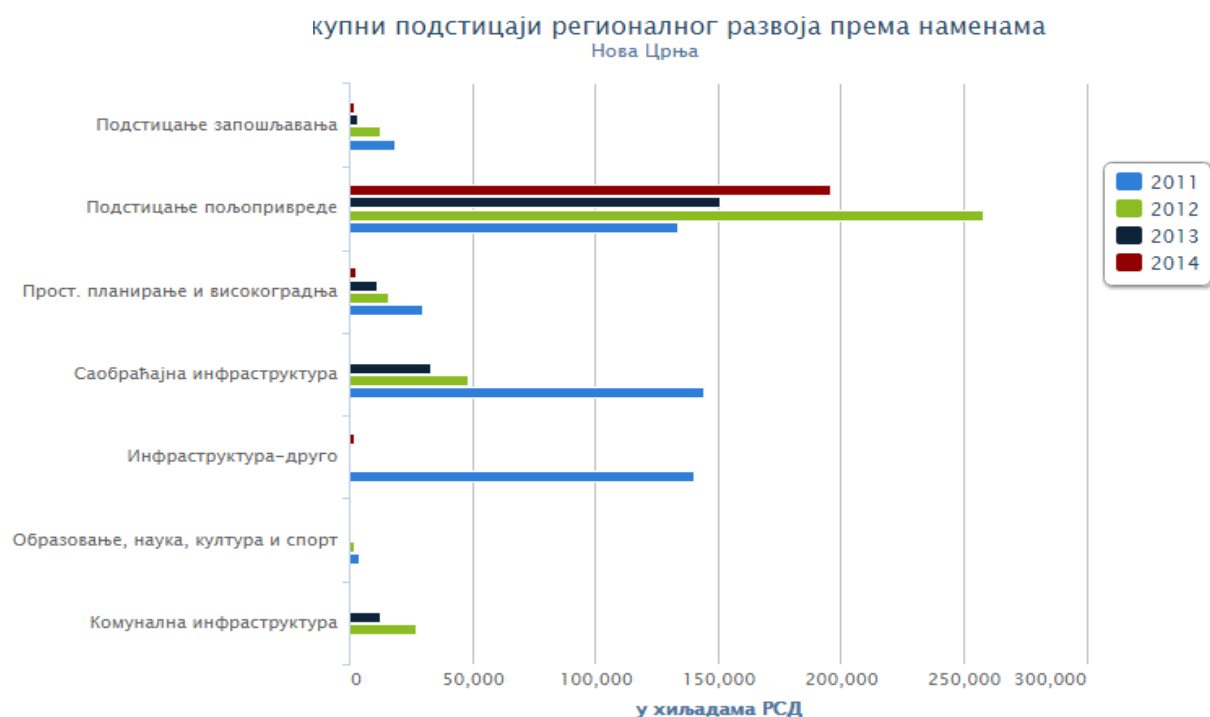
Нема.

					у хиљ. дин.
Намена подстицаја - улагање у:	2011.	2012.	2013.	2014.*	УКУПНО:
Подстицање запошљавања	18.428	12.695	3.405	2.056	36.584
Кадровске и људске ресурсе	14	0	0	0	14
Подстицање пољопривреде	133.569	258.574	150.993	195.985	739.121
Просторно планирање и високоградњу	29.655	15.975	11.278	2.793	59.701
Заштита животне средине	-1	0	0	0	-1
Саобраћајна инфраструктура	144.559	48.017	32.798	0	225.374
Комунална инфраструктура	0	27.018	12.770	0	39.88
Инфраструктура - друго	140.179	0	0	460	140.639
Образовање, науку, културу и спорт	4.125	594	0	0	4.719
Изградњу и јачање институција	0	53	0	0	53
Друге намене	0	0	139	0	139
УКУПНО:	470.528	362.926	211.383	201.294	1.246.131

Извор података: Агенција за привредне регистре.

Напомена:

Подаци за 2014. год. су прелиминарног карактера.

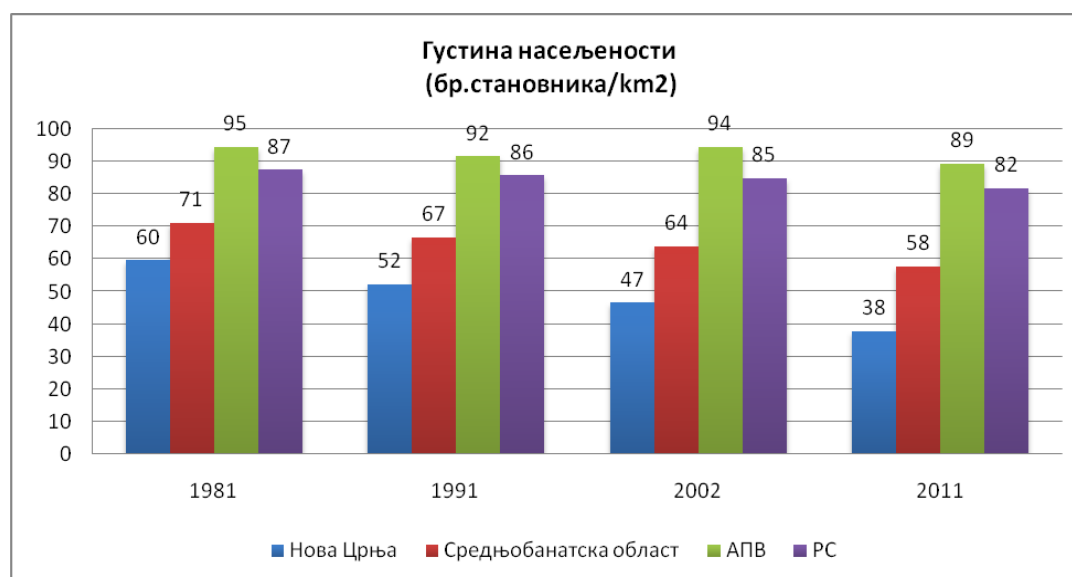
Коментар:

Општина је у погледу учешћа у подстицајима за развој локалних самоуправа, од укупно 20 категорија – намена, у периоду 2011-2014. год., учествовала у њих 11. Највећи подстицаји регионалног развоја према намени су у посматраном периоду били усмерени на подстицање Пољопривреде, а затим следе категорије Саобраћајна инфраструктура и Инфраструктура - друго. Посматрајући по годинама, за подстицаје за развој локалних самоуправа, Општина је највише средстава „повукла” у 2011. год.

Територијална јединица	година	Број становника	Површина (у km ²)	Густина насељености (број становника/km ²)
Република Србија	1981.	7.729.246	88.361	87
	1991.	7.576.837	88.361	86
	2002.	7.498.001	88.361	85
	2011.	7.234.099	88.509	82
АП Војводина	1981.	2.034.782	21.506	95
	1991.	1.970.195	21.506	92
	2002.	2.031.992	21.506	94
	2011.	1.932.945	21.603	89
Средњобанатска област	1981.	230.962	3.253	71
	1991.	216.754	3.257	67
	2002.	208.456	3.256	64
	2011.	187.860	3.257	58
Општина Нова Црња	1981.	16.270	273	60
	1991.	14.252	273	52
	2002.	12.705	273	47
	2011.	10.300	273	38

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“ и Попис 2002. год. Књига 9. „Становништво - упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и 2002“

Коментар:

Пратећи густину насељености у 30-огодишњем периоду од 1981. год. па све до 2011., уочава се релативно миран пад на републичком и покрајинском нивоу (РС -5, АПВ -6 становника/km²). Међутим, у истом овом периоду у Општини али и у средњобанатској области долази до знатно већег умањења, и то од -13 становника/km² на нивоу на нивоу средњобанатске области и чак -22 становника/km² на нивоу Општине. Ако се узме у обзир да је на почетку посматраног периода овај индикатор био за 35 мањи од покрајинског нивоа, а да је крајем истог периода достигао разлику од читавих 51 становника/km², ситуација се очитује више него озбиљном.

Индикатор бр. 14

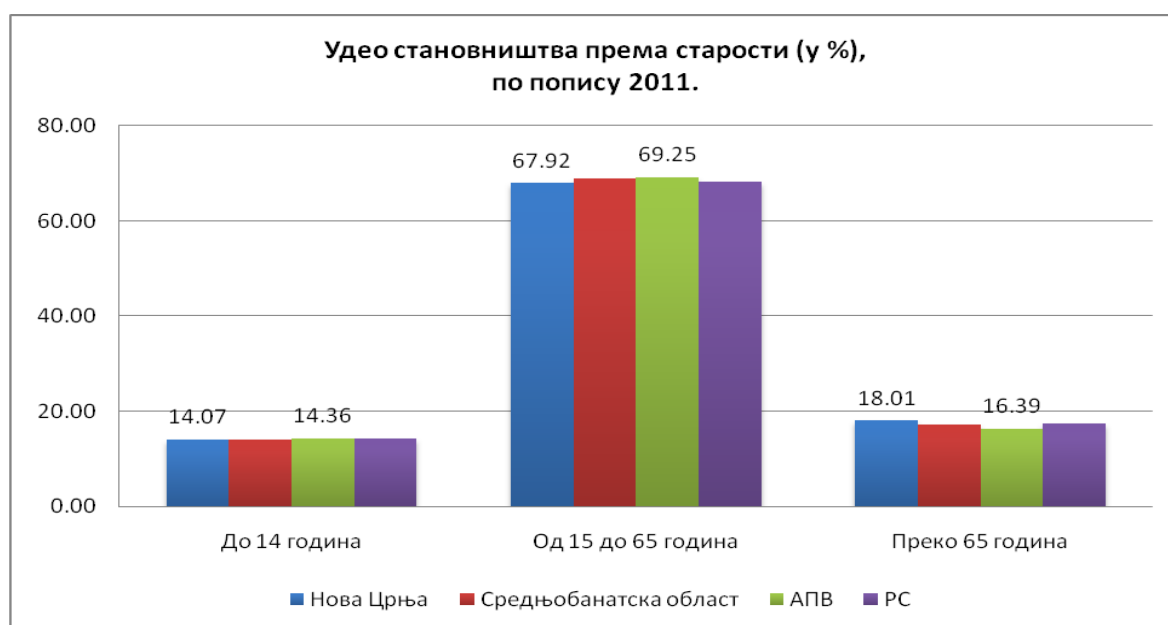
ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА

ИНДИКАТОР: Старосна структура становништва

Категорија	Општина Нова Црња		Средњобанатска област		АП Војводина		Република Србија	
	2002.	2011.	2002.	2011.	2002.	2011.	2002.	2011.
Укупно становништво	12.705	10.272	208.456	187.667	2.031.992	1.931.809	7.498.001	7.186.862
До 14 година	2.149	1.445	32.854	26.396	322.214	277.470	1.176.770	1.025.278
Од 15 до 65 година	8.057	6.977	141.344	129.152	1.394.593	1.337.801	5.080.726	4.911.268
Преко 65 година	2.499	1.850	34.258	32.119	315.185	316.538	1.240.505	1.250.316
Удео становништва до 14 год. (у %)	16,91	14,07	15,76	14,07	15,86	14,36	15,69	14,27
Удео становништва од 15-65 год. (у %)	63,42	67,92	67,81	68,82	68,63	69,25	67,76	68,34
Удео становништва преко 65 год. (у %)	19,67	18,01	16,43	17,11	15,51	16,39	16,54	17,40

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци

Коментар:

Поредећи структуру становништва према старости, на различитим нивоима територијалних јединица у 2011. год., може се закључити да су вредности релативно сличне у категорији становништва од 15-65 година. Већа, и то неповољна одступања су у категорији становништва преко 65 год., где је учешће на нивоу Општине 18,01%, док је на на нивоу АПВ 16,39%, као и у категорији становништва до 14 година, где је највеће неповољно одступање, опет у односу на ниво АПВ и то за 1,79%. Ово указује на чињеницу да становништво Општине све више стари, поготово, што су и вредности најмлађе категорије становништва испод вредности на нивоу АПВ и РС, а идентична је нивоу Области, за разлику од стања по попису из 2002. год. када је ова категорија становништва имала највећу вредност у поређењу са вишим територијалним јединицама

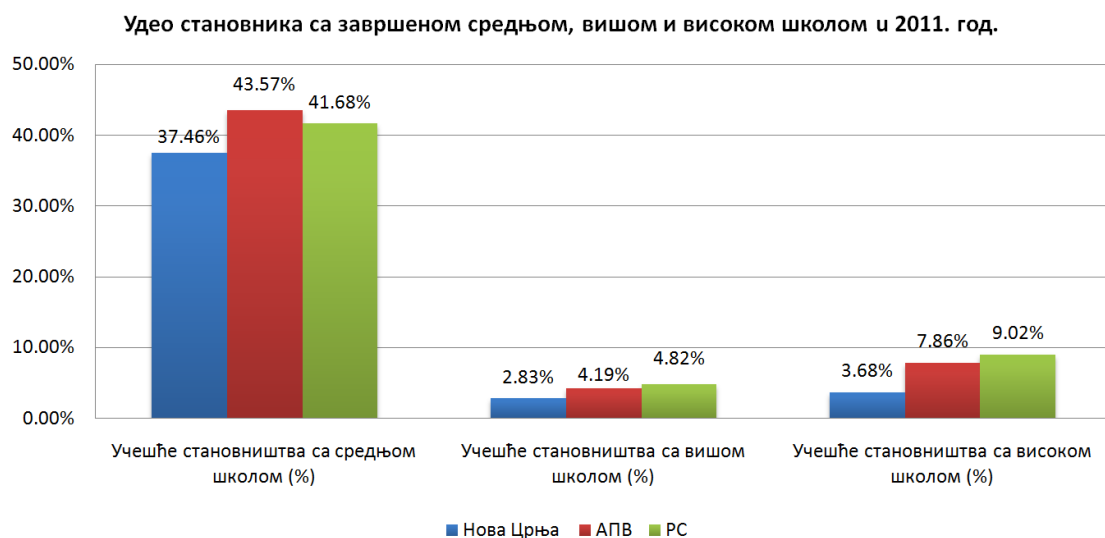
Индикатор бр. 15

ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА
ИНДИКАТОР: Удео становника са завршеном средњом, вишом и високом школом

Категорија	Општина Нова Црња		АП Војводина		Република Србија	
	2002.	2011.	2002.	2011.	2002.	2011.
Укупан број становника	12.705	10.272	2.031.992	1.931.809	7.498.001	7.186.862
Становништво са средњом школом	1,424	3,848	751	842142	2596348	3.015.092
Становништво са вишом школом	149	291	73.485	81.030	285.056	348.334
Становништво са високом школом	116	378	88.596	151.844	411.944	652.234
% становништва са средњом школом	11,21	37,46	36,97	43,57	34,71	41,68
% становништва са вишом школом	1,17	2,83	3,62	4,19	3,81	4,82
% становништва са високом школом	0,91	3,68	4,36	7,86	5,51	9,02

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаца

Коментар:

Општина има, у све 3 посматране категорије, мањи проценат становништва у односу на покрајински и републички ниво. Тачније, у Општини доминира становништво без школске спреме, са непотпуним и основним образовањем, који чине чак 41,63% од укупног броја становника, за разлику од нивоа АПВ, где је то 29,76% и РС где је то 29,52%.

Индикатор бр. 16	ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА ИНДИКАТОР: Број становника на један објекат друштвених, културних, рекреативних активности
------------------	---

Општина	Укупан број становника	Број друштвених објеката	Број културних објеката	Број објеката за рекреацију	Број становника на један друштвени објекат	Број становника на један објекат културе	Број становника на један рекреативни објекат
2011.	10.272	14	21	12	733	489	856

Извор података

Општинска управа Нова Црња

Напомене:

1. Под друштвеним објектима се сматрају сви објекти у власништву локалне самоуправе у којима су смештени удружења грађана, месне заједнице, политичке партије и др. Под културним објектима су убројане зграде културе.
2. Објекти рекреације су објекти које користе спортске организације и клубови.
3. Укупан број становника је по званичном попису из 2011.

Коментар:

Нема.

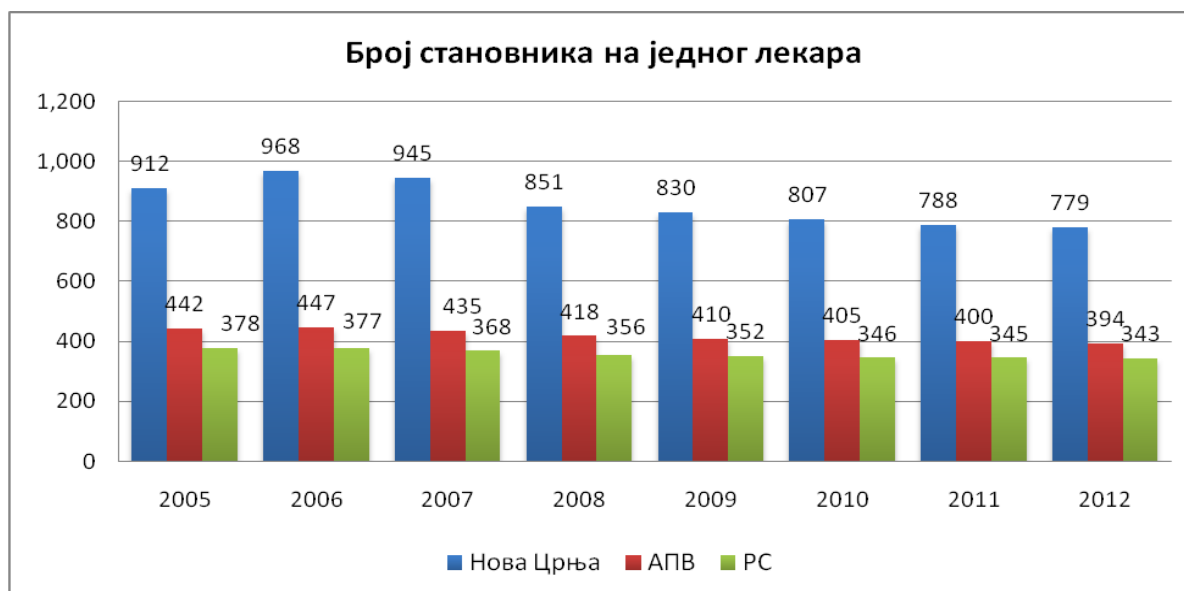
Год.	Укупно становништво			Укупан број лекара			Број становника по лекару		
	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС
2005.	11.849	2.012,918	7.440,769	13	4.559	19.685	912	442	378
2006.	11.612	2.002,598	7.411,569	12	4.478	19.644	968	447	377
2007.	11.338	1.991,507	7.381,579	12	4.578	20.066	945	435	368
2008.	11.058	1.979.389	7.350.222	13	4.735	20.668	851	418	356
2009.	10.790	1.968.356	7.320.807	13	4.804	20.825	830	410	352
2010.	10.495	1.957.585	7.291.436	13	4.832	21.103	807	405	346
2011.	10.300	1.932.945	7.234.099	13	4.859	21.067	788	398	343
2012.	10.126	1.922.017	7.199.077	13	4.884	20.960	779	394	343

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

Напомене:

1. Термином лекар нису обухваћени стоматолози и фармацеути.
2. Број становника од 2005.-2010. год, као и за 2012. год. представља процену на дан 30.06, док је за 2011. год. прерачунат на бази Пописа становништва из те године.

Коментар:

Поређењем података о броју становника на једног лекара, са АПВ и РС, утврђује се изразито неповољнији однос броја становника и броја лекара на нивоу Општине. Овај однос је био најнеповољнији у 2006. год. са чак 968 становника/лекар, али од тада до 2012. год. бележи се константно смањење овог индикатора. Међутим, и даље је у 2012. год. овај однос био скоро двоструко већи него на нивоу АПВ, а више од двоструко већи од оног на нивоу Републике.

Индикатор бр. 18

ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА
ИНДИКАТОР: Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву

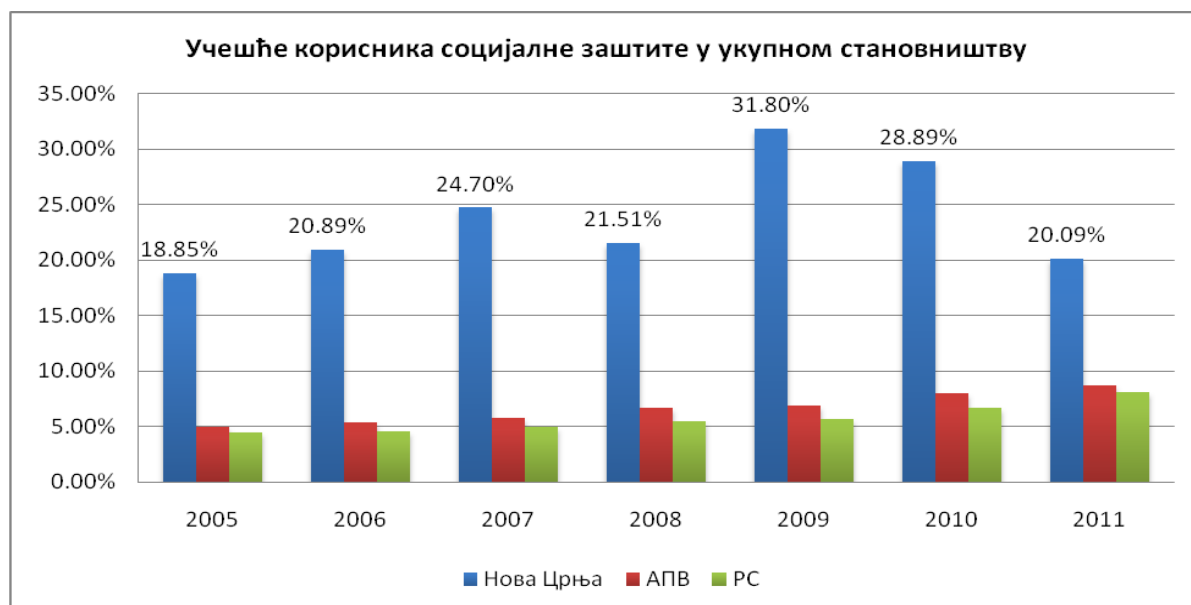
Год.	Укупно становништво			Укупан број корисника социјалне заштите			Учешће корисника социјалне заштите у укупном становништву		
	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС
2005.	11.849	2.012,918	7.440,769	2.233	101.213	329.530	18,85%	5,03%	4,43%
2006.	11.612	2.002,598	7.411,569	2.426	108.564	335.746	20,89%	5,42%	4,53%
2007.	11.338	1.991,507	7.381,579	2.801	116.208	364.750	24,70%	5,84%	4,94%
2008.	11.058	1.979.389	7.350.222	2.379	131.837	400.388	21,51%	6,66%	5,45%
2009.	10.790	1.968.356	7.320.807	3.431	135.112	417.335	31,80%	6,86%	5,70%
2010.	10.495	1.957.585	7.291.436	3.032	155.852	490.060	28,89%	7,96%	6,72%
2011.	10.300	1.932.945	7.234.099	2.069	168.447	584.828	20,09%	8,71%	8,08%
2012.	10.126	1.922.017	7.199.077	-	-	-	-	-	-

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

Напомене:

Број становника од 2005.-2010. год, као и за 2012. год. представља процену на дан 30.06, док је за 2011. год. прерачунат на бази Пописа становништва из те године.

Коментар:

У целокупном посматраном периоду 2005-2011. год. учешће корисника социјалне заштите у Општини било је изразито веће у односу на покрајински, а нарочито у односу на републички ниво. Свој максимум, овај однос је постигао у 2009. год. када је чак 31,80% становништва било обухваћено социјалном заштитом. Ипак, у 2011. год. овај показатељ се битно смањује, и то на 20,09%, али је он још увек био знатно већи у односу на АПВ (8,71%), али и на ниво РС (8,08%).

Индикатор бр. 19

ТЕМА: СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ, КВАЛИТЕТ ЖИВОТА
ИНДИКАТОР: Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву

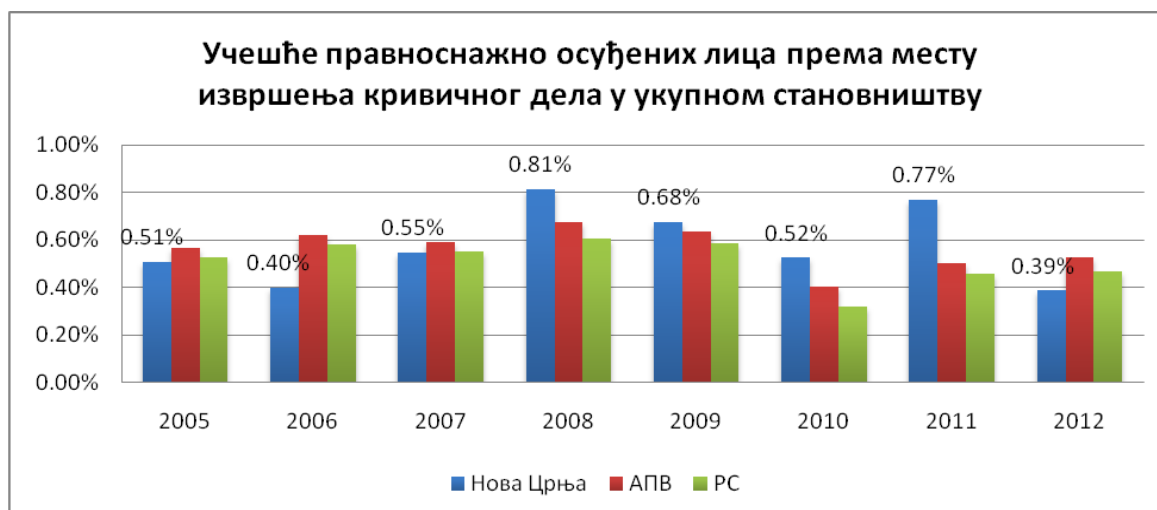
Год.	Укупно становништво			Број осуђених лица према месту извршења кривичног дела			Учешће правоснажно осуђених лица према месту извршења кривичног дела у укупном становништву		
	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС
2005.	11.849	2.012,918	7.440,769	60	11.412	39.135	0.51%	0,57%	0,53%
2006.	11.612	2.002,598	7.411,569	46	12.413	42.988	0.40%	0,62%	0,58%
2007.	11.338	1.991,507	7.381,579	62	11.706	40.690	0.55%	0,59%	0,55%
2008.	11.058	1.979.389	7.350.222	90	13.353	42.782	0.81%	0,67%	0,58%
2009.	10.790	1.968.356	7.320.807	73	12.445	44.367	0.68%	0,63%	0,61%
2010.	10.495	1.957.585	7.291.436	55	7.856	23.321	0.52%	0,40%	0,32%
2011.	10.300	1.932.945	7.234.099	79	9.683	33.097	0.77%	0,50%	0,46%
2012.	10.126	1.922.017	7.199.077	39	10.133	33.624	0.39%	0,53%	0,47%

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци.

Напомена:

Број становника од 2005.-2010. год, као и за 2012. год. представља процену на дан 30.06, док је за 2011. год. прерачунат на бази Пописа становништва из те године.

Коментар:

Учешће правоснажно осуђених лица у Општини је у посматраном периоду показивало различите тенденције. У 2008. год. ово учешће достиже свој максимум са 0,81% од укупног становништва, док је на нивоу АПВ 0,67%, а на нивоу РС 0,58%. На крају посматраног периода, овај показатељ се са својих 0,39% спушта испод нивоа АПВ где је 0,53%, али и испод нивоа РС где је 0,47%.

Индикатор бр. 20

ТЕМА: ИНДИКАТОРИ УСЛОВА ЖИВОТА И БЛАГОСТАЊА
ИНДИКАТОР: Дужина путева у km/km²

Опис - Територијална јединица	Дужина путева (у km)	Површина (у km ²)	Дужина путева (у km/km ²)
Република Србија	44.612,539	88.502	0,50
АП Војводина	6.205,092	21.614	0,29
Средњобанатска област	766,700	3.257	0,24
Општина Нова Црња	77,270	273	0,28

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњак, 2013.

Коментар:

По дужини путева по km² у 2012. год. Општина је са својих 0,28 нешто боља него на нивоу Области (0,24), нешто лошија него на нивоу АПВ (0,29), а чак више од двоструко лошија него на ниву Републике (0,50).

Од 77,270 km изграђених путева у Општини, 25,50% су државни путеви првог реда, затим 46,20% су државни путеви другог реда, док су 28,30% општински путеви, који су, углавном у релативно лошем стању.

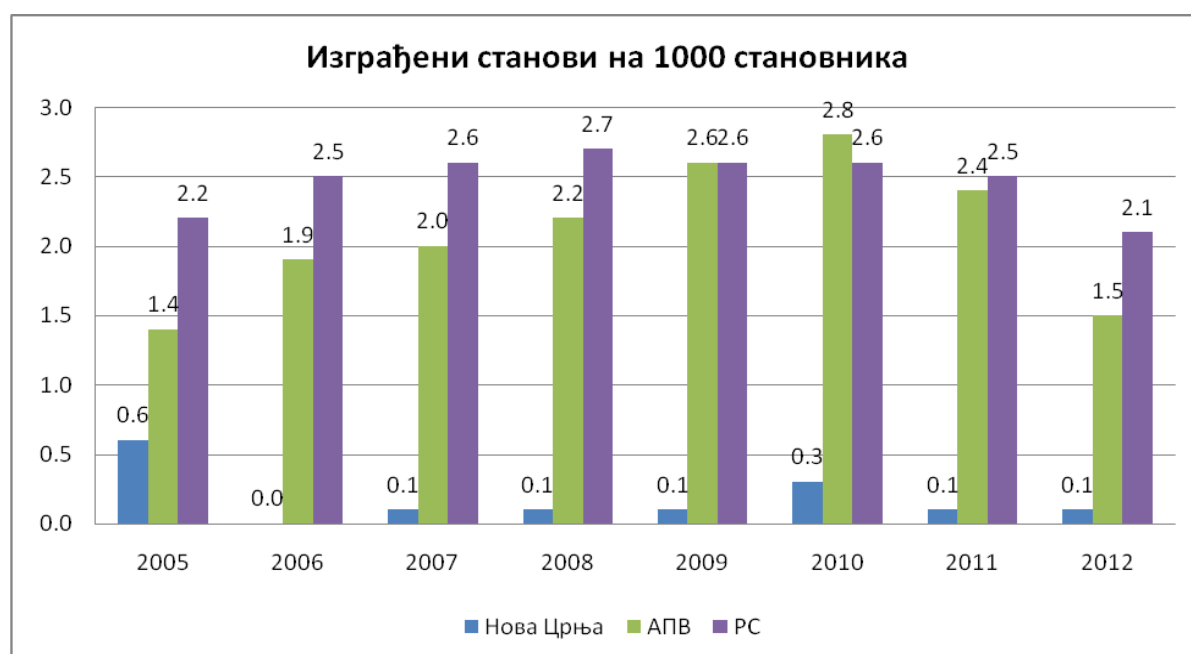
Год.	Укупно завршених станова			Површина (м2)			Изграђени станови на 1000 становника		
	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС
2005.	7	2.755	16.417	1.064	209.480	1.242.953	0.6	1,4	2,2
2006.	0	3.793	18.162	0	259.134	1.308.650	0.0	1,9	2,5
2007.	1	4.010	19.049	110	245.119	1.323.073	0.1	2,0	2,6
2008.	1	4.382	19.815	60	295.490	1.435.061	0.1	2,2	2,7
2009.	1	5.069	19.103	170	402.570	1.332.012	0.1	2,6	2,6
2010.	3	5.519	18.648	295	400.275	1.252.738	0.3	2,8	2,6
2011.	3	4.632	18.449	80	319.942	1.184.689	0.1	2,4	2,5
2012.	1	2.966	15.223	70	197.480	945.145	0.1	1,5	2,1

Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаца.

Напомене:

Нема.

Коментар:

Поређењем података о броју изграђених станова на 1.000 становника, у периоду 2005-2012. год. види се да постоје различите тенденције, како на нивоу Општине тако и на осталим нивоима. Свој максимум на нивоу Општине, овај показатељ има у 2005. год. када је са 0,6 станова на 1000 становника Општина ипак и даље више од двоструко заостајала у односу на ниво АПВ, а овај заостатак је скоро 4 пута био већи у односу на ниво РС. За остале године у посматраном периоду може се дати заједнички коментар да је станоградња у Општини скоро у потпуности замрла!

Индикатор бр. 22

ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ВОДА

ИНДИКАТОР: % домаћинстава са сигурном водом за пиће

Година	Број домаћинстава			Број домаћинстава прикључених на водовод			% домаћинстава са сигурном водом за пиће		
	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС	Опш.	АПВ	РС
2011.	3.886	696.157	2.487.886	4.375	681.278	2.161.182	113%	98%	87%

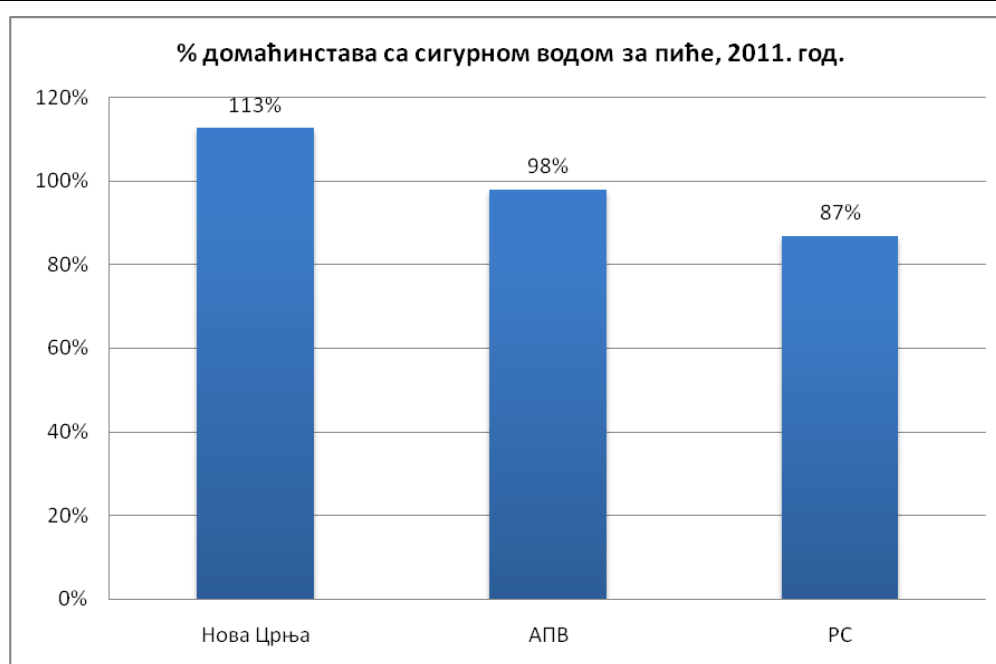
Извор података:

Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњак, 2013.

Институт за јавно здравље, Зрењанин

Напомене:

У обзир је узет број прикључака.

Коментар:

Нема.

Индикатор бр. 23

ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ВОДА

ИНДИКАТОР: % домаћинстава прикључених на канализациону мрежу

Година	Број домаћинстава			Број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу			% домаћинстава прикључених на канализациону мрежу		
	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС	Нова Црња	АПВ	РС
2011.	3.886	696.157	2.487.886	0	336.703	1.419.482	0%	48%	57%

Извор података:

1. Републички завод за статистику, „Општине и региони у Републици Србији“, годишњаци
2. ЈКП „8 Август“ Српска Црња

Напомена:

Нема.

Коментар:

У Општини није изграђена канализациона мрежа.

Како је општина Нова Црња урадила пројектно техничку документацију за изградњу канализационе мреже за већину насељених места општине, у наредних 5 година планиран је и почетак радова на изградњи поменуте канализационе мреже.

Индикатор бр. 24	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ГАСОВОД ИНДИКАТОР: Процент прикључења на гасовод
-------------------------	---

	Пројекат	изграђено		активно		остало		домаћинства	
Локација	2014.	2014.	2014.	2014.	2014.	2014.	2014.	2014.	
Нова Црња		3.034		2.286		143		2.891	

Извор података:

ЈП „Србијагас“ Нови Сад, РЈ Кикинда

Коментар:

Насељена места општине Нова Црња су комплетно гасификована изузев насељеног места Тоба.

Индикатор бр. 25	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ВОДА ИНДИКАТОР: Квалитет површинских вода
-------------------------	--

Водоток	Потез	Квалитет/година				
		2007.	2008.	2009.	2010.	2011.

Извор података:

ЗЗЈЗ Зрењанин

Напомена:

Оцена квалитета вода у Србији се не ради на основу ЕВІ индекса већ на основу:

- Правилника о опасним материјама у води Сл. Гласник РС бр. 31/82 и 46/91
- Уредбе о класификацији вода Службени лист 6/78

Коментар:

Нема.

Индикатор бр. 26	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ВАЗДУХ ИНДИКАТОР: Број дана са „лошим“ квалитетом ваздуха
-------------------------	--

	2013.	2014.
Број дана са лошим ваздухом	-	-

Извор података:

Завод за јавно здравље, Зрењанин

Коментар:

Нема.

Индикатор бр. 27	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА ИНДИКАТОР: Напуштено и загађено земљиште
-------------------------	--

	<i>ha</i>	%
Република Србија		
Напуштено земљиште	-	-
Загађено земљиште	-	-
Општина Нова Црња		
Напуштено земљиште	0	0
Загађено земљиште	0	0
Извор података: <i>ОУ општине Нова Црња</i>		
Коментар:		
Нема.		

Индикатор бр.28	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ОТПАД ИНДИКАТОР: Општински отпад по врсти одлагања
------------------------	---

Година	Вредности			Процена количине отпада која завршава без икаквог управљања, <i>t</i>
	Депонија, <i>t</i>	Спаљен отпад, <i>t</i>	Рециклиран, <i>t</i>	
2011.		/	/	
2012.		/	/	
2013.		/	/	
2014.		/	/	
Извор података: <i>ицицици</i>				
Коментар:				
Нема.				

Индикатор бр. 29	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ОТПАД ИНДИКАТОР: Рециклирани отпад по врстама
------------------	--

	Укупно, t	Стакло, t,	Папир, t	Пластика, t	Остало, t
2010.		/	/	/	/
2011.		/	/	/	/
2012.		/	/	/	/
2013.		/	/	/	/
2014.		/	/	/	/

Извор података:
ОУ општине Нова Црња

Коментар:

Нема.

Индикатор бр. 30	ТЕМА: ЖИВОТНА СРЕДИНА – ЕНЕРГИЈА ИНДИКАТОР: Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива
------------------	--

Укупна потрошња енергије подељена по врсти горива	Струја, MW/h	Бензин, t	Гас, 10 ⁶ m ³	Нафта, t	Дрво, m ³	Мазут, t
2011. год.					-	
2012. год.					-	
2013. год.					-	
2014. год.						

Извор података:
Нема

Коментар:

Нема

Анекс 2: Закључак о изради СЛОРа

На основу члана 46. Закона о локалној самоуправи („Службени лист Републике Србије“, број 129/2007) и члана 61. Статута Општине Нова Црња (Службени лист Општине Нова Црња, број 9/08, 16/12), а за потребе реализације пројекта „Нова Стратегија одрживог развоја општине Нова Црња 2015-2020“, Општинско веће општине Нова Црња на седници одржаној дана 30.10.2014. године донело је

ОДЛУКУ

О ПРИСТУПАЊУ ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ НОВА ЦРЊА

Члан 1.

Општина Нова Црња приступа изради Стратегије одрживог развоја општине Нова Црња за период од 2015. до 2020. године (у даљем тексту: **Стратегија**).

Члан 2.

Циљ израде Стратегије је да се обезбеди одржив друштвено – економски развој општине Нова Црња, кроз континуитет процеса стратешког планирања усмереног на уједначавање развоја и ангажовање локалних ресурса, широке грађанске партиципације и укључења свих релевантних чинилаца, а тиме унапређујући квалитет живота свих грађана.

Члан 3.

Техничку подршку у процесу израде Стратегије ће пружити Регионални центар за друштвено-економски развој – Банат.

Члан 4.

Рок за израду предлога Стратегије јесте 30. мај 2015. године, а рок за усвајање Стратегије јесте 30. јун 2015.године.

Члан 5.

Нацрт Стратегије, пре подношења органу надлежном за њено доношење, излаже се на јавни увид. Излагање Нацрта Стратегије на јавни увид оглашава се на званичној интернет страници Општине Нова Црња и недељном листу и траје 30 дана, при чему се оглашавају подаци о времену и месту излагања нацрта Стратегије на јавни увид, начин на који заинтересована правна и физичка лица могу доставити примедбе на нацрт Стратегије, као и друге информације које су од значаја за јавни увид.

Члан 6.

У току излагања нацрта Стратегије на јавни увид, надлежни орган јединице локалне самоуправе, у сарадњи са обрађивачима, организује најмање једну јавну презентацију, најкасније 7 дана пре истека јавног увида.

Члан 7.

У циљу спровођења ове Одлуке, Председник општине ће образовати и именовати радна тела за израду Стратегије: Тим за израду стратегије, Стратешки савет, координаторе и чланове радних група и радно тело за мониторинг и евалуацију Стратегије.

Члан 8.

Средства за израду Стратегије обезбеђена су од Покрајинског секретаријата за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу.

Члан 9.

Ова Одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном листу општине Нова Црња “

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ НОВА ЦРЊА

Број: I-06-43/14-2
Дана: 30.10.2014. године

Председник
Општинског већа

Анекс 3: Кратки описи ТОП 10 пројеката

Пројекат - 01														
Стратешки циљ	1.2. Повећање броја пољопривредних газдинстава за 15% до 2020.													
Програм	1.2.1. Подршка за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Нова Црња													
Пројекат	1.2.1.1. Побољшање сточарске производње на пољопривредним газдинствима на територији општине Нова Црња													
Опис пројекта	Усвајањем Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и руралног развоја општине Нова Црња предвиђена је мера побољшање сточарске производње на пољопривредним газдинствима на територији општине Нова Црња која обухвата младе и почетнике у пољопривреди ради стварања услова за покретање сопственог бизниса и останка на селу.													
Циљеви	Побољшање сточарске производње и оснаживање младих (почетника) у сточарској производњи са циљем останка на селу и развијања сопственог бизниса. - Повећати број пољопривредних газдинстава - Повећати број младих који се баве сточарством - Повећати број грла													
Очекивани резултати	- Повећан број пољопривредних газдинстава - Повећан број младих који се баве сточарством - Повећан број грла													
Индикатори	- Повећање броја младих који се баве сточарском производњом за 10%. - Повећан број грла за 15% - Повећан број пољопривредних газдинстава за 10%													
Пројектне активности	1. Израда Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и руралног развоја општине Нова Црња 2. Усвајање Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и руралног развоја општине Нова Црња 3. Додела бесповратних средстава почетницима у пољопривреди, младима за побољшање сточарске производње на пољопривредним газдинствима на територији општине Нова Црња 4. Мониторинг и евалуација													
Полазне претпоставке	Како је општина Нова Црња претежно пољопривредна општина на којој је основна грана ратарство, постоје ресурси за исхрану стоке и самим тим развој сточарства.													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020							
			х	х	х	х	х	х	х	х	х	х	х	х
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	8.000.000 РСД		Износ и извори финансирања		8.000.000 РСД ЛС									
Партнери	Влада РС, Влада АПВ													
Статус пројекта	Усвојен Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и руралног развоја општине Нова Црња. Пројекат у току													

Пројекат - 02														
Стратешки циљ	3.1. Стратешки циљ: Очувани ПРИРОДНИ РЕСУРСИ													
Програм	3.1.2 Афирмација искоришћавања обновљивих извора енергије													
Пројекат	3.1.2.1 Анализа потенцијала обновљивих извора енергије у општини Нова Црња													
Опис пројекта	Један од приоритета општине Нова Црња је анализа потенцијала обновљивих извора енергије и привлачење директних инвестиција из ове области на основу урађене студије. Пројекат обухвата израду студије за следеће обновљиве изворе енергије: Био-маса, ветар, соларна енергија – сунчева енергија и термална енергија – термо-минерални извори.													
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - Урадити анализу потенцијала Ветра и могућности његовог искоришћења као обновљивог извора енергије - Урадити анализу потенцијала сунчеве енергије и могућности искоришћења као обновљивог извора енергије - Урадити анализу потенцијала био масе на територији општине Нова Црња и могућности искоришћења као обновљивог извора енергије - Урадити анализу потенцијала термалних извора на територији општине Нова Црња и могућности искоришћења као обновљивог извора енергије 													
Очекивани резултати	<ul style="list-style-type: none"> - Урађена анализа потенцијала Ветра и могућности његовог искоришћења као обновљивог извора енергије - Урађена анализа потенцијала сунчеве енергије и могућности искоришћења као обновљивог извора енергије - Урађена анализа потенцијала био масе на територији општине Нова Црња и могућности искоришћења као обновљивог извора енергије - Урађена анализа потенцијала термалних извора на територији општине Нова Црња и могућности искоришћења као обновљивог извора енергије 													
Индикатори	Израђена студија (документ) о потенцијалима обновљивих извора енергије у општини Нова Црња													
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> - Доношење општинске Одлуке о приступању израде студије - Именовање пројектног тима - Одабир извођача - Израда студије - Мониторинг и евалуација 													
Полазне претпоставке	Након већ рађених истраживања утврђено је да општина Нова Црња има потенцијала за искоришћење обновљивих извора енергије и да је то један од кључних предности општине за привлачење инвестиција из разлога што Србија нема довољно искоришћење зелене енергије на коју инсистира ЕУ.													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					x	x								
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	500.000 РСД			Износ и извори финансирања			250.000 РСД донатори и 250.000 РСД ЛС							
Партнери	Влада РС, Влада АПВ,													
Статус пројекта	Идеја													

Пројекат - 03													
Стратешки циљ	3.1. Стратешки циљ: Очувани ПРИРОДНИ РЕСУРСИ												
Програм	3.1.2. Афирмација искоришћавања обновљивих извора енергије												
Пројекат	3.1.2.9. Повећање енергетске ефикасности реконструкцијом котларница у јавним зградама												
Опис пројекта	Пројекат обухвата реконструкцију у јавним зградама са циљем повећања енергетске ефикасности. Повећање енергетске ефикасности би подразумевало замену старих котлова и горионика новим, модернијим где је искоришћеност енергије већа као и уградња нових котлова на алтернативну врсту енергије (био масу).												
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - Повећати енергетску ефикасност у зградама за мин. 30% на основу замене котлова и горионика - Смањити емисију CO2 за мин. 30% - Смањити рачуне за грејање у јавним установама у којима су реконструисани котлови и горионици за мин. 30% 												
Очекивани резултати	<ul style="list-style-type: none"> - Повећана енергетска ефикасност у зградама за мин. 30% на основу замене котлова и горионика - Смањена емисију CO2 за мин. 30% - Смањени рачуни за грејање у јавним установама у којима су реконструисани котлови и горионици за мин. 30% 												
Индикатори	<ul style="list-style-type: none"> - Реконструисане 4 котларнице у јавним зградама и повећана енергетска ефикасност у зградама за 30% ,смањена емисију CO2 за 30%, смањени рачуни за грејање у јавним установама у којима су реконструисани котлови и горионици за 30% 												
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> - Одлука о покретању Јавне набавке за реконструкцију котларница - Одабир извођача радова - Потписивање уговора - Радови на реконструкцији котларница - Мониторинг и евалуација 												
Полазне претпоставке	Због дотрајалости котлова у јавним зградама поред лоше енергетске ефикасности, угрожена је и безбедност корисника објекта па овај пројекат представља један од приоритета.												
Време трајања (почетак-завршетак)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020						
			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	10.000.000 РСД		Износ и извори финансирања		7.000.000 донатори и 3.000.000 РСД ЛС								
Партнери	Влада РС, Влада АПВ,												
Статус пројекта	Израђена пројектно техничка документација												

Пројекат - 04													
Стратешки циљ	3.2. Смањење броја дивљих сметлишта за 90% до 2020.												
Програм	3.2.1. Управљање отпадом												
Пројекат	3.2.1.3 Изградња трансфер станице са рециклажним центром												
Опис пројекта	<p>Основни мотив оснивања трансфер станица јесте економичнији и рационалнији превоз отпада. На овај начин могуће је укључити друга нестандардизована и приручна возила као подршку локалном сакупљању отпада.</p> <p>Изградња трансфер станице почела је 2014. год. Локација је одабрана тако да буде у средишту општине, једнако удаљена од свих насељених места, на најближем растојању до регионалне депоније, довољно удаљена од насеља Нова Црња, са природним заштитним зеленим појасом, већ постојећим приступним путевима и делимичном инфраструктуром. За 2015. год. неопходно је урадити Пројекат трансфер станице са рециклажним центром, како би се даљи радови наставили, а цео пројекат био изведен до 2020. год.</p>												
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - Смањити количину генерисаног отпада - Повећати удео рециклаже - Смањењити настанак дивљих сметлишта - Усаглашавање са националном стратегијом управљања отпадом 												
Очекивани резултати	<ul style="list-style-type: none"> - Смањена количину генерисаног отпада - Повећан удео рециклаже - Смањен настанак дивљих сметлишта - Усаглашеност са националном стратегијом управљања отпадом 												
Индикатори	Изграђена и опремљена трансфер станица са рециклажним центром издата употребна дозвола и смањена количина генерисаног отпада за 30%, повећан удео рециклаже за 20%, смањен настанак дивљих сметлишта за 60%.												
Пројектне активности	<p>Почетне активности :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Израда пројекта трансфер станице и рециклажног центра. - Прибављање грађевинске дозволе - Избор извођача радова - Потписивање уговора о јавној набавци - Изградња трансфер станице са рециклажним центром 												
Полазне претпоставке	На основу анализе стања установљено је да на територији општине Нова Црња има велики број дивљих депонија те да је неопходно изградити трансфер станицу са рециклажним центром како би се број дивљих депонија смањило.												
Време трајања (почетак-завршетак)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020						
			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/Вредност пројекта (РСД)	65.000.000 РСД		Износ и извори финансирања		55.000.000 РСД донатори и 10.000.000 РСД ЛС								
Партнери	Влада РС, Влада АПВ, ЕУ и ЛС												
Статус пројекта	Идеја												

Пројекат - 05													
Стратешки циљ	3.2. Смањење броја дивљих сметлишта за 90% до 2020.												
Програм	3.2.1. Управљање отпадом												
Пројекат	3.2.1.5. Санација дивљих депонија на територији општине Нова Црња												
Опис пројекта	Пројектом је предвиђено санирање дивљих депонија на територији општине Нова Црња јер је установљено да има укупно 40 дивљих депонија, које су најчешће на местима уз локалне путеве и канале. Од укупно 40, у сваком насељу налази се званична депонија на којима је комунално предузеће годинама одлагало отпад као и грађани самоиницијативно. Свих 6 званичних депонија не испуњавају ни један од критеријума за безбедно одлагање отпада нити поседују заштитну ограду. Остатак регистрованих депонија углавном чине дивља сметлишта се значајном кубикажом чврстог отпада као и мања сметлишта у склопу насеља или покрај прометних саобраћајница. Укупна приближна површина дивљих депонија износи 11 ha, од чега званичне депоније заузимају 6,5 ha. Приближна укупна запремина одложеног отпада је 16.020 m ³ . Из свега наведеног уочава се озбиљан проблем са одлагањем отпада па је санација дивљих депонија неопходна.												
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - Смањити број дивљих депонија - Смањити количину одложеног отпада 												
Очекивани резултати	<ul style="list-style-type: none"> - Смањен број дивљих депонија за 90% - Смањена количина одложеног отпада за 40% 												
Индикатори	- Санирано 38 дивљих депонија												
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> - Мапирање дивљих депонија - Анализа отпада - Избор извођача радова - Потписивање уговора о јавној набавци - Санирање дивљих депонија 												
Полазне претпоставке	На територији општине Нова Црња идентификован је велики број дивљих депонија, као и мањих сметлишта, унутар и изван насеља општине. Како би се избегли озбиљни проблеми збо нагомиланог смећа који могу утицати на здравље мештана општине Нова Црња, неопходна је санација дивљих депонија.												
Време трајања (почетак-завршетак)	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020						
				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	24.000.000 РСД		Износ и извори финансирања		20.000.000 РСД донатори и 4.000.000 РСД ЛС								
Партнери	Влада РС, Влада АПВ, ЕУ, и ЛС												
Статус пројекта	Израђен је главни пројекат												

Пројекат - 06														
Стратешки циљ	4.1. Изградња НЕДОСТАЈЕЋЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ													
Програм	4.1.1. Комплетирање П-Т документације за недостајуће инфраструктурне пројекте													
Пројекат	3.1.1.4. Замена преосталих азбестних цеви у општини Нова Црња													
Опис пројекта	Пројекат предвиђа замену азбестних цеви у свим насељима општине Нова Црња. Укупна дужина водоводних азбестних цеви на територији општине је 60 км. Због дотрајалости цеви и лошег утицаја материјала на здравље људи пројекат је неопходно реализовати у што краћем року.													
Циљеви	Побољшање квалитета пијаће воде и успостављање континуираног снабдевања пијаћом водом свих житеља Општине.													
Очекивани резултати	Замењене азбестне цеви, побољшан квалитет пијаће воде и успостављено Континуирано снабдевање.													
Индикатори	Замењено 60 km азбестних цеви и побољшан квалитет воде.													
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> – Израда пројекта замене преосталих азбестних цеви у општини Нова Црња – Прибављање грађевинске дозволе – Избор извођача радова – Потписивање уговора о јавној набавци – Извођење радова 													
Полазне претпоставке	<ul style="list-style-type: none"> – Постојећа водоводна мрежа – Анализа пијаће воде 													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	10.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			8.000.000 РСД донатори и 2.000.000 РСД ЛС							
Партнери	Влада АПВ и ЛС													
Статус пројекта	Идеја													

Пројекат - 07														
Стратешки циљ	4.1. Изградња недостајеће инфраструктуре													
Програм	4.1.3. Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре													
Пројекат	4.1.3.1. Бушење, опремање и повезивање у систем бунара у насељу Радојево и повезивање са водоводом у Српској Црњи													
Опис пројекта	Пројекат има за циљ бушење и опремање бунара у насељеном месту Радојево и повезивањем са водоводом у Српској Црњи. Како је вода у Српској Црњи изузетно лоша а посебно њен хемијски састав, неопходно је реализовати овај пројекат и воду која је одличног квалитета из бунара у Радојеву повезати са водоводом у Српској Црњи. Реализација овог пројекта би решила основно питање грађана насељеног места Српска Црња, чиме би се створили основни услови за живот. Пројектом је предвиђено бушење два нова бунара, њихово опремање и повезивање са водоводом.													
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - Бушење, опремити и повезати 2 бунара у систем водовода и повезати са водоводом у Српској Црњи - Обезбеђивање чисте пијаће воде грађанима Српске Црње у циљу стварања основних животних услова. 													
Очекивани резултати	<ul style="list-style-type: none"> - Избушена, опремљена и повезана 2 бунара у систем водовода и повезана са водоводом у Српској Црњи - Обезбеђена чиста пијаће воде грађанима Српске Црње 													
Индикатори	<ul style="list-style-type: none"> - Избушена два бунара у насељеном месту Радојево и повезана са водоводом у Српској Црњи - Чисту пијаћу воду добило 3664 мештана 													
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> - Тражити истражно право - Усаглашавање пројекта са важећим законом о планирању и изградњи - Прибављање грађевинске дозволе - Избор извођача радова - Потписивање уговора о јавној набавци - Извођење радова 													
Полазне претпоставке	Одлука Владе РС о категоризацији ГП Јаша Томић у међународни гранични прелаз.													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	16.700.000 РСД			Износ и извори финансирања			13.900.000 РСД донатори и 2.800.000 РСД ЛС							
Партнери	Влада АПВ и ЛС													
Статус пројекта	Пројекат у току													

Пројекат - 08														
Стратешки циљ	4.1. Изградња НЕДОСТАЈЕЋЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ.													
Програм	4.1.3. Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре													
Пројекат	4.1.3.2. Инфраструктурно опремање индустријских зона у Српској Црњи													
Опис пројекта	Опремање индустријске зоне има за циљ привлачење директних инвестиција, ново запошљавање и економски развој општине Нова Црња. Први корак ка реализацији пројекта је израда пројектно техничке документације за опремање индустријских зона у Српској Црњи. Инфраструктурно опремање би подразумевало изградњу прилаза, асфалтирање, довођење електричне енергије, телефона, гаса, интернета као и изградњу сопствене канализације за потребе зоне како би се стекли сви услови за привлачење директних инвестиција.													
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - Опремање индустријске зоне - Привлачење директних инвестиција - Отварање нових радних места 													
Очекивани резултати	<ul style="list-style-type: none"> - Комплетно опремањене индустријске зоне - Отварање погона и фабрика - Ново запослени радници 													
Индикатори	- Оптремљене 2 индустријске зоне													
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> - Израда пројекта опремања индустријских зона у Српској Црњи - Прибављање грађевинске дозволе - Избор извођача радова - Потписивање уговора о јавној набавци - Извођење радова, опремање - Промоција индустријских зона 													
Полазне претпоставке	Опредељене радне зоне просторним планом општине Нова Црња													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	38.000.000 РСД				Износ и извори финансирања				34.200.000 РСД донатори и 3.800.000 РСД ЛС					
Партнери	Влада РС, Влада АПВ, ЕУ и ЛС													
Статус пројекта	Идеја													

Пројекат - 09														
Стратешки циљ	4.1. Изградња недостајеће инфраструктуре													
Програм	4.1.3. Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре													
Пројекат	4.1.3.4. Изградња капеле у насељеном месту Тоба													
Опис пројекта	Пројекат има за циљ изградњу капеле на сеоском гробљу у насељеном месту Тоба. Изградњом капеле грађанима ће се пружити могућност да се на адекватан начин опросте од покојника. Изградња капеле има вишеструки значај за грађане месне заједнице Тоба а изградња је планирана на сеоском гробљу.													
Циљеви	Изградња капеле у насељеном месту тоба и побољшање животног стандарда и безбедности становника насељеног места Нова Црња.													
Очекивани резултати	Изграђена капела у насељеном месту тоба и побољшани животни стандард мештана као и безбедност становника насељеног места Тоба.													
Индикатори	Саграђена капела, издата грађевинска дозвола													
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> - Усаглашавање пројекта са важећим законом о планирању и изградњи - Прибављање грађевинске дозволе - Избор извођача радова - Потписивање уговора о јавној набавци - Извођење радова 													
Полазне претпоставке	На основу главног пројекта													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	4.480.000 РСД			Износ и извори финансирања			4.356.000 РСД донатори и 484.000 РСД ЛС							
Партнери	Влада АПВ и ЛС													
Статус пројекта	Постоји пројектно техничка документација													

Пројекат - 10														
Стратешки циљ	4.1. Изградња недостајеће инфраструктуре													
Програм	4.1.3. Изградња нове и одржавање постојеће инфраструктуре													
Пројекат	4.1.3.6. Постављање ЛЕД јавне расвете у свим насељеним местима општине Нова Црња													
Опис пројекта	Циљ пројекта је замена живиних сијалица натријумовим сијалицама чиме би се постигле уштеде у потрошњи електричне енергије. Поред уштеде у потрошњи енергије допринело би се бољем осветљењу како улица тако и тргова у насељеним местима општине Нова Црња.													
Циљеви	<ul style="list-style-type: none"> - Замена постојећих светиљки са ЛЕД светиљкама - Смањење потрошње електричне енергије за јавну расвету - Побољшање осветљења јавне расвете 													
Очекивани резултати	<ul style="list-style-type: none"> - Замењене постојеће светиљке са ЛЕД светиљкама - Смањена потрошње електричне енергије за јавну расвету - Побољшано осветљење јавне расвете 													
Индикатори	- Уштеда у буџету општине за потребе финансирања јавне расвете за 30%													
Пројектне активности	<ul style="list-style-type: none"> - Прибављање грађевинске дозволе на основу главног пројекта - Избор извођача радова - Потписивање уговора о јавној набавци - Извођење радова 													
Полазне претпоставке	Постојање главног пројекта као и техно економке анализа у којој се јасно види исплативост ЛЕД јавне расвете као и време повраћаја инвестиције.													
Време трајања (почетак-завршетак)	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Процена трошкова/ Вредност пројекта (РСД)	25.000.000 РСД			Износ и извори финансирања			22.500.000 РСД донатори и 2.500.000 РСД ЛС							
Партнери	Влада АПВ, Влада РС, ЕУ и ЛС													
Статус пројекта	Постоје пројекти замене јавне расвете, пројекат у току													

Анекс 4: Профил локалне заједнице

Општина Н О В А Ц Р Њ А					
<p>Општина Нова Црња се налази у североисточном делу Србије, односно источном делу Војводине уз границу са Румунијом, односно Европском Унијом, са којом је повезана међународним граничним прелазом Српска Црња. Административно припада средњобанатском округу и простире се на 273 km². Општину нова црња по последњем попису из 2011 године насељава 10.272 становника.</p>					
Адреса општине: ЈНА 110, 23218 Нова Црња					
Телефон: 023/ 815 030					
Електронска пошта: novacrnja@gmail.com					
Веб адреса: http://www.sonovacrnja.org.rs					
Популација (попис из 2011. год.):	Број становника	Национални састав		Насељена места	
	10.272	Срби (67,39%), Мађари (17,71%), Роми (9,89%) и остали (5,01%)		Александрово, Нова Црња, Тоба, Војвода Степа, Српска Црња и Радојево	
Буџет општине (у РСД):	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
	163.448.344,23	246.549.700,37	307.700.046,59	325.679.240,11	327.866.384,47
Величина општине:	Територија		Пољопривредна површина		
	273 km ²		90,7% (224 km ²)		
Стратешка документација:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стратешки план развоја социјалне заштите 2. Локални акциони план за младе општине 3. Локални акциони план запошљавања 4. Локални акциони план за образовање рома 5. Локални акциони план за решавање избеглих и интерно расељених лица (ревизија) 6. Локални еколошки акциони план 7. Локални план управљања отпадом 				
Инфраструктура:	<p>ПУТНА ИНФРАСТРУКТУРА: Путна инфраструктура у општини је добра. Сва насељена места су повезана асфалтним путевима. Кроз општину пролази: 1) Међународни пут I Б реда - Зрењанин - Житиште - Нова Црња - државна граница са Румунијом – 20 km, 2) Државни пут I реда - регионални 36 km, и 3) Државни пут II реда - локални 15 km. Сва насељена места имају поште и ПТТ саобраћај се одвија редовно. У свим насељеним местима постоје дигиталне телефонске централе, а сигнал мобилне телефоније је доступан на целој територији Општине.</p> <p>ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА: Сва насељена места су електрифицирана. Постоји 7 трафо станица. У месту Александрово где је напон 180 V, а у месту Српска Црња 160 V. Кроз општину пролази далековод високог напона.</p> <p>ГАСОВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА: Територија општине је гасификована у целости. Насељена места користе земни гас, изузев места Тоба које није гасификовано.</p> <p>ВОДОВОДНА ИНФРАСТРУКТУРА: Сва насељена места имају водовод. Водоводи се водом снабдевају из артеских бунара, чија се дубина креће од 151 до 240 m. Посматрано са аспекта животне средине, проблем је што су поједини делови водовода изграђени азбестом.</p> <p>КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА: На територији општине не постоји фекална канализација, а у плану је њена изградња. Руковање комуналним отпадом врши јавно комунално предузеће „8. август“ из Српске Црње.</p>				
Значајни пројекти:	Финансирани од стране Републике Србије (период 2008-данас)				
	Број пројеката	Укупна вредност (РСД)		Период	
	Финансирани од стране АП Војводине (период 2008-данас)				
	Број пројеката	Укупна вредност (РСД)		Период	
Братске општине/градови:	Финансирани из ЕУ фондова (период 2008-данас)				
	Број пројеката	Укупна вредност (РСД)		Период	
	3	28.800.000,00		2008-2014.	
Братске општине/градови:	ЗУБИН ПОТОК				

Израда ове Стратегије финансијски је потпомогнута од стране
Владе аутономне покрајине Војводине